

T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TARİH ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ORTA ÖĞRETİM TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILÂP TARİHİ VE
ATATÜRKÇÜLÜK DERSİ 1998 PROGRAMINDA ÖNERİLEN DERS ARAÇ-
GEREÇLERİNİN (MATERYALLERİN) DEĞERLENDİRİLMESİ VE
ÖNERİLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Günay CİHAN

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Reşat GENÇ

ANKARA–2005

ÖZET

Günümüzde çağdaş eğitim anlayışının bir gereği olarak eğitim materyalleri, eğitim programlarının vazgeçilmez bir ögesi durumundadır. Öğrenme ortamını ne kadar zenginleştirirsek o derece etkili bir öğrenme sağlarız. Dersin içeriğine, verilmek istenen hedefe göre, öğretmenin kullanacağı araçları belirlemesi gerekir.

Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde ders araç-gereçlerinin yeri tartışılmaz. Araç-gereçsiz bir ders, öğrenmeyi zorlaştırmaktadır. Öğrencinin dersle ilgisini kesmektedir. Bu dersin araç-gereçleri, çeşitli haritalar, Türk Kurtuluş Savaşını anlatan çeşitli krokiler, slâytlar, filmler, videokasetleri, fotoğraflar, tablolar, yardımcı ders kitapları, olayların geçtiği yerler, müzeler, TV, bilgisayar, plak, film, tiyatro eseri, hikâye, roman ve benzerleri kaynak eserlerdir. Özellikle Büyük Nutuk, bu dersin en önemli kaynak kitabıdır. Bu araç ve gereçler derste öğrencinin vazgeçemeyeceği ders araçlarıdır. Araştırmalar göstermektedir ki, okullarımızda bu araç ve gereçlerden yeterince faydalanılmamaktadır.

Eğitim materyallerinin iyi hazırlanması, tasarım ilke ve ölçülerine uyulması ile mümkündür. Basılı materyallerde görsel tasarım ilkelerine uyulması ve bu materyallerin öğretme ve öğrenme ortamında öğrencinin ilgisini çekecek şekilde yerinde ve zamanında kullanılması gerekir.

Bu çalışmanın genel amacı Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca kabul edilen Orta Öğretim (Lise) Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programında önerilen materyallerin değerlendirilmesini, yapmak ve önerilerde bulunmaktır.

İnkılâp Tarihi dersinin öğretiminde, ders araç-gereçleriyle ilgili araştırma ve geliştirme çalışmaları sürekli yapılmalıdır. Gelişen teknolojiye yararlanılarak eğitim öğretim süreci için etkili öğrenmeyi sağlayıcı basılı ve yazılı materyaller hazırlanmalı; görsel ve işitsel ders araçlarından faydalanılmalıdır.

ABSTRACT

Training materials are presently important elements for the training programmes as a necessity of contemporary education concept. The more we get the learning atmosphere rich, the more effective learning is provided. The teachers should determine the materials they are going to use according to the targets aimed to be given to the content of the course.

The great importance of the course materials in teaching the course of “The History of The Turkish Republic And Kemalism” is not a matter of discussion. A course without any materials makes learning difficult. This way of teaching interrupts the student’s concern to the course. The materials of this course are various maps, drawings, slides, films, video cassettes, photos, tables, assistant course books, places on where the events were passed, museums, TV, computer, records, works of theatre, stories, novels and similar resource works that tell Turkish War of Independence. Especially, the Great Oration is the most important resource book. These materials are course materials that the students want to follow every time. The researches show that unfortunately these materials are not used in our schools adequately.

Well preparation of the training materials is possible by complying with the presentation principles and sizes. For the pressed materials, compliance to the visual presentation principles and using these materials in a way and time that arouses the concern of the student in teaching and learning atmosphere is necessary.

General objective of this study is to evaluate the materials recommended in the course programme of “The History of The Turkish Republic And Kemalism” for elementary grades accepted by Ministry of Education, Practice and Training Committee Presidency and to recommend new ideas.

In Revolution History teaching, research and improvement studies related to the course materials should be implemented continually. Pressed and written

materials that provide effective learning for the education and training process should be prepared by using developed technologies; visual and auditory course materials should also be used.

ÖNSÖZ

Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülüğün öğretilmesinin, milli şuuru uyandıracak ve ayakta tutacak çalışmalar arasında önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu ders, mütareke döneminin karanlık ve umutsuz günlerinden bugünkü düzeye hangi aşamalardan sonra gelindiğini anlatan bir derstir. Milletimizi Kurtuluş Savaşı'na götüren nedenlerin, büyük kurtarıcının Türkiye Cumhuriyeti'ni milli mirasımız olan yüksek Türk kültürü üzerine bina ettiğinin ve Atatürk İlkeleri ve İnkılâplarının Cumhuriyetin teminatı olan genç nesillere öğretilmesi çok önemlidir.

Eğitim ve öğretimde kaynak ve araç kullanmadan amaca ulaşmak pek mümkün görünmemektedir. T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin en iyi şekilde öğretilmesinde en önemli etkenlerden birisi de ders araç-gereçlerini yerinde kullanmaktır.

Araştırmanın amacı, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca kabul edilen, Orta Öğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programında önerilen materyallerin değerlendirilmesini yapmak ve önerilerde bulunmaktır.

Bu çalışmada konu ile ilgili literatür taraması yapılmış, konuyla ilgili makale, kitap, tez ve araştırmalardan yararlanılmıştır. Ayrıca T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ders programı incelenip, materyaller tespit edilmiştir. Materyallerin değerlendirilmesinde, eğitim bilimcilerinin önerdiği “Materyal Kriterleri” doğru ve yeterli kabul edilmiştir. Araştırmada amaç, T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılan ders araç-gereçlerini çoğaltabilmektir. Yalnızca kitaplar ya da öteki geleneksel eğitim materyalleri ile yetinilmemelidir. Bilgisayar, video, televizyon, İnternet gibi bilgi ve iletişim teknolojileri ve bunlara ait yazılım, kaset, CD-ROM vb. materyallerin kullanımı yaygınlaştırılarak, öğrencilerin bilgiye doğrudan erişimi sağlayabilmektir.

Bu araştırmanın her aşamasında yardımlarını ve yol göstericiliğini esirgemeyen danışmanım Prof. Dr. Reşat GENÇ'e teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışmanın düzenlenmesinde katkılarından dolayı Yrd. Doç. Dr. Bahri ATA'ya, Araş. Gör. Aysun AYNUR'a, Doktora öğrencisi Namık ÇEÇEN'e teşekkür ederim.

Ayrıca çalışmalarda maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen eşime ve Resim Öğretmeni kardeşim Nuray BURÇAK'a teşekkür ederim.

Günay CİHAN

Ankara- 2005

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	ii
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR CETVELİ	x
TABLoların LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ.....	1

I. BÖLÜM

PROBLEM, ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Problem Cümlesi.....	8
Alt Problemler.....	8
Araştırmanın Önemi.....	9
İlgili Yayın ve Araştırmalar.....	9
Varsayımlar.....	12
Kapsam ve Sınırlılıklar.....	13
Tanımlar.....	13
Kavramsal Çerçeve.....	14
T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Karşılaşılan Sorunlar....	17

II. BÖLÜM

T.C İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİ PROGRAMINDA ÖNERİLEN DERS ARAÇ VE GEREÇLERİNİN NELER OLDUĞUNUN SAPTANMASI VE PROGRAMA PARALEL ÖNERİLEN DERS ARAÇ VE GEREÇLERİ

1. T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programının Önerdiği Materyaller, Eğitim Bilimcilerinin Önerdiği Materyal Kriterlerine Uygun mudur?.....71
2. T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programının Önerdiği Materyaller, Programdaki Hedef ve Davranışların Kazandırılması İçin Yeterli midir?.....80
3. T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programına Paralel Önerilen Materyaller Eğitim Bilimcilerin Önerdiği Materyal Kriterlerine Uygun mudur?.....82
4. T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programına Paralel Önerilen Materyaller İle Mevcut Programı Nasıl İlişkilendirebiliriz?.....93
5. T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programına Paralel Önerilen Materyaller Hedef ve Davranışların Kazandırılmasına Ne Gibi Katkıda Bulunabilir?.....102

SONUÇ.....	107
ÖNERİLER.....	108
KAYNAKÇA.....	115

KISALTMALAR CETVELİ

Akt.	: Aktaran
Arş. Gör.	: Araştırma Görevlisi
Bil.	: Bilim
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
Doç.	: Doçent
Dr.	: Doktor
Der.	: Dergi
Ed.	: Editör
Ens.	: Enstitü
G.E.F	: Gazi Eğitim Fakültesi
G.Ü.	: Gazi Üniversitesi
İlk.	: İlkeleri
İnk.	: İnkılap
M.E.B.	: Milli Eğitim Bakanlığı
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
T.D.K	: Türk Dil Kurumu
Prof.	: Profesör
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
vb.	: Ve benzeri
vs.	: Vesaire
yay.	: Yayınları
Y.Ö.K	: Yüksek Öğretim Kurumu

TABLOLARIN LİSTESİ

Tablo 1: M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılap Tarihi Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı Giriş Bölümü	21
Tablo1.1: “XX. Yüzyıl Başlarında Osmanlı İmparatorluğu” Bölümünde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri.....	22
Tablo 2: M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı Birinci Bölüm.....	26
Tablo 2.1: “Birinci Dünya Savaşı Sonunda Osmanlı İmparatorluğunun Durumu” Bölümünde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri.....	27
Tablo 3: M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı İkinci Bölüm.....	31
Tablo 3.1: “Mustafa Kemal Atatürk’ün Hayatı” Bölümünde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri.....	32
Tablo 4: M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı Üçüncü Bölüm.....	36

Tablo 4.1: “Kurtuluş Savaşı” Bölümünde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri.....	37
Tablo 5: M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı Üçüncü Bölüm.....	40
Tablo 5.1: “Kurtuluş Savaşı” Bölümünde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri.....	41
Tablo 6: M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı Üçüncü Bölüm.....	44
Tablo 6.1: “Kurtuluş Savaşı” Bölümünde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri.....	45
Tablo 7: M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı Dördüncü Bölüm.....	48
Tablo 7.1: “Cumhuriyet Dönemi” Bölümünde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri.....	49
Tablo 8: M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı Dördüncü Bölüm.....	52

Tablo 8.1: “Cumhuriyet Dönemi” Bölümünde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri.....	53
Tablo 9: M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı Beşinci- Altıncı- Yedinci Bölüm.....	57
Tablo 9.1: “Türk Ordusu ve Milli Savunma- Atatürk Döneminde Türkiye Cumhuriyeti’nin Dış Siyaseti- Atatürkçü Düşünce Sistemi ve Atatürk İlkeleri” Bölümünde M.E. B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri.....	58
Tablo 10: M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı Yedinci Bölüm.....	61
Tablo 10.1: “Atatürkçü Düşünce Sistemi ve Atatürk İlkeleri” Bölümünde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri.....	62
Tablo 11: M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı Yedinci- Sekizinci Bölüm.....	66
Tablo 11.1: “Atatürkçü Düşünce Sistemi ve Atatürk İlkeleri- Atatürk’ün Ölümü ve İsmet İnönü’nün Cumhurbaşkanı Seçilmesi” Bölümünde M.E.-B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri.....	67

GİRİŞ

Sosyal Bilimler içerisinde tarihin önemli bir yeri vardır. Tarih öğretimi kültürel mirasımızın önemli bir parçası olan tarihimizi öğretmesi, karşılaştırma, çözümleme, sentez ve öteleme gibi eğitimsel becerileri geliştirmesi, her öğrencinin bilmesi gereken fikir ve kavramları vermesi, geniş bir literatürü içermesi, sosyalleştirme sürecinde insanımızı Türk toplumunun bir bireyi haline getirmek için eğitimde önemli bir unsur olması, okul hayatına katkıda bulunması yerel konumuzun gelişimini anlamamıza yardım etmesi, yaşama uyum sağlamada öğrencilere yardımcı olması, empatiyi beslemesi, öğrencileri iyi birer vatandaş ve milletin sadık taraftarları yapması, toplumu kaynaştırması bakımından önemli ve gereklidir (Nichol, 1996: 3–4). Tarih öğretimi öğrencilerin ait oldukları grubun geçmişine saygı duymalarını ve ahlaki kuralların yerleşmesini sağlar (Safran, 1997: 12).

Bir milleti meydana getiren fertler arasındaki manevi bağlar ne kadar kuvvetli olursa, o toplumun istikbalinden emin bir vaziyette birlik ve beraberlik içinde hayatını devam ettirebilecek gücü kendinde bulması mümkün olur (Yıldız, 1965: 369).

Genç (1984: 53), Atatürk’ün gerçekleştirdiği Türk inkılâbının Türk milliyetçiliği temeli üzerine bina edildiğini, Atatürk’ün Türkiye Cumhuriyeti’nin temeline koyduğu harcın Türk milliyetçiliği ve bunun tabii icabı olarak da yüksek Türk kültürü olduğunu, Atatürk’ün bir konuşmasında “Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır” diyerek milletimiz için tarih öğretiminden beklenen faydanın ne olması gerektiğine çok açık bir şekilde işaret ettiğini belirtmektedir.

Ülkemizde tarih derslerinin yanı sıra eğitimin değişik kademelerinde T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük adı ile de bir ders verilmektedir. Türk Devrim Tarihi ya da 1980’li yılların başlarından günümüze dek kullanıla gelen resmi söylemde, orta öğretimde “Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük”, yüksek öğretimde “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi” adıyla anılan dersler; Ulusal Bağımsızlık Savaşı

sonucu kurulan yeni devletin ideolojik örgüsünü, topluma benimseterek yayma projesinin bir aracı olarak ortaya çıkmıştır (Özbaran, 1998: 305).

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi ile, genel olarak gençlerde Türk İnkılâbının temel felsefesine, Cumhuriyet rejimine ve Atatürk İlke ve İnkılâplarına yönelik olumlu tutum ve davranışlar kazandırmak hedeflenmektedir (Safran, 1999:1).

M.E.B. (1998:689)'in yayınladığı Orta Öğretim Kurumları Müfredat Programı adlı eserde dersin amaçları şöyle sıralanmıştır:

- Türk inkılâbının tarihi anlamını ve önemini kavratmak.
- Atatürk'ün milliyetçilik ve medeniyetçilik anlayışını belirtmek.
- Atatürkçülüğü benimseterek, Atatürkçü dünya görüşünü ve düşüncelerini kavratmak.
- Atatürk'ün dâhi asker, büyük devlet adamı ve inkılâpçı kişiliği ile önderliğini tanıtmak.
- Türk Milleti'nin varlığını korumak ve sürdürmek için çok büyük fedakârlıklarla Kurtuluş Savaşı'nı gerçekleştirdiğini kavratmak.
- Türk Milleti'nin bütün kurumları ve değerleriyle birlikte uygarlığa hangi tarihi şartlar altında ve nasıl geçtiğini kavratmak.
- Ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olan Türkiye Cumhuriyeti'nin dinamik temelini "Atatürk İlkeleri'nin" oluşturduğu bilincini kazandırmak.
- Türk inkılâbının, millî ve milletlerarası niteliklerini belirlemek XX. Yüzyılda masum milletlere nasıl ışık tuttuğunu göstermek.
- Dünya devletlerinin ve Türkiye'nin içinde bulunduğu o günkü durum göz önüne alınmak suretiyle, Türk inkılâbının ne güç şartlar altında gerçekleştirildiğini kavratmak.
- Demokrasi hayatımızın gelişmesini inceleyerek, Türk gençliğine demokratik düzenin gerektirdiği bilgi ve davranışları kazandırmak.

- Türk gençliğine; Atatürk'e, Türk inkılâbına ve O'nun ilkelerine yürekten bağlı, bunların inançlı savunucusu olma bilincini kazandırmak.
- Günümüzün ve geleceğin sorunlarına Atatürkçü bir yaklaşımla çözümler getirebilecek tutum ve davranışlar kazandırmak.

Öğretim araç-gereçleri (materyali), öğrenme-öğretme sürecinin temel öğelerinden biridir. Öğrencilerde kazandırılmak istenilen bilgi, beceri, tutum ve değerleri geliştirmede kullanılan tüm araç, gereç ve kaynaklar öğretim materyali kapsamına girer (Paykoç, 1991: 93).

Genel anlamda, öğretim sürecinde kullanılan araç ve gereçlerin önemini şu maddelerle ortaya koyabiliriz:

- Çoklu öğrenme ortamı sağlarlar.
- Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olurlar.
- Dikkat çekerler.
- Hatırlamayı kolaylaştırırlar.
- Soyut şeyleri somutlaştırırlar.
- Zamandan tasarruf sağlarlar.
- Güvenli gözlem yapma imkânı sağlarlar.
- Farklı zamanlarda birbirleriyle tutarlı içeriğin sunulmasını sağlarlar.
- Tekrar tekrar kullanılabilirler.
- İçeriği basitleştirerek anlaşılmasını kolaylaştırırlar (Yalın, 2003: 82-90).

Tarih öğretiminde çok çeşitli öğretim materyali kullanılabilir. Ancak etkili bir kullanım için her şeyden önce genel kullanım ilkelerinin bilinmesi gerekir. Öğretim malzemelerini kullanırken göz önünde bulundurulacak ilkeleri şu şekilde açıklayabiliriz:

- Anlama ve öğrenme imkânlarını arttırmak için çok çeşitli öğretim malzemeleri kullanılmalıdır. Öğrenmede ne kadar çok duyu organı kullanılırsa, öğrenme o kadar iyi gerçekleşir.
- Öğretim malzemeleri, amaçlara, dersin konusuna ve öğrencinin düzeyine uygun olmalıdır. Belli bir amaç için uygun olan bir öğretim malzemesi başka bir amaç için yararlı olmayabilir. Mesela, oyunlaştırma, rol oynama farklı insanlara ve kültürlere olumlu duygular geliştirmekte çok yararlıdır; ancak belli olguların ve genellemelerin sunulmasında o ölçüde yararlı yahut verimli olmayabilir.
- Farklı öğretim yöntemleri ile aynı öğretim malzemeleri kullanılabilir. Öğretimde kullanılacak yöntem ve malzemeler öğretmen tarafından belirlenir. İşlenen konu ile ilgili olarak çağrılan konuk konuşmacı, gerçek ve birinci elden bilgiler verebilir. Kimi bulgu ve genellemeleri kapsayan bir film kaynak olarak kullanılabilir.
- Öğretim malzemeleri birçok kaynaktan elde edilebilir. Kaynağından çok malzemelerin nasıl kullanılacağı üzerinde durmak gerekir. Tarih dersinde kullanılan kitaplarda yanlışlıklar, yanlışlıklar olabilir. Değişik kitap ve kaynaklar kullanılarak yanlış olan bir tek kitaptan elde edilen bilgilerin zararları ortadan kaldırılabilir.
- Öğretim malzemeleri belli ölçütlere göre değerlendirilerek kullanılmalıdır. Öğretim malzemelerini değerlendirmede şu sorulardan yararlanılabilir:
 - Malzemeler amaçlarla tutarlı mı?
 - Malzemeler öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişmesine katkıda bulunuyor mu?
 - Malzemeler konuya öğrencilerin ilgisini çekiyor mu?

- Malzemeler öğrencilerin eleştirci düşünme ve sorun çözme yeteneklerini geliştiriyor mu?
- Malzemeler hata ve yanlışlıklardan uzak olarak kullanılabilir mi?
- Malzemeler işlenen konu ile doğrudan ilgili mi?
- Malzemeler öğrencilerin yaşına uygun mu? (Paykoç, 1991: 93-95).

İlköğretimden yüksek öğretime kadar uzanan geniş bir süreç içerisinde yapılan inkılâp tarihi öğretiminden beklenen faydanın gerçekleşmesi ancak iyi bir inkılâp tarihi öğretimiyle olur. Bunda da öğretmen, ders araç-gereçleri, program ve yöntem belirleyici rol oynamaktadır.

Öğrenme, hatırlama ve etkili öğretim konusunda yapılan araştırmalar, öğrenim-öğretim araç ve gereçlerinin faydaları konusunda birçok önemli sonuçları ortaya koymaktadır. Öğrenme ve hatırlama üzerine yapılan araştırmalar, görülen bir resmin, haritanın, filmin ya da okunan bir kitabın % 15'inin hatırlanabileceğini savunmaktadır. Eğer göze ve kulağa hitap eden araçlar kullanılarak ders anlatılırsa bu oran % 20'ye ulaşır. Şayet öğrenci harita, küre, duvar resmi, poster, grafik ve elektronik araçları kendisi kullanarak bir konuyu anlatırsa öğrenme ve hatırlama % 80 düzeyine çıkmaktadır (Köstüklü, 1999: 105).

Bugün, okullarımızın herhangi bir kademesinde yer alan tarih derslerinden azamî şekilde faydalanmayı, birden çok öğretim stratejisi, teknik ve araç-gereci kullanarak sağlayabiliriz. Çünkü “en iyi budur” diyebileceğimiz araç-gereç, öğretim yöntem-teknik, araç gereçlerinin iyi şekilde kombine edildiği başarılı ve verimli derslerden söz etmek mümkündür (Şimşek, 2003: 142-143).

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. “Tarama modelleri; geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Tarama modellerinde amaçların ifade edilişi genellikle, soru

cümleleri ile olur. Bunlar; “Ne idi?”, “Nedir?”, “Ne ile ilgilidir?” ve “Nelerden oluşmaktadır?” gibi sorulardır (Karasar, 2003: 77).

Bu konu ile ilgili literatür taraması yapılmış, konuyla ilgili makale, bildiri, kitap, tez ve benzeri araştırma yayınlarından yararlanılmıştır.

Ders Geçme ve Kredi Sistemine göre dönemler esas alınarak hazırlanan ve halen Sınıf Geçme Sisteminde uygulanmakta olan, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 27.04.1998/64 Sayılı Kurul Kararı ve 2455 ve 2470 sayılı Tebliğler Dergisindeki açıklamalar doğrultusunda düzenlenmiş olan T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ders programı incelenmiş, materyaller tespit edilmiştir. Kontrol listeleri oluşturularak ve bu listelere göre materyaller incelenmiştir.

Bu çalışmanın I. Bölümünde problem, araştırmanın önemi, ilgili yayın ve araştırmalar, varsayım, kapsam ve sınırlılıklar, tanımlar, kavramsal çerçeve, T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretilmesinde karşılaşılan sorunlara yer verilmiştir.

II. Bölümde T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi 1998 programında önerilen ders araç ve gereçlerinin neler olduğu saptanmış ve programa paralel önerilen ders araç ve gereçleri tablolar ile gösterilmiştir. Aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programının Önerdiği Materyaller, Eğitim Bilimcilerinin Önerdiği Materyal Kriterlerine Uygun mudur?

- T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programının Önerdiği Materyaller, Programdaki Hedef ve Davranışların Kazandırılması İçin Yeterli midir?

- T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programına Paralel Önerilen Materyaller Eğitim Bilimcilerin Önerdiği Materyal Kriterlerine Uygun mudur?

- T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programına Paralel Önerilen Materyaller İle Mevcut Programı Nasıl İlişkilendirebiliriz?

- T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programına Paralel Önerilen Materyaller Hedef ve Davranışların Kazandırılmasına Ne Gibi Katkıda Bulunabilir?

Sonuç ve öneriler kısmında, araştırma sonucunda varılan sonuç ve bu sonuçların ışığında konuya ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

I. BÖLÜM

PROBLEM, ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Problem Cümlesi

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca kabul edilen, Orta Öğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programının önerdiği materyaller yeterli midir?

Alt Problemler

- Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programında önerilen materyaller nelerdir?
- Bu materyaller eğitim bilimcilerinin önerdiği materyal kriterlerine uygun mudur?
- Bu materyaller programdaki hedef ve davranışların kazandırılması için yeterli midir?
- Mevcut programa paralel yeni materyaller neler olabilir?
- Bu yeni materyaller eğitim bilimcilerinin önerdiği materyal kriterlerine uygun mudur?
- Yeni materyaller ile mevcut programı nasıl ilişkilendirebiliriz?
- Bu yeni materyaller programdaki hedef ve davranışların kazandırılmasına ne gibi katkılarda bulunabilir?

Araştırmanın Önemi

Türk Milli Eğitiminin amaçlarının gerçekleştirilmesinde Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin yeri ve önemi büyüktür. Bu ders, mütareke döneminden bugünkü düzeye hangi aşamalardan sonra gelindiğini anlatan bir derstir. Milletimizi Kurtuluş Savaşı'na götüren nedenlerin, savaş sonrası birbirini izleyen inkılâpların ve Atatürk İlkelerinin, Türkiye Cumhuriyeti'nin teminatı olan genç nesillere öğretilmesi çok önemlidir.

Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi dersinin öğretiminde öğrencinin ilgi ve dikkatini İnkılâp Tarihi derslerine daha çok yoğunlaştırabilmek, öğrenme isteklerini artırmak ve onlara Atatürk İlke ve İnkılâplarını saptırmadan, yozlaştırmadan en iyi bir şekilde öğretmek gerekmektedir.

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük konuları ile ilgili pek çok çalışmalar yapılmıştır.

Ancak literatür taramasında, “Orta Öğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programında Önerilen Materyallerin Değerlendirilmesi ve Öneriler” konulu çalışmaya rastlanmamıştır. Araştırma bu bakımdan önemlidir.

İlgili Yayın ve Araştırmalar

Ota Öğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programında Önerilen Materyallerin Değerlendirilmesi ve Öneriler konusu tez çalışması olarak alındığında, yapılan literatür taraması sırasında doğrudan bu konu üzerinde yapılmış bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bununla birlikte T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ile ilgili pek çok araştırmaların yapıldığı görülmüştür.

Bu konu ile ilgili İzgi, yaptığı araştırmada Türk İnkılâp Tarihi derslerinin öğretiminde uygulanacak metotlar ve yararlanılacak kaynakları ele almıştır (İzgi, 1985: 49).

Özbaran, “Yakın Dönemler Tarihi Öğretimi ve Devrim Tarihi” konulu çalışmasında 1938 yılının devrim tarihi için sınır sayılması nedeniyle son dönemlere ilişkin olayların öğrencilere verilmediği, bu nedenle yirminci yüzyılın yapısını, olgularını, değişen eğilimlerini algılamayan öğrencilerin, Atatürk İlkeleri ve Devrim Tarihini kavramakta zorlandıklarını belirtmektedir (Özbaran, 1992: 37).

Diğer bir araştırmada, İnkılâp Tarihi ders kitaplarında yer alan konuların genel bir değerlendirilmesi yapılarak İnkılâp Tarihi derslerinin genel görüntüsünün “Savaşların, siyasal anlaşmaların, devrimlerin ve Kemalizm’in ilkelerinin ad olarak anlamsız, bağlantısız sıralamasında oluşan olayların ve olguların siyasal ve toplumsal temeline inmeyen bilgi kırıntıları” olduğu belirtilmiştir (Aslan, 1992: 32).

Güvenç, yaptığı çalışmada, İnkılâp Tarihi dersinin öğretimi konusunda karşılaşılan sorunları ele almıştır (Güvenç, 1992).

Koçak (2000), yaptığı çalışmada Cumhuriyet Dönemi Tarihi yazıcılığı ve tarih eğitiminin gelişiminden, Cumhuriyet Tarihi dersleri ve müfredat programlarının gelişmesinden ve İnkılâp Tarihi ders kitaplarının genel niteliklerinden bahsetmiştir.

Türk Eğitim Derneğinin 21-22 Mayıs 1992’de düzenlediği X. Öğretim toplantısında Orta Öğretim Kurumlarında İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Öğretimi ve Sorunları konusu ele alınmış ve sunulan bildiriler Prof. Dr. Mahmut Adem ve Arş. Gör. Kasım Karakütük tarafından yayınlanmıştır. Bu eserde Ekrem Üçyiğit “İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Ortaöğretim Programındaki Yeri ve Niteliği”, Salih Özbaran “Yakın Dönemler Tarihi Öğretimi ve Devrim Tarihi”, Sina Akşin, Tülin Canbolat, Hasan Köni, Muammer Şanlı ve Alper Taşdelen “İnkılâp Tarihi Dersinin Öğretimi ile İlgili Sorunlar”, Erdal Aslan “İnkılâp Tarihi Dersinde Kullanılan Kitapların Değerlendirilmesi”, Ergun Aybars, Ayşe Kuru, Güler Şenünver ve Ünsal

Yavuz “İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Ortaöğretim Gençliğine Nasıl Daha İyi Öğretilabilir” konusunu ele almışlardır.

Canbolat (Adem ve Karakütük, 1992: 63-67)’a göre, inkılâp tarihi öğretiminde karşılaşılan sorunlardan birisi liseye kadar aynı şeylerin tekrarlanarak gelmesidir. Bu durumda konu öğrenci için orijinalliğini yitiriyor. Kendilerinin de belirttiği gibi “aynı konuyu okuya okuya bıktık, yeni bir şeyler öğrenemiyoruz ki” anlayışı geliyor. Aynı zamanda bu dersin lise son sınıfta okutulması da hatalıdır. Zira bu dönemde öğrenci ilgisi üniversite sınavlarına yönelmektedir. Ders kitaplarının içeriği, görselliğe dikkat edilmemesi ve derse ayrılan zamanın kısıtlı olması da diğer önemli sorunlardandır. Şanlı (Adem ve Karakütük, 1992: 81)’ya göre de ilgi çekici olmaktan uzak bir müfredat, kitap bilgileri ile sınırlı öğretmen, verimsiz bir yöntem, eksik veya olmayan ders araç-gereçleri, dikkatle düzenlenmemiş ders programları, kitap okuma alışkanlığı kazanamamış öğrenci, hazırlıksız derse gelme alışkanlıkları, geçer not almak için gösterilen sınırlı çaba, bunlardan doğan zihni uyumsuzluk ve derslere karşı ilgi eksikliği bu dersin öğretimi ile ilgili temel sorunlardandır.

Tanör, Toprak ve Berktaş (1997:77) tarafından hazırlanan eserde; üniversitelerde İnkılâp Tarihi derslerinin öğretimi konusundaki sorunlardan bahsedilmekte ve bu derslere öğrenci ilgisinin nasıl sağlanabileceği konusunda tavsiyeler yer almaktadır.

Ata (2001: 29) Çanakkale Savaşlarının öğretiminde ders kitabı ve haritalar kadar şiir, fotoğraf, temsili resim, film, tarihi roman, web siteleri gibi araçlar kullanılarak, aynı zamanda müze ve tarihi yerlere geziler düzenlenerek de tarih dersinin sunumu çeşitlendirilebilir demektedir ve derse ilginin artırılabilirliğini vurgulamaktadır. Ancak bu amaçların gerçekleşmesi için Çanakkale Savaşları’na ait şiir, fotoğraf, temsili resimler ve hikâyelerin bir albüm ya da kitapta toplanıp öğretmenlerin hizmetine sunulmasına, öğretmenlerin ilgili görsel-işitsel malzemeyi kullanabilecek şekilde eğitilmesine, Çanakkale Savaşları ile ilgili Türkçe ve İngilizce web sitelerinin sayı ve kalitesinin artırılmasına, Çanakkale Savaşı müzelerinin

“yaşayan tarih müzeleri” anlayışında yeniden düzenlenmesine gerek olduğu görüşünü de savunmaktadır.

Öztaş (2000: 75-76)’ın Ankara’nın Çankaya, Keçiören ve Yenimahalle ilçelerinde toplam 86 öğretmen ve 290 öğrenci üzerinde uyguladığı anketi ile hazırladığı yüksek lisans tezinin onuncu alt problemi “öğretmenlerin altıncı sınıf sosyal bilgiler tarih ünitelerinin işlenişinde yöntem çeşitliliğine gidilememe nedenlerine ilişkin görüşleri nelerdir” şeklindedir. Onuncu alt probleme ilişkin bulgular neticesinde şu sonuçlara ulaşılmıştır. Öğretim yöntemlerinde çeşitliliğe gidilememe nedenlerinden “ilgili ders araç-gereci yok” önerisine ilişkin olarak öğretmenlerin yüzde 27.9’u evet, yüzde 47.7’si kısmen, yüzde 24.4’ü hayır şeklinde katıldıklarını belirtmektedir.

Kömürcü (2002), İlköğretim 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde yer alan kavramların kazandırılma düzeyi ile ilgili araştırma yapmıştır.

Çiftçi, 2002’de “Sosyal Bilgiler 6., 7., 8. Sınıf Derslerinde Materyal Kullanımının Öğrenci Başarısı ve Tutumlarına Etkisi” konulu bir araştırma yapmıştır. Bu çalışmada materyal kullanımının uygulandığı deney gruplarının, geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol gruplarına göre daha başarılı olduğu saptanmıştır.

Varsayımlar

- T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde kullanılan materyaller, çoğaltılabilir, çeşitlendirilebilir.
- T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde kullanılan materyallerin değerlendirilmesinde, eğitim bilimcilerinin önerdiği “Materyal Kriterleri” doğru ve yeterlidir.

Kapsam ve Sınırlılıklar

Orta Öğretim Kurumlarında okutulan Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Derslerinde kullanılan materyalleri kapsamaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunca hazırlanan T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Ders Programı ile sınırlıdır.

Tanımlar

Eğitim Teknolojisi: İletişim devriminin yarattığı, öğretmen, kitap ve yazı tahtası yanında öğretim amaçları için kullanılabilecek iletişim araçları.

Daha etkili bir öğretim sağlamak için, öğrenme ve iletişim ile ilgili araştırmalara dayalı, insan ve maddi kaynakları birlikte kullanarak, öğretme ve öğrenme süreci bütününe belirli özel hedefler açısından sistematik olarak tasarlanması, uygulanması ve değerlendirilmesidir (Yalın. 2003: 4).

Empati: Bir kişinin kendisini karşısındaki kişinin yerine koyarak olaylara onun bakış açısıyla bakması, o kişinin duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlaması, hissetmesi ve bu durumu ona iletmesi sürecidir (Dökmen, 1996: 136).

Öğretme: Önceden saptanmış hedeflere en etkili biçimde ulaşmak üzere uygun yöntem, personel, araç-gereç kullanma sürecidir (Alkan, 1998: 84).

Öğrenme: Bireyin çevresi ile etkileşimi sonucunda oluşan kalıcı izli davranış değişmesidir (Bilen, 1999: 26).

Eğitim Materyali: Öğretmenlerin öğrencilerini, dersin hedef davranışlarına ulaştırmak için düzenledikleri öğrenme ortamlarında kullandıkları her türlü iletişim araçlarıdır (Binbaşoğlu, 1974: 73).

Araç: Herhangi bir işi yapmak veya anlamak için kullanılan sürekliliği olan bir şeydir (Türkçe Sözlük, 2000: 66).

Gereç: Bir şey yapmak için kullanılması gereken maddeler, malzeme, materyal (Türkçe Sözlük, 1988: 541).

Kavramsal Çerçeve

Yaşamakta olduğumuz çağ, bir bakıma bilginin gücünün ve ürünlerinin hayatın her alanının derinliğine hissedildiği bir çağdır (Gürsel, 1996: 99). Tüm dünyada hızlı bir değişim süreci yaşanmaktadır. İletişim araçları, bilgisayar, uluslar arası ilişkiler, yeni buluşlar, fen ve teknik alanındaki ilerlemeler gibi birçok etmen insanları bu hızlı değişime ayak uydurmaya zorlamaktadır. Bu gelişim yönündeki değişime ayak uydurmanın en etkili ve en temel aracı eğitimidir. Eğitim; insanın doğuştan kazandığı gizil güçlerin ve yeteneklerin açığa çıkarılmasına, onun daha olgun, daha güçlü, yaratıcı ve yapıcı bir varlık olarak gelişmesine hizmet etmektedir (Alkan, 1998: 13).

“Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1972: 12). Eğitim hayat boyu sürerken, bunun bir kısmı okullarda diğer kısmı da okul dışında geçmektedir. Okullar eğitimin kurumsallaşması için kurulmuş ve belirli bir mekânı kapsaması nedeniyle genelde öğretim tekniklerinin yapıldığı yerler olarak tanımlanmaktadır. Okulda planlı programlı olarak yürütülen eğitim ise öğretimi oluşturmaktadır.

Eğitim, kişinin doğumundan itibaren başlayıp ölümüne kadar devam eden bir süreçtir. Bu süreç içinde kişiler bilgi, beceri, tutum ve davranışlar kazanmaktadır.

Eğitim sisteminde başarıya ulaşmada çeşitli değişkenler vardır. Bunlar; öğretmenin yetenek ve özellikleri, okulun fiziki şartları, ders müfredatının içeriği, öğretim yöntem ve teknikleri v.b gibi etkenlerdir.

Yaygın olan öğretim yöntem ve teknikleri, anlatım yöntemi, gezi gözlem yöntemi, örnek olay yöntemi, laboratuvar yöntemidir. Kullanılan öğretim teknikleri de beyin fırtınası, gösteri, soru-cevap, rol yapma, benzetim, grup çalışmaları ve eğitsel oyunlardır (Demirel, 1993: 42).

Öğretimin en önemli öğelerinden biri de eğitim araçlarıdır. Eğitim ve öğretimde kaynak ve araç kullanmadan amaca ulaşmak mümkün değildir. Öğretme-öğrenme sürecinde araç-gereç genelde öğretimi desteklemek amacıyla kullanılır. İyi tasarlanmış öğretim araç-gereçleri öğretim sürecini zenginleştirir, öğrenmeyi artırır. Daha açıkçası araç-gereçler çoklu öğrenme ortamı sağlarlar, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olurlar. Dikkat çekerler. Hatırlamayı kolaylaştırır (Yalın, 2003: 82-87).

Kitaplar, yazı tahtası, resimler, gerçek eşyalar ve modeller, projektörler ve grafikler, teyp ve ses kasetleri, CD'ler, film makinesi ve hareketli filmler, bilgisayar, iletişim uyduları, eğitimde kullanılan görsel ve işitsel araçlardandır (Şimşek, 2002: 33).

Müzeler, arşivler, sergiler gibi okul dışı öğrenme olanaklarından etkili şekilde yararlanmak ve bunları sınıf için eğitimle bütünleştirmek, tarih öğretiminde başka bir yaklaşımdır (Stradling, 2003: 68).

Türkiye'de eğitim sistemi ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim basamaklarından oluşmaktadır. Bu eğitim-öğretim basamaklarında, pek çok dersin yanı sıra zorunlu olarak okutulması gereken derslerden birisi de T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersidir. Bu dersin amacı esas olarak milli mücadelede savaşımızın hangi şartlarda ve nasıl doğup geliştiğini, modern Türkiye Cumhuriyeti'nin

kuruluşunu ve milletimizin çağdaşlaşma yolunda Ulu Önder Atatürk'ün liderliğinde yaptığı İnkılâpları ve O'nun İlkelerini öğretmeyi amaçlamaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülüğün öğretilmesinin milli şuuru uyandıracak ve ayakta tutacak çalışmalar arasında önemli bir yeri bulunmaktadır. Türk tarihinin önemli bir bölümünü oluşturan çağdaşlaşma gayretleri ile ilgili hususları bilmek, bu döneme nereden ve nasıl geldiğini anlamak günümüzü kavramak açısından gereklidir (Yavuz, 2001: 69).

Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyetini emanet ettiği Türk Gençliğine T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersini en iyi şekilde öğretmek, Türkiye açısından hayati öneme haizdir. T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin en iyi şekilde öğretilmesinin etkenlerinden biri de ders araç ve gereçleridir.

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılacak ders araç-gereçleri ile ilgili açıklamalara Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca kabul edilen öğretim programında aşağıdaki şekilde yer almaktadır:

➤ Atatürk'ün Kurtuluş Savaşını, yaparken Türk Milletine ilerleme ve yükselme ufukları açarken taşıdığı düşünceler ve yurdumuzu çağdaş medeniyet düzeyine çıkarmak için gerçekleştirdiği inkılâplar, lise sınıflarında anlatılırken, yalnızca ders kitapları ile yetinilmeyerek devamlı şekilde “Büyük Nutuk” ile “Söylev ve Demeçleri”nden yararlanılacak, bütün olaylar öğrencilerin kolaylıkla kavrayacakları bir dille ve karşılaştırmalar yapılarak açıklanacaktır. Bunlar dışında konular işlenirken, Atatürk ve Türk İnkılâbı hakkında, öğrenci bilgi düzeyine göre yazılmış ve Bakanlıkça tavsiye edilmiş kitap, broşür ve ansiklopedilerdeki yazıların okunması teşvik edilecek, hangi konu veriliyorsa onunla ilgili yayınların yerleri bildirilecek, bu yazıların özetlerinin veya önemli kısımlarının sınıfça anlatılması temin edilecektir.

➤ Konular işlenirken, göze ve kulağa hitap eden ders araçları kullanılacak; bunun için yerine göre resimler, kartpostallar, fotoğraflar, tarihi tablolar, film ve dialardan yararlanılacak, konuların özelliğine göre slâytların somutlaştırılması için şematize edilmesine çalışılacak, tarih deyimlerinin, kavramların, adların doğru olarak öğretilmesi için yazı tahtasına bunların asılları yazılacak, lise sınıflarında olaylarla ilgili haritalar, resimler, grafikler ve tarih levhalarının gruplar tarafından hazırlanması sağlanacaktır.

➤ Yakın çevrede Atatürk'ü gören veya Kurtuluş Savaşı'na katılan ve Türk inkılâbına tanık olan kişiler bulunduğu takdirde, okula davet edilebilecek bu kişilerin sınıfta öğrencilerle konuşmasına fırsat verilecek. Atatürk, Kurtuluş Savaşı ve İnkılâplar ile ilgili hatıraların ve bilgilerin derlenmesine çalışılacaktır.

➤ Çevrede Atatürk, Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti ile ilgili kültür merkezleri, müzeler, Kurtuluş Savaşı'nın geçtiği muharebe alanları ve devlet dairelerinde özel köşeler varsa bu yerlerin toplu olarak veya gruplar halinde görülmesi sağlanacaktır.

➤ Öğretmen konular arasında hatıra, şiir, tarihi fıkralarla dersi çekici hale getirecek... (T.T.K.B. 27.04.1998/64) www.halisahin.tripod.com/inkn.htm).

T.C. İnkılâp Tarihi Dersinin Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar

T.C. İnkılâp Tarihi derslerinin öğretiminde bazı sorunlarla karşılaşılmaktadır. Bu dersin öğretiminde karşılaşılan sorunları şu ana başlıklar altında toplamak mümkündür:

- Ders müfredat programları ve ders kitaplarından kaynaklanan sorunlar.
- Öğrenciden kaynaklanan sorunlar.
- Okul yönetiminden kaynaklanan sorunlar.

- Ders araç-gereçlerinden kaynaklanan sorunlar.
- Öğretmenden kaynaklanan sorunlar.

Bu gün okullarımızda okutulmakta olan T.C. İnkılâp Tarihi müfredat programları amacı gerçekleştirecek bir yapıdadır. Bunu sağlamak için kitaplar içerik yönünden zenginleştirilmelidir. Ders kitaplarında geçen tarihi kavramların anlamı öğrenci tarafından bilinmelidir. Ancak bu kavramların açıklamaları ders kitaplarında bulunmamaktadır. Kavramlar anlaşılmadan konuların anlaşılması zorlaşmakta, öğrenci de konuyu öğrenip anlamak yerine sıkıcı bir yöntem olan ezberle yetinmektedir. Dolayısıyla İnkılâp Tarihi dersleri öğrenciye sıkıcı gelmekte, derse karşı ilgisinin zayıflamasına neden olmaktadır (Şanlı, 1992: 73-74).

Orta öğretim düzeyinde İnkılâp Tarihinin “bilgi” boyutu ön plana çıkarılmaya çalışılmaktadır. Bu yönüyle söylenen şey, hâlihazırda yapılan İnkılâp Tarihi öğretimi ile farksız görünmektedir. Ortaöğretim düzeyi için getirilebilecek farklı öneriler bu durumda, öğretim ve değerlendirme yöntemlerine ilişkin olabilir. Öncelikle, İnkılâp Tarihi derslerinin sicilinden “kolay geçilen ders” vasfının silinmesinin, öğrencilere dersin ciddiyeti hakkında bir mesaj vereceği umulabilir. Bu dersle ilgili olarak, kaynak ve yardımcı materyallerin azlığı özellikle birinci elden kanıtları içeren (telgraflar, konuşma metinleri vs.) kılavuz kitaplarla telafi edilmesi önemlidir (Safran, 1998: 3).

İnkılâp tarihi öğretimi ile ilgili olarak yapılan tartışmalarda sıklıkla, öğrencilerin orta ve yükseköğretime, Atatürkçülük ve İnkılâp Tarihi konularına karşı “her nasılsa” belli kalıp yargılarla geldikleri, bu derslerin de olumlu veya olumsuz olsun, varolanı pekiştirmekten öte bir etki yapmadığı söylenmektedir (Tanör, Toprak, Berktaş, 1997: 73). Bu tür kalıp yargıların temel nedenleri olarak, aile ve yakın çevrenin görülmesi mümkündür. Bu ikiliye, normal şartlar altında “İlköğretim Kurumlarının” da dahil edilmesi beklenir. Ancak ne yazık ki özellikle İnkılâp Tarihi alanında ne program, ne ders kitapları ve ne de öğretmen tutumları öğrencilerde aile

ve yakın çevrenin oluşturduğu tutum ve değerleri istenilen biçimde oluşturabilecek niteliklerle donatılmamışlardır (Safran, 1998: 102).

Tarih öğretiminin yapı ve sorunlarının ortaya konuluşundaki kısmi yöntemlilik (önce ders kitapları incelenmiş, sonra öğretmen yeterlilikleri vb.), İnkılâp Tarihi alanında görülmemektedir. İnkılâp Tarihi öğretimine yönelik tartışmaların tek boyutluluğunun bir nedeni de bu yöntemsizliktir (Safran, 1998: 1).

İnkılâp Tarihi öğretimine ilişkin sorunların birisini de dersin öğretiminin kimlerce yapılması gerektiği tartışmaları oluşturmaktadır. Bununla birlikte İnkılâp Tarihi öğretimi, hem tarihsel hem de pedagojik yönden haberdar olmaları nedeniyle tarih eğitimcilerinin işi olmalıdır. Bugün ilk, orta ve yükseköğretimde okutulan İnkılâp Tarihi ders kitaplarının içeriğiyle 1932 yılında yayınlanan İnkılâp Tarihi konularının içeriği arasında bir fark yoktur. 1938'den sonraları yer almıyor. Oysa almalıdır. T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi müfredatı günümüze kadarki olaylar yerine Atatürk'ün ölümüyle son bulmaktadır. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi her şeyden evvel Türk Kurtuluş Savaşı'nı anlamakla başlar. Türk Kurtuluş Savaşı, Ulu Önder Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a çıkmasıyla başlayan ve yurdun işgallerden kurtarılmasından sonra ülkenin çağdaş ülkeler seviyesine çıkarılmasını amaçlayan inkılâplar dönemini içeren süreçtir. İnkılâp, donmuş kalıplar içermez, aksine inkılâpta hareketlilik esastır. O nedenle de her ne kadar olaylar tam tarih özelliği kazanmasa da dersin kapsamı günümüzü de içine alır. Dersin kapsamının böyle algılanması öğretim elemanına, öğrencilerin bugünü anlamalarını sağlayacak, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kuruluş aşamalarına yönelik ilgiyi uyandırma görevi verir (Atabay, 2004:191). Türkiye'de İnkılâp Tarihi öğretiminde bir diğer hatayı da ilköğretimden yükseköğretime kadar aynı içeriğin, aynı yöntem ve tekniklerle, benzer materyallerle sunulması oluşturmaktadır. İnkılâp Tarihi öğretiminin ortaöğretimde “olgu ve kavram” temeline dayalı olması gerektiği söylenebilir. Öğrencinin, bilgiyi kazanmaya ve işletmeye yönelik becerilerinin geliştiği bu dönemde dersin, analitik düşünme becerilerinin kazandırılmasına yönelik olarak verilmesi önemlidir (Safran, 1998: 12).

İlköğretimden yükseköğretime kadar uzanan geniş bir süreç içerisinde yapılan İnkılâp Tarihi öğretiminden beklenen faydanın gerçekleşmesi ancak iyi bir İnkılâp Tarihi öğretimiyle olur. Bunda da öğretmen, ders araç-gereçleri, program ve yöntem belirleyici rol oynar.

II. BÖLÜM

T.C İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİ PROGRAMINDA ÖNERİLEN DERS ARAÇ VE GEREÇLERİNİN NELER OLDUĞUNUN SAPTANMASI VE PROGRAMA PARALEL ÖNERİLEN DERS ARAÇ VE GEREÇLERİ

Bu bölümde, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi ünitelendirilmiş yıllık ders planı, Tablo 1, Tablo 2, Tablo 3, Tablo 4, Tablo5, Tablo 6, Tablo 7, Tablo 8, Tablo 9, Tablo 10, Tablo 11’ de gösterilmektedir. Bu tablolarda Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 27.04.1998/64 sayılı Kurul Kararı ve 2455 ve 2470 sayılı Tebliğler dergisindeki açıklamalar doğrultusunda hazırlanan programa göre hedef ve davranışları, konuları, öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri, kullanılan eğitim teknolojileri araç ve gereçleri bölümleri yer almaktadır.

Tablo 1.1, Tablo 2.1, Tablo 3.1, Tablo 4.1, Tablo 5.1, Tablo 6.1, Tablo 7.1, Tablo 8.1, Tablo 9.1, Tablo 10.1, Tablo 11.1 de ise programa paralel önerilen ders araç ve gereçleri belirtilmiştir.

Bu bölümde Orta Öğretim T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi konularını işlerken ders araç ve gereçlerinin çoğaltılabileceği, öğretmene dersini sunarken, çeşitlilik sağlayabileceği gösterilmeye çalışılmıştır.

Mevcut programa paralel yeni materyalleri önerirken, bu materyallerin M.E. B. Eğitim Araçları ve Donatımı Dairesi Başkanlığının ve Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının kendi programlarından uzman ekiplerce üretilip, geliştirilip, okullara göndermeleri uygun görülmektedir.

Tablo.1.

Tablo 1.1:

Tablo 1’de XX. Yüzyıl Başlarında Osmanlı İmparatorluğu bölümü yer almaktadır. Bu bölümün konuları; II. Meşrutiyet Dönemi, Trablusgarp Savaşı, Balkan Savaşı ve Birinci Dünya Savaşı’dır. T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük programına göre hedef ve davranışlar yer almakta ve bu hedef ve davranışları kazandırmak için kullanılan araç ve gereçlere değinilmektedir.

T.C. İnkılâp Tarihi dersinde hedef ve davranışlara ulaşmada, dersin işlenmesi esnasında kullanılan ders araç ve gereçlerinin büyük etkisi bulunmaktadır.

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programına göre XX. Yüzyıl Başlarında Osmanlı İmparatorluğu bölümünde kullanılan ders araç ve gereçleri; ders kitabı, harita, atlas, konu ile ilgili yayınlar, sesli ve görüntülü eğitim araçları olmak üzere genel bir ifade kullanılmıştır. Bu materyaller belirtilirken açıklayıcı ve hangi konuda hangi ders araç ve gerecinin kullanılacağını belirtmediği görülmektedir.

Ders araç ve gereçlerini çeşitlendirebiliriz. Tablo 1.1’de “XX. Yüzyıl Başlarında Osmanlı İmparatorluğu” bölümünde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca önerilen ders araç-gereçlerine ilave olarak, programa paralel önerilen ders araç ve gereçlerinin yer aldığı görülmektedir.

XX. Yüzyıl başlarında Osmanlı İmparatorluğunu gösteren harita, atlas, Milli Eğitim Bakanlığınca tavsiye edilen yardımcı kitaplar ve ansiklopedilerden okuma materyali olarak öğretmen ve öğrenciler yararlanabilir.

Bu konu ile ilgili son dönem Osmanlı Padişahları ve Devlet Adamlarının fotoğrafları, Trablusgarp Savaşı’nda Mustafa Kemal’in fotoğrafları görsel olarak öğrencilere sunulabilir. Fotoğrafların yorumları yapılabilir. Fotoğraf, içerdiği bilginin hatırlanmasını kolaylaştırıcı niteliktedir. Okuyucuların belleğinde uyandırılan etkinin daha uzun süreli olmasını sağlamak için bir araçtır (İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, 2005: 334).

XX. Yüzyıl başlarında Osmanlı Devleti'nin savaştığı tarihlerin kronolojisi çıkartılıp karatahtaya yazılabilir.

Konular ana hatlarıyla asetat üzerine yazılıp tepegözle yansıtılıp anlatılabilir. Bu dönemi yansıtan fotoğraf ve resimleri öğretmen tepegöz kullanarak öğrencilere gösterebilir. Fotoğraf ve resim üzerinden o dönemin sosyal, siyasal ve ekonomik hayatı hakkında yorumlar yaptırabilir.

Öğrencinin ilk defa karşılaştığı bir kavram karatahtaya yazılıp açıklanabilir. Önemli tarihler, özel isimler renkli tebeşirlerle yazılarak öğrencilerin dikkati çekilebilir.

I. Dünya Savaşında Osmanlı İmparatorluğu'nun savaştığı cepheleri gösteren harita hazırlanabilir. Dilsiz harita üzerinde cepheler ve cephelerde kimlerle savaştığımız öğrencilere yazdırılarak konu, öğrenci merkezli öğretilir.

I. Dünya Savaşı konusu öğretilirken kanıt gösterilebilir. Bu konuların işlenişinde resmî kurumlar, TRT ve özel televizyonların hazırladığı belgeler, ayrıca piyasada mevcut CD'ler öğrenci seviyesine ve ders saati süresine uygun olarak hazırlanıp gösterilebilir.

I. Dünya Savaşında M. Kemal'in çalışmaları ve etkinliğini öğretirken, M. Kemal'in hatıralarından, telgraf metinlerinden, fotoğraflardan, müze gezilerinden, belgesellerden, bu konuları içeren dizi film ve sinema filmlerinden de faydalanarak ders materyalleri çeşitlendirilebilir.

Sarıkamış Harekâtı, 7. Ordu ve Yıldırım Orduları Grubu konularıyla ilgili belgeseller hazırlanıp okullara gönderilebilir.

Konular öğrencilere araştırma olarak verilebilir. Öğretmen, internetten güvenilir siteleri tespit ettikten sonra öğrencileri yönlendirerek bilgiye ulaşmalarını sağlayabilir.

Müze gezisi, müze olmayan yerlerde müze CD'lerinden veya internette sanal müze gezisinden yararlanılabilir.

Çanakkale Savaşı gibi tarihe damgasını vuran önemli savaşların simülasyonu yapılabilir, öğrencilere drama yaptırarak ulaşılmak istenen hedef ve davranışlar kazandırılabilir.

Döneme ait pullardan tarihi bilgiye ulaşmaya çalışılabilir. Plak, bant, kartpostallardan yararlanılabilir. Ayrıca gazete, dergi v.b malzemelerden veya kupürlerden faydalananarak ders araç ve gereçlerine çeşitlilik kazandırılabilir.

Elektronik araçlarla dersi anlatmak daha ilgi çekici ve öğretici olacağından televizyon, bilgisayar, tepegöz, videokaset, bilgisayarlı tepegöz, VCD, DVD vb. elektronik araçlarla daha uygun ders ortamları yaratılabilir. Öğrenciler derse daha iyi motive edilebilir.

Tablo 2.

Tablo 2.1:

Tablo 2’de Milli Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı’nca kabul edilen, Orta Öğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programına göre ünitelendirilmiş yıllık ders planının birinci bölümü yer almaktadır. “Birinci Dünya Savaşı Sonunda Osmanlı İmparatorluğunun Durumu” bölümünün hedef ve davranışları, konuları, öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri, kullanılan eğitim teknolojileri araç ve gereçleri, değerlendirme bölümleri görülmektedir.

Bu bölümün konuları; “Mondros ateşkes Antlaşması”, “Mondros Ateşkes Antlaşması ve Uygulanması”, “Osmanlı Devleti’nin Paylaşılma Tasarıları”, “Wilson İlkeleri ve Paris Barış Konferansı”, “İzmir’in İşgali”, “Memleketin İç Durumu ve Cemiyetler” dir.

Tablo 2’de T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Programına göre hedef ve davranışlar yer almakta ve bu hedef ve davranışları kazandırmak için kullanılan araç ve gereçlere değinilmektedir.

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde hedef ve davranışlara ulaşmada, dersin işlenmesi esnasında kullanılan ders araç ve gereçlerinin büyük etkisi bulunmaktadır.

Tablo 2’de görüldüğü gibi bu bölüm için kullanılan ders araç ve gereçleri; ders kitabı, harita, atlas, konu ile ilgili yayınlar, sesli ve görüntülü eğitim araçlarıdır. Bütün bölümlerde aynı ifadeler yer almaktadır. Ders araç ve gereçlerini çeşitlendirmek, hedef ve davranışlara ulaşmada daha etkili olmaktadır.

Tablo 2.1’de I. Dünya Savaşı sonunda Osmanlı İmparatorluğunun durumu bölümünde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca önerilen ders araç ve gereçlerine ilave olarak programa paralel önerilen ders araç ve gereçlerinin yer aldığı görülmektedir.

“Mondros Ateşkes Antlaşması ve Uygulanması” konusu işlenirken bu konu ile ilgili harita ve o dönem dünya devletlerini gösteren harita kullanılabilir. Mondros

Ateşkes Antlaşmasının maddeleri asetat üzerine yazılıp tepegözle yansıtılır. Her bir madde harita da kullanılarak açıklanabilir. Mondros Ateşkes Antlaşmasının ve özellikle 7. maddesinin, Türk Milleti'nin yaşama hakkının neden elinden alındığı sorusu ile beyin fırtınası yapılabilir.

Mondros Ateşkes Antlaşması olgusunun zamanı, yeri ile ilgili devlet ve kişilerinin isimleri renkli tebeşirlerle karatahtaya yazılıp öğrencilerin konuya dikkatlerinin çekilmesi sağlanabilir.

“Osmanlı Devleti’ni Paylaşılma Tasarıları” olgularının ilgili devlet ve kişileri karatahtaya yazılıp öğrencilerin dikkati çekilebilir.

Harita üzerinden Osmanlı Devleti’nin nasıl paylaşıldığı gösterilir. Bu konu sürecinde konu ile ilgili karikatürlerle öğrenciler düşünmeye sevk edilebilir.

Bu konu ile ilgili ders kitabı, Milli Eğitim Bakanlığı’na tavsiye edilen yardımcı kitaplar, ansiklopediler ve süreli yayınlardan faydalanılabilir.

“Mondros Ateşkes Antlaşmasından sonra bölgede Pontus iddialarını gerçekleştirme faaliyetlerinin niteliği açıklanırken Milli Eğitim Bakanlığı’na tavsiye edilen yardımcı kitaplardan ve resmi internet sitelerinden öğrencilerin araştırma yapmaları teşvik edilebilir.

İzmir’in işgalinde Yunanlılara ilk kurşunu atan ve o anda şehit edilen Gazeteci Hasan Tahsin’in fotoğrafı, İzmir’in işgal edildiği gün şehit edilen Miralay (Albay) Süleyman Fethi Bey’in fotoğrafı ve İzmir’in işgalini gösteren fotoğraf ve resimler gösterilebilir.

“Memleketin İç Durumu ve Cemiyetler” konusunu işlerken bilgiler tepegözle yansıtılarak ve Kurtuluş Savaşı Haritası kullanılarak işlenebilir.

“Atatürk Anlatıyor 1 (Kurtuluş Savaşı’na Başlarken)” videokaseti izlettirilebilir. TRT tarafından hazırlanan belgesellerden okullar için düzenleme yapılarak faydalanılabilir.

Konuların anlatılmasında elektronik araç ve gereçlerden imkânlar ölçüsünde faydalanılabilir.

Tablo.3

Tablo: 3.1

Tablo 3’te Milli Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı’nca kabul edilen Orta Öğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programına göre ünitelendirilmiş yıllık ders planının ikinci bölümü; “Atatürk’ün Hayatı” yer almaktadır.

Bu bölümün konuları: “Atatürk’ün Hayatı”, “Eserleri”, “Atatürk’ün Karşılaştığı Güçlükler”, “Atatürk’ün Kişisel Özellikleri ve Çeşitli Yönleri”, “Kendisinde Atatürkçü Düşünce Sisteminin Oluşmasına Sebep Olan Etmenler” dir.

Tablo 3’te T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Programına göre hedef ve davranışlar yer almakta ve bu hedef ve davranışları kazandırmak için kullanılan araç ve gereçlere değinilmektedir.

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde, hedef ve davranışlara ulaşmada dersin işlenmesi sürecinde kullanılan ders araç ve gereçlerinin büyük etkisi bulunmaktadır.

Programa göre “Atatürk’ün Hayatı” bölümünde kullanılan eğitim teknolojileri araç ve gereçleri, ders kitabı, tarih atlası, Nutuk, Atatürkçülük I,II,III, T.C. İnkılâp Tarihi (Hamza Eroğlu), dir.

“Atatürk’ün Hayatı” bölümünün hedef ve davranışlarını kazandırmada, kullanılan ders araç ve gereçlerinin önemli etkisi ve yararı bulunmaktadır.

Tablo 3.1’de “Mustafa Kemal Atatürk’ün Hayatı bölümünde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca önerilen ders araç ve gereçlerine ilave olarak programa paralel önerilen ders araç ve gereçlerinin yer aldığı görülmektedir.

Kullanılan ders araç ve gereçlerini çeşitlendirebiliriz. Atatürk fotoğraflarından (Anıtkabir Derneği Yayınları, Ankara, 2000), Atatürk (T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1992) faydalanılabilir.

“Atatürk”, “Atatürk’le 1-2-3-4 konulu filmler izlenebilir (M.E.B, Teb. Der. 1998: 566).

M. Kemal Atatürk’ün Hayatı’nın kronolojisi çıkartılır. Atatürk’ün çocukluk ve öğrenim yıllarına ait fotoğrafları, ailesinin fotoğrafları ile yazılı metinlerde anlatılan bilgilerin öğretilmesi kolaylaştırılabilir.

Salkım Diyagramı yapılarak, Atatürk’ün eğitimi, kişisel özellikleri içinde bulunduğu savaşları ve yaptığı inkılâplar gösterilebilir. “Çeşitli şekillerle elde ettiğimiz istatistikî verileri diyagramlarla da gösterebiliriz. Diyagram tablodan farklı olarak biraz daha özet ve seyrek bilgiler içerirken sadece rakamları değil, bir olay veya olguyu da ifade edebilir. Örneğin bir olayın oluşum aşamalarını veya bir konudaki sıralamayı gösteren akış şemaları, en sık kullanılan diyagramlardır (M.E.B, İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, 2005: 57).

“Atatürk’ün Hayatı” konulu resmi kurum ve gazetelerin yayınladıkları CD’ler izlettirilebilir. CD’lerle ilgili öğrenci çalışma kâğıdı etkinliği yaptırılır.

“Atatürk’ün Hayatı” konusu resmi İnternet sitelerinden araştırılabilir.

Atatürk müzelerine gezi yapılabilir. Gezi sonrası Müze gezisi çalışma kâğıdı etkinliği yapılır. İnternette sanal müze gezisi yapılabilir. Okullarda Atatürk köşeleri ve okul müzeleri oluşturulabilir.

Atatürk’ün kişisel özellikleri öğretilirken O’nun hatıralarından örnekler verilebilir. Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler (Afet İnan, Ayşe; TTK Yayınları, Ankara 1959), Atatürk’ün Hatıra Defteri (Tezer, Şükrü; TDK Yayınları, Ankara 1995), Atatürk Şiirleri (Kaplan, Mehmet, Necati Birinci; TDK Yayınları, Ankara 1995) nden yararlanılabilir.

Atatürk konulu bulmacalar hazırlanabilir. Atatürk konulu bilgi yarışmaları yapılabilir. Atatürk'ün sevdiği şarkılara yer verilebilir. Arşivlerde yer alan Atatürk'ün ses kayıtları dinlettirilebilir.

Atatürk'ün özdeyişleri asetat kâğıtlarına yazılıp sınıfta tepegözle yansıtılabilir. Bu şekilde açıklama yapıp öğrencilere yorumlar yaptırılabilir.

Çoklu zekâ ve öğrenme stillerine göre el becerisini daha etkin kullanabilen öğrencilere Atatürk'ün doğduğu evin ve Anıtkabir'in maketleri yaptırılabilir.

Resim yapma yeteneği gelişmiş öğrencilere Atatürk ve Atatürk'le ilgili olguların tabloları yaptırılabilir.

Müzik zekâsı olan öğrencilere, Atatürk'ün sevdiği şarkıları araştırmaları ödev olarak verilebilir.

Tiyatro yeteneği olan öğrencilere drama yaptırılabilir.

Görsel ve işitsel grupta olanlara sunu yaptırılabilir. Bu ve benzeri çalışmalarla öğrencinin sorumluluk üstlenmesi sağlanabilir. Öğrencilerin bireysel farklılıklarının da ön plana çıkması sağlanabilir. Öğrencilerin isteyerek yaptığı bu tür etkinlikler onun mutlu olmasını sağlayabilir. Bu şekilde istenen hedef ve davranışlara etkili olarak ulaşılabilir.

Tablo.4

Tablo: 4.1

Tablo 4’te Milli Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı’nca kabul edilen Orta Öğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programına göre ünitelendirilmiş yıllık ders planının “Kurtuluş Savaşı” bölümü ve konuları görülmektedir. Tablo 4’te T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Programına göre hedef ve davranışlar yer almakta ve bu hedef ve davranışları kazandırmak için kullanılan araç ve gereçlere değinilmektedir.

Öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri, kullanılan eğitim teknolojileri araç ve gereçlerinin ilgili sütunda yer aldığı görülmektedir.

Programa göre bu bölümde kullanılan eğitim teknolojileri araç ve gereçleri; ders kitabı, harita, atlas, konu ile ilgili yayınlar, sesli ve görüntülü eğitim araçlarıdır.

Bu bölümde kullanılan ders araç ve gereçlerini çeşitlendirebiliriz. Tablo 4.1’de “Kurtuluş Savaşı” bölümünde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca önerilen ders araç ve gereçlerine ilave olarak programa paralel önerilen ders araç ve gereçlerinin yer aldığı görülmektedir.

“Kuva-i Milliye Hareketi” konusu resmi Internet sitelerinden araştırılabilir. Kuva-i Milliye ruhunu yansıtacak roman, tarihi roman, hikâye ve hatıra gibi edebi ürünlerin okunması teşvik edilmelidir.

“Amasya Genelgesi”, “Erzurum Kongresi” ve “Sivas Kongresi”nde alınan kararlar asetat kâğıdına yazılıp tepegözden yansıtılıp kararlar tek tek yorumlanabilir. Bu konularla ilgili belgeseller yapıp okullara dağıtılabilir.

Kurtuluş Savaşı haritası ve dilsiz haritadan faydalanılabilir. Dilsiz harita üzerinden M. Kemal’in milli mücadeledeki yolculuğu öğrencilere çizdirilebilir.

Nutuk’tan kongrelerle ve Kurtuluş Savaşı’yla ilgili kanıtlara yer verilebilir. “Nutuk”un CD’si yapıp okullara dağıtılabilir.

Milli Mücadele ve Kurtuluş Savaşı Müzelerine gezi yapılabilir. Müze olmayan yerlerde sanal müze gezileri yapılabilir.

Milli Mücadele yıllarını gösteren fotoğraflar ve resimler kullanılabilir. Bunların yorumları yapılarak yazılı metin halinde ifade edilebilir.

Milli Mücadele yıllarında Atatürk'ün liderlik özelliğini açıklayan hatıralardan, belgelerden örnekler verilebilir.

Atatürk'ün silah arkadaşları, milli mücadelenin kahramanlarının (K.Karabekir, Refet Bele, Ali Fuat Cebesoy, Halide Edip Adıvar, Reşat Nuri Güntekin, Yakup Kadri Karaosmanoğlu vb.) hatıralarına, mektuplarına yer verilebilir.

Misak-ı Milli kararları asetat kâğıdına yazılıp tepegözle yansıtılır. Harita da kullanarak her bir maddesi yorumlanabilir.

Kurtuluş Savaşı konulu sinema filmlerinden, televizyon dizilerinden faydalanılır. İzleme sonrasında, öğrenci film çalışma kâğıdı etkinliği yaptırılabilir.

İstanbul'un İtilaf Devletleri tarafından resmen işgalini gösteren resim ve fotoğraflar, telgraf metinleri kanıt olarak gösterilebilir.

İlk Meclis binası ve Meclisle ilgili olgulara ait fotoğraflar, bugünkü TBMM bina ve ilgili olgulara ait fotoğraflarla karşılaştırma yapılarak yorumlar yapılabilir.

Anayasa kitapçığı sınıfa getirilir. Yeni Türk Devleti'nin ilk anayasası ile 1982 anayasası arasındaki farklılıkların neler olduğu bulunur, yorumlar yaptırılabilir.

Konuyla ilgili Ö.S.S'ye hazırlık test soruları çözülebilir. Bulmacalar hazırlanabilir.

Tablo.5.

Tablo: 5.1

Tablo 5’te Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca kabul edilen Orta Öğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programına göre ünitelendirilmiş yıllık ders planının “Kurtuluş Savaşı” Bölümüne devam edildiği görülmektedir. Bu bölümün konuları; “Sevr Barış Antlaşması”, “Düzenli Ordunun Kurulması”, “Muharebeler ve Sonuçları” konuları ana başlıklar altında verilmiştir.

Öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri, kullanılan eğitim teknolojileri araç ve gereçlerinin ilgili sütunda yer aldığı görülmektedir.

Tablo 5’te T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Programına göre hedef ve davranışlar yer almakta ve bu hedef ve davranışları kazandırmak için kullanılan araç ve gereçlere değinilmektedir. Programa göre bu bölümde kullanılan eğitim teknolojileri araç ve gereçleri; ders kitabı, harita, atlas, konu ile ilgili yayınlar, sesli ve görüntülü eğitim araçlarıdır.

Bu bölümde kullanılan ders araç ve gereçlerini çeşitlendirebiliriz. Tablo 5.1’de “Kurtuluş Savaşı” bölümünde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca önerilen ders araç ve gereçlerine ilave olarak, programa paralel önerilen ders araç ve gereçlerinin yer aldığı görülmektedir.

Sevr Barış Antlaşması resmi Internet sitelerinden araştırılabilir. Harita üzerinden Osmanlı Devleti’nin paylaşılması gösterilebilir.

Sevr Barış Antlaşması ve düzenli ordunun kurulması olgularının tarihi, ilgili kişi ve devletlerin isimleri renkli tebeşirlerle karatahtaya yazılarak öğrencilerin dikkati çekilebilir.

Resmi kurumlarca hazırlanan “Ermeni Sorunu” konulu belgeseller ve CD’ler öğrencilere izlettirilerek öğrenciler bilgilendirilebilir.

“Güney Cephesinde Maraş ve Urfa’nın Kurtarılması, Antep Savunması” konulu, resmi Internet sitelerinden il yıllıklarından da araştırılabilir. Kahramanlıklar, drama yaptırılarak da verilmeye çalışılır.(Örnek: Sütçü İmam olayı, Şahin Bey vb).

Türk Milletinin kahramanlıklarını anlatan fotoğraflar ve resimler yorumlanabilir. Muharebelerin kronolojisi verilir. Ayrıca Kurtuluş Savaşı zaman şeridi çizilebilir. Muharebelerin krokisi çizilerek anlatılabilir.

I.İnönü, II. İnönü Savaşı konuları verilirken telgraf metinleri kanıt olarak gösterilir ve yorumları yapılabilir.

Müze gezisi yapılabilir. “Kurtuluş Savaşı savaş alanları, mekân ve müze ziyaretleri yapılarak, ders görsel açıdan pekiştirilmelidir. Eğer buna imkân bulunamıyorsa çağdaş teknolojiler kullanılarak öğrencilere bu mekânlar anlatılmalıdır” (Atabay; 2004:195).

Milli Mücadele döneminde siyasi ilişki kurulan devletlerin isimlerini karatahtaya yazıp haritadan bu devletler gösterilebilir.

Konularla ilgili simülasyonlar hazırlanabilir. “İyi tasarlanmış tarih simülasyonları ve dramalar öğrencilere tarih anlayışlarını ve becerilerini güçlendirme fırsatı sunmanın yanı sıra, belirli genel eğitsel özelliklerin daha da geliştirilmesine katkıda bulunabilir (Stradling; 2003:108).

Nutuk, Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, ders kitabı, Milli Eğitim Bakanlığınca tavsiye edilen kaynak kitaplardan, yazılı materyal olarak yararlanılır.

Konularla ilgili bulmacalar düzenlenebilir. Karikatürler çizilebilir. ÖSS’ye hazırlık test soruları çözülebilir.

İstiklal Marşı dinlenir, açıklaması yapılabilir. M. Akif Ersoy hakkında öğrenciler resmi Internet sitelerinden araştırmaya teşvik edilebilir.

Tablo.6.

Tablo: 6.1

Tablo 6’da Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca kabul edilen Orta Öğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programına göre ünitelendirilmiş yıllık ders planının “Kurtuluş Savaşı” bölümüne devam edildiği görülmektedir. Bu bölümün konuları; “Sakarya Meydan Muharebesi ve Sonuçları”, “Büyük Taarruz”, “Başkumandan Meydan Muharebesi”, “Mudanya Ateşkes Antlaşması, Esasları ve Önemi”, “Saltanatın Kaldırılması”, “Lozan Konferansı ve Antlaşması”, “İkinci Büyük Millet Meclisi” dir.

Tablo 6’da T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Programına göre hedef ve davranışlar yer almakta ve bu hedef ve davranışları kazandırmak için kullanılan araç ve gereçlere değinilmektedir.

Öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri, kullanılan eğitim teknolojileri araç ve gereçlerinin ilgili sütunda yer aldığı görülmektedir.

Programa göre bu bölümde kullanılan eğitim teknolojileri araç ve gereçleri; ders kitabı, harita, atlas, konu ile ilgili yayınlar, sesli ve görüntülü eğitim araçlarıdır.

Bu bölümde kullanılan ders araç ve gereçlerini çeşitlendirebiliriz. Tablo 6.1’de “Kurtuluş Savaşı” bölümünde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca önerilen ders araç ve gereçlerine ilave olarak, programa paralel önerilen ders araç ve gereçlerinin yer aldığı görülmektedir.

Kurtuluş Savaşı Haritası üzerinden açıklamalar yapılarak muharebeler anlatılır.

“Atatürk Anlatıyor 2 (İnönü ve Sakarya Savaşları)” izlettirilebilir.

Kurtuluş Savaşı konulu roman, dizi film, sinema filmlerinden faydalanılabilir.

Sakarya Meydan Muharebesi’nde M. Kemal ve Türk Ordusunun fotoğrafları verilip fotoğraflar yorumlanabilir.

Müze gezisi yapılır. Muharebe alanları, kent içindeki kurumlarda, doğal çevrede alan gezileri yapılabilir. Gezilerin amaçlara hizmet etmesi için, gezi öncesinde nelere dikkat edileceği gezi sırasında gezideki gözlemlerin kayıt edilmesi ve gezi sonunda toplanan bilgilerin sınıflanması gibi etkinliklere yer verilmelidir.

Müze ve alan gezilerinin yapılamadığı durumlarda bilgisayardan sanal müze ve alan gezileri yapılabilir. Bu geziler gerçeğinin yerini tutmayabilir fakat zamandan tasarruf sağlayabilir.

Konuyla ilgili simülasyon tasarımları yapılabilir.

TRT ve özel TV.ler tarafından hazırlanmış belgesellerden faydalanılabilir.

Hatıra ve mektup gibi birinci elden kaynaklardan savaşta bulunmuş gazilerin hatıralarından bunlarla ilgili daha önce söyleşi yapılmış ses bandı veya kasetlerden faydalanılabilir.

Saltanatın kaldırılması konusunda son Osmanlı Padişahları ve hanedan üyelerinin fotoğrafları gösterilebilir.

Lozan Konferansı ve Antlaşması olgusunun zamanı ilgili devlet ve kişileri karatahtaya yazılabilir. Lozan Antlaşmasının maddeleri tepegözle yansıtılıp maddeler açıklanıp yorumlanabilir. Belgesellerden ve İsmet İnönü'nün hatıralarından örnekler verilebilir.

Tablo.7.

Tablo: 7.1

Tablo 7’de Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca kabul edilen Orta Öğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programına göre ünitelendirilmiş yıllık ders planının “Cumhuriyet Dönemi” bölümünün yer aldığı görülmektedir. Bu bölümün ilk konusu “Cumhuriyet’in İlanı ve Halifeliğin Kaldırılması” dır.

Öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri, kullanılan eğitim teknolojileri araç ve gereçlerinin ilgili sütunda yer aldığı görülmektedir.

Tablo 7’de T.C inkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Programına göre hedef ve davranışlar yer almakta ve bu hedef ve davranışları kazandırmak için kullanılan araç ve gereçlere değinilmektedir.

Programa göre bu bölümde kullanılan eğitim teknolojileri araç ve gereçleri; ders kitabı, harita, atlas, konu ile ilgili yayınlar, Sesli ve görüntülü eğitim araçlarıdır.

Bu bölümde kullanılan ders araç ve gereçlerini çeşitlendirebiliriz. Tablo 7.1’de “Cumhuriyet Dönemi” bölümünde programa paralel önerilen ders araç ve gereçlerin yer aldığı görülmektedir.

Konu işlenirken Osmanlı İmparatorluğu haritası ve Türkiye haritasından sınırlarımız karşılaştırma yapılabilir.

Konuyla ilgili kavram haritası yapılabilir. “Cumhuriyet” kavramı etrafında, totaliter rejimler, laiklik, Kurtuluş Savaşı, Atatürk, Osmanlı İmparatorluğu’nun yıkılışı gibi kavramlar yer alabilir. “Kavram haritası, kavramlar arası ilişkileri anlamlı kılmayı göstermede kullanılır. Çoğunlukla belli bir alanla ilgili kavramlar birbirleriyle ilişkilidir. Bir konuyla ilgili kavramların isimlerinin genelden özele doğru, birbirleriyle ilişkilerine göre şematik gösterimine kavram haritası adı verilir” (M.E.B, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı; 2005: 81).

Cumhuriyetin ilanını gösteren fotoğraflar, eski TBMM binasının fotoğrafları, Cumhurbaşkanı M. Kemal ve diğer devlet görevlilerinin fotoğrafları gösterilip yorumlar yapılabilir.

“Cumhuriyet’in İlanı” konulu CD’ler, belgeseller, medya haberleri, resmi kurumların yayınladıkları CD’lerden yararlanılabilir.

“Nutuk” ve Nutuk CD’sinin konuyla ilgili bölümleri açılıp okunabilir.

“Mucizeler Yaratan Türk Atatürk” Konulu videokaseti gösterilebilir.

Halifelik ve halifeliğin kaldırılması internetten araştırılabilir. Son Osmanlı halifesinin fotoğrafı gösterilebilir.

Cumhuriyet Marşları dinlettirilebilir. Konuyla ilgili gazete haberleri, makale ve şiirler okunabilir.

Atatürk’ün hatıralarına ve özdeyişlerine yer verilebilir.

Tablo.8.

Tablo:8.1

Tablo 8’de Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca kabul edilen Orta Öğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programına göre ünitelendirilmiş yıllık ders planının “Cumhuriyet Dönemi” bölümüne devam edildiği görülmektedir. Bu bölümün konuları; “Partiler ve Çok Partili Döneme Geçiş Dönemleri”, “İnkılâbın Gelişimi, Devlet ve Toplum Kurumlarının Laikleşmesi”, “Eğitim ve Kültür Alanında İnkılâp Hareketleri”, “Toplumsal Yaşayışın Düzenlenmesi”dir.

Öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri, kullanılan eğitim teknolojileri araç ve gereçlerinin ilgili sütunda yer aldığı görülmektedir.

Tablo 8’de T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Programına göre hedef ve davranışlar yer almakta ve bu hedef ve davranışları kazandırmak için kullanılan araç ve gereçlere değinilmektedir.

Programa göre bu bölümde kullanılan eğitim teknolojileri araç ve gereçleri; ders kitabı, harita, atlas, konu ile ilgili yayınlar, sesli ve görüntülü eğitim araçlarıdır.

Bu bölümde kullanılan ders araç ve gereçlerini çeşitlendirebiliriz. Tablo 8.1’de “Cumhuriyet Dönemi” bölümünde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca önerilen, ders araç ve gereçlerine ilave olarak, programa paralel önerilen ders araç ve gereçlerinin yer aldığı görülmektedir.

Atatürk’ün yaptığı inkılâplarla ilgili fotoğraflar, Osmanlı Padişahları, Başkent Ankara ve cumhuriyetin ilk yıllarında kurulan siyasi parti üyelerinin fotoğrafları kanıt olarak gösterilebilir.

Çok partili hayata geçiş denemeleri olgularının zamanı ve ilgili kişilerinin isimleri karatahtaya renkli tebeşirlerle yazılabilir. Konu ile ilgili internetten araştırma yapılabilir.

Eğitim ve kültür alanında yapılan inkılâplar, fotoğraflarla cumhuriyetin ilk yılları ve günümüzle karşılaştırmalarla incelenebilir.

Devlet İstatistik Enstitüsü yıllıklarından faydalanılarak, cumhuriyetten günümüze eğitimdeki gelişmeler grafiklerle gösterilerek grafik okuma becerisi verilebilir. “Grafik, eğitim öğretim faaliyetlerinde göze hitap etmesi, bilgiyi öz bir şekilde ve somut olarak ortaya koyabilmesi, öğrencilerin ilgisini daha çok çekmesi gibi avantajları nedeniyle tercih edilir” (M.E.B, İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı; 2005: 57).

Türklerin tarih boyunca kullandıkları alfabeler kanıt olarak gösterilebilir. İnternette araştırması yapılabilir.

Atatürk’ün Milli Eğitim, kültür, milli tarih, Türk dili ve bilim hakkında görüş ve düşünceleri belirten özdeyişleri verilip, açıklamalar yapılabilir.

Cumhuriyetten günümüze eğitim, ekonomi ve toplumsal yaşayış konuları ile ilgili sözlü tarih çalışması yapılabilir. “Sözlü tarih geçmişe ilişkin sözlü tanıklıkların kayda geçirilmesi ve analiz edilmesidir” (Stratling; 2003: 196).

Etnografya müzelerine gezi düzenlenebilir. İmkân bulunamıyorsa bunların CD’leri izlenebilir.

Türk kadın hakları belgeler göstererek anlatılabilir. Fotoğraf ve Atatürk’ün hatıraları, görüş ve düşünceleri gibi kanıt kullanarak ders işlenebilir. Ayrıca Atatürk’ün manevi kızlarının hatıralarından örnekler verilebilir.

Kıyafette değişiklik fotoğraf kullanarak anlatılabilir (M.E.B, Film, Radyo ve Televizyon ile Eğitim Merkezi: Fotoğraf arşivinden faydalanılabilir).

“Soyadı Kanununun Kabulü” konusunda, Atatürk’ün nüfus cüzdanı belge olarak gösterilebilir. Ölçüler saat ve takvim konusunda eski ve yeni kanıt gösterilerek anlatılabilir.

Bu konular işlenirken mizah kullanılabilir. Yapılan araştırmalar; gülmenin, komikliklerin beynin uyanıklığını ve bellek için gerekli olan maddeleri artırdığını göstermektedir. Bu sonuç; beynin daha iyi çalışması, dikkatin artması, kısacası daha iyi öğrenme için derslerde mizaha yer verilmesi gerektiğini göstermektedir.

Karikatür sanatçılarından bu konularla ilgili karikatür çizimleri istenebilir. Ders kitaplarına karikatür konulabilir.

“Ekonomik Alanda Gelişme” konusunda istatistik yıllıklarından faydalanılabilir. Cumhuriyetten günümüze ekonomik gelişmeler, grafiklerle gösterilip, öğrencilerin grafik okuma becerileri geliştirilebilir.

Bu konuların işlenişinde sık sık Atatürk’ün hatıralarına yer verilmelidir. Atatürk’ün yurt içi gezileri ve konuşmalarından faydalanılabilir.

Bu bölüm işlenirken yapılmış koleksiyonlar incelenebilir. Pul, para, kartpostal, resim koleksiyonları olabilir.

Öğrencilere öğrendikleri konularla ilgili, fotoğraf, yazı, resim, pul, kartpostal, para gibi malzemeleri ve bu malzemelerle ilgili bilgileri toplamaları ve sunmaları istenebilir. Bu şekilde öğrencilerin; araştırma, öğrendiklerini sınıflama, ayıklama ve sentezleme becerileri geliştirilebilir.

Öğrencilerin, işlenen konuyla ilgili basında çıkan haber, makale, resim, film vb. malzemeleri toplayarak sınıfa getirmeleri ve öğrendiklerinin ışığında o malzemeyi tartışmaları istenebilir.

Atatürk’ün “Onuncu Yıl Nutku” kendi sesinden teyp kasetlerden dinlenebilir.

Yapılan inkılâpların kronolojisi çıkartılıp inkılâplar zaman şeridine yazılabilir. Zaman şeridine ilgili inkılâplarla ilgili fotoğraf ve belgelerden örnekler konabilir.

Tablo9.

Tablo: 9.1

Tablo 9’da Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca kabul edilen, Orta Öğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programına göre ünitelendirilmiş yıllık ders planının “Türk Ordusu ve Milli Savunma- Türkiye Cumhuriyeti’nin Dış Siyaseti- Atatürkçü Düşünce Sistemi ve Atatürk İlkeleri” bölümlerinin yer aldığı görülmektedir.

Tablo 9’da T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Programına göre hedef ve davranışlar yer almakta ve bu hedef ve davranışları kazandırmak için kullanılan araç ve gereçlere değinilmektedir.

Programa göre bu bölümde kullanılan eğitim teknolojileri araç ve gereçleri; ders kitabı, harita, atlas, konu ile ilgili yayınlar, sesli ve görüntülü eğitim araçlarıdır.

Bu bölümde kullanılan ders araç ve gereçlerini çeşitlendirebiliriz. Tablo 9.1’de programa paralel önerilen ders araç ve gereçleri yer almaktadır.

Atatürk’ün Türk Ordusu hakkında söylediği sözler ve Atatürk’ün hatıraları ve belgelerinden faydalanılabilir. Cumhuriyetten günümüze Türk Ordusundaki değişim ve gelişmeler fotoğraflarla, belgesel ve CD’lerle anlatılabilir.

Diyagram ve kavram haritası yapılabilir.

Genel Kurmay Başkanlığının ve Milli Savunma Bakanlığı’nın resimli ve görüntülü yayınlarından faydalanılabilir.

Sözlü tarih çalışması yapılabilir.

Yerel tarih gezisi yapılabilir. “Yerel tarih; bir yörenin, bir bölgenin tarihinin sahip olduğu kendine özgü nitelikler, geçmişten günümüze tarihi gelişimi ve bu gelişim sonucu o bölgede oluşan tarihi izlerdir (M.E.B, İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı; 2005: 312).

Askeri Müze gezisi yapılabilir.

Atatürk Döneminde Türkiye Cumhuriyeti’nin Dış Siyaseti konusunda, Atatürk’ün hatıralarına, yabancı devlet adamlarının görüş ve düşüncelerine yer

verilebilir. Konular internetten araştırılabilir. Günümüz Türkiye Cumhuriyeti'nin dış siyaseti öncekiyle bağlantılı olarak verilir. Konuyla ilgili medya haberleri ve yorumları makaleler derlenerek bunların yorumları yaptırılabilir.

“Atatürkçü Düşünce Sistemi ve Atatürk İlkeleri” bölümünün konuları; “Atatürk’ün Düşünce Sisteminin Oluşumunu Hazırlayan Etkenler”, “Atatürkçü Düşünce Sistemi”, “Atatürkçü Düşüncede Milli Güç Unsurları” dır.

Atatürk’ün düşünce sisteminin oluşumunda, ailesi ve öğrenim hayatıyla ilgili hatıralarına yer verilebilir.

Atatürk’ün düşünce sisteminin oluşumunda Osmanlı Devleti’nin içinde bulunduğu siyasi ekonomik, sosyal, kültürel ve askeri durumun etkisi (Power Point) sunu yapılarak anlatılabilir.

Atatürk’ün düşünce sisteminin oluşumunda Avrupa’da meydana gelen gelişme ve değişmelerin etkisi sunu yapılarak verilebilir.

Atatürkçü düşünce sisteminde yer alan kavramlarla kavram haritası yapılabilir. Temel ilkeler, Cumhuriyet, demokrasi, milliyetçilik gibi evrensel değerler, milli birlik ve beraberlik, Türk kültürü Türk tarihi, çağdaşlaşma, kavramlarının Atatürkçü düşünce sistemini oluşturduğu kavram haritasıyla gösterilebilir.

Genel Kurmay Başkanlığınca hazırlanan “Atatürkçülük I, II, III” adlı önemli eserden, istifade edilebilir.

Atatürkçü düşüncede milli güç unsurlarını analiz ederken kavram haritası hazırlanabilir. Millet egemenliği, demokrasi, ekonomi, milli ekonomi, güçlü ve bağımsız devlet, kültürlü toplum, askeri güç, huzur, güvenlik, aile, hukuk, eğitim, sağlık, dayanışma kavramlarıyla kavram haritası oluşturulabilir.

Tablo 10.

Tablo: 10.1

Tablo 10’da Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca kabul edilen Orta Öğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programına göre ünitelendirilmiş yıllık ders planının “Atatürkçü Düşünce Sistemi ve Atatürk İlkeleri” bölümüne devam edildiği görülmektedir.

Tablo 10’da T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Programına göre hedef ve davranışlar yer almakta ve bu hedef ve davranışları kazandırmak için kullanılan araç ve gereçlere değinilmektedir.

Programa göre bu bölümde kullanılan eğitim teknolojileri araç ve gereçleri; ders kitabı, harita, atlas, konu ile ilgili yayınlar, sesli ve görüntülü eğitim araçlarıdır.

Tablo 10.1’de Atatürkçü Düşünce Sistemi ve Atatürk İlkeleri bölümünde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca önerilen ders araç ve gereçlerine ilave olarak programa paralel önerilen ders araç ve gereçlerinin yer aldığı görülmektedir.

Atatürk İlkelerinin amacı, ortak özellikleri, Atatürk İlke ve İnkılâplarının dayandığı esaslar, bilgisayar ortamında sunulabilir.

Yapılan inkılâplar tablo çizilerek Atatürk ilkeleriyle eşleştirilebilir. “Bilgiyi sınıflandırma öncelikle tablo oluşturma ile başlar. Tablo yaparak sınıflandırılan bilgiler diyagram ve grafiklerle daha görsel bir içerik kazanır. Bu şekilde yapılandırılan bilgiler dikkat çekici olmaları, kolay öğrenilip kalıcı öğrenmeyi sağlamaları açısından tercih edilir” (M.E.B, İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı; 2005: 56).

Atatürk’ün bilimsel ve akılcı düşünmeyi yansıtan sözleri, asetat kâğıdına yazılıp tepegözle gösterilerek açıklamalar yapılabilir.

Rejim (yönetim) biçimleriyle ilgili tablo çizilebilir. Rejim türleri, yöneten kişi, günümüzde örneği var mı? Uygulandığı ülke ve demokratik olup olmadığı gibi

hususları belirtilir. Öğrencilere en çağdaş yönetim şeklinin cumhuriyet olduğu sonucuna ulaşmaları sağlanabilir. Anayasa kitapçığından 1. madde ve 2. madde okunabilir.

Cumhuriyetçilik ilkesiyle ilgili kavram haritası yapılabilir. “Cumhuriyetçilik” kavramıyla, “milli dayanışma”, “adalet”, “insan hakları”, “Atatürk milliyetçiliğı”, “demokrasi”, “laiklik” ve “hukuk devleti” kavramları arasındaki ilişkileri öğrencilerin görmeleri sağlanabilir.

Anayasa kitapçığından, Türkiye Cumhuriyetinin yasama, yürütme ve yargı birimleri okunabilir. İnternette bu konuyla ilgili araştırma yapılabilir.

Cumhuriyetçilik ilkesiyle ilgili Atatürk’ün sözlerinden örnekler verilip sözlerin açıklamaları yapılabilir.

Atatürk’ün Onuncu Yıl Nutku, kendi sesinden dinlettirilebilir.

Atatürk’ün Gençliğe Hitabesi okunabilir.

Atatürk’ün Türk Gençliği ile ilgili sözlerine örnekler verilebilir.

Türk Gençliğinin Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görevleri konulu kompozisyonlar yazdırılabilir. Konuyla ilgili makaleler okunabilir.

Cumhuriyet yönetimine yönelik iç ve dış tehditler, bilgisayardan sunu yapılarak anlatılabilir. Medya haberleriyle konu güncelleştirilebilir.

Cumhuriyetçiliğın Türk toplumuna sağladığı, faydalar örneklerle ve fotoğraflarla açıklanabilir.

Milli birlik ve beraberliğın gerekliliğı için tarihten örnekler verilebilir.

Milliyetçilik ilkesi bilgisayar ortamında sunulabilir Milliyetçilik ilkesiyle ilgili Atatürk’ün sözlerinden örnekler verilebilir.

Milliyetçilik ilkesiyle ilgili olan inkılâplar ilişkilendirilerek tabloda gösterilebilir.

Atatürk milliyetçiliğinde milli birliği ve beraberliği güçlendiren unsurların kavram haritası yapılabilir.

“Misak-ı Milli”, “milli ruh”, “milli duygu”, “tarih birliği”, “milli birlik ve beraberlik”, “dil birliği”, “milli kültür”, “milli eğitim” kavramları verilerek öğrencilere Türkiye Cumhuriyeti’nin milli ve çağdaş devlet olduğu, inkılâpların millet bilincini kazandırmak için yapıldığı vurgulanabilir.

Milliyetçiliğin Türk toplumuna sağladığı faydalar örneklerle ve fotoğraflarla açıklanabilir.

Halkçılık ilkesi bilgisayar ortamında sunulabilir. Tepegözle yazılı metin yansıtılarak da anlatılabilir.

Atatürk’ün yurt içi gezileri ve fotoğraflarından örnekler verilebilir.

Halkçılığın Türk toplumuna sağladığı faydalar örneklerle ve fotoğraflarla anlatılabilir.

Devletçilik ilkesi bilgisayar ortamında sunulabilir. Atatürk’ün devletçilik ilkesiyle ilgili sözlerinden örnekler verilebilir.

Devletçilik ilkesiyle ilgili yapılan yenilikler tablo çizilerek gösterilebilir.

Devletçiliğin Türk toplumuna ekonomik alanda sağladığı faydalar örneklerle ve fotoğraflar yardımıyla açıklanabilir.

Tablo 11.

Tablo: 11.1

Tablo 11’de Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca kabul edilen Orta Öğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programına göre ünitelendirilmiş yıllık ders planı konularından “Laiklik İlkesi” ve “İnkılâpçılık İlkesi”nin yer aldığı görülmektedir.

Ayrıca “Atatürk’ün Ölümü ve İsmet İnönü’nün Cumhurbaşkanı Seçilmesi” bölümü de Tablo: 11’de yer almaktadır.

Tablo 11’de T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Programına göre hedef ve davranışlar yer almakta ve bu hedef ve davranışları kazandırmak için kullanılan araç ve gereçlere değinilmektedir.

Programa göre bu bölümde kullanılan eğitim teknolojileri araç ve gereçleri; ders kitabı, harita, atlas, konu ile ilgili yayınlar, sesli ve görüntülü eğitim araçlarıdır.

Tablo 11.1’de Atatürk’ün Ölümü ve İsmet İnönü’nün Cumhurbaşkanı Seçilmesi bölümünde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca önerilen ders araç ve gereçlerine ilave olarak programa paralel önerilen ders araç ve gereçlerinin yer aldığı görülmektedir.

Laiklik ilkesi bilgisayarla sunulabilir.

Anayasa kitapçığından laiklik ile ilgili hükümler incelenebilir. Türkiye’yi laikleştiren yasaların zaman takvimi yapılabilir. Zaman takvimine ilgili fotoğraflar da konulabilir.

Atatürk’ün laiklikle ilgili sözlerinden örnekler verilebilir.

Laiklik ilkesinin Türk toplumuna sağladığı faydalar örneklerle ve fotoğraflarla açıklanabilir.

İnkılâpçılık ilkesi bilgisayarla sunulabilir.

İlkeler konusu işlenirken Atatürkçülük I, II, III. Kitaplarından faydalanılabilir.

Atatürk'ün inkılâpçılık ilkesiyle ilgili sözlerinden örnekler verilebilir.

İnkılâpçılığın Türk toplumuna sağladığı faydalar örneklerle ve fotoğraflarla anlatılabilir.

Türkiye'ye yönelik iç ve dış tehdit bilgisayarla sunu yapılarak verilebilir.

“Atatürk'ün Ölümü ve İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanı Seçilmesi” bölümünde “Sarı Zeybek” belgeseli izlettirilebilir. TRT tarafından hazırlanan belgesellerden istifade edilebilir.

Atatürk'ün hayatının son günleriyle ilgili fotoğrafları gösterilebilir. Dolmabahçe Sarayı, Etnografya Müzesi ve Anıtkabir fotoğraflarından örnekler gösterilebilir.

Atatürk'ün ölümüyle ilgili yabancı basında yer alan haberlerden örnekler okunabilir.

İsmet İnönü'nün fotoğrafları ve anılarına yer verilebilir.

1. T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programının Önerdiği Materyaller Eğitim Bilimcilerinin Önerdiği Materyal Kriterlerine Uygun Mudur?

Tarih öğretiminde kullanılabilecek öğretim malzemelerini şöyle sınıflandırabiliriz: Okuma malzemeleri, görsel-işitsel araçlar, nesneler ve modeller, çevresel kaynaklar, geziler, tarih sergileri ve sözlü tarih (Paykoç, 1991: 102).

1.1. Okuma Malzemeleri

Tarih alanının özelliğinden dolayı okuma malzemelerinin, öğrencilere uzak olan olayların ve kavramların öğretilmesinde önemli bir yeri vardır. Sosyal ve tarihsel olayların birçok nedeni olduğundan ve değişik açılardan yorumlanabileceğinden, öğrencilerin farklı açıklamalar ve yorumlar getiren okuma malzemelerini incelemelerinde yarar vardır.

Tarih öğretimindeki başlıca okuma malzemeleri şunlardır:

- Ders Kitapları.
- Başvuru Kitapları.
- Belge Niteliğindeki Kaynak Kitaplar.
- Gazete ve Dergiler/Tarihsel Dergiler (Paykoç, 1991: 103-104).

Ders Kitapları:

Hemen her ders için ders kitapları öğretimde vazgeçilmez unsurdur. Ancak böyle olmakla birlikte ders kitaplarının ne derece eğitim biliminin gerektirdiği uygun öğretim metotları doğrultusunda hazırlandığı konusu her zaman tartışıla gelmiştir. Acaba bir ders kitabı hangi özellikleri taşımalıdır? Acaba kitaplardan en etkin bir biçimde nasıl faydalanılabilir? Bir öğretmen veya bir öğrenci bu sorular karşısında

bilgi sahibi olursa, şüphesiz öğrenim ve öğretim daha verimli olacaktır (Köstüklü, 1999: 105).

(1) Bir Ders Kitabında Bulunması Gereken Özellikler:

Tarih ders kitapları tarih öğretimi sürecinin en önemli unsurlarından biridir. Ders kitapları öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya sevk edici ve dersin içine çekecek bir şekildi hazırlanmış olmalıdır. Buna göre ders kitaplarında yer alan bir konunun sunulmuş şekil ve metoduna bakıldığında, o konunun üç bölüm şeklinde tanzim edilmesi gerekir. Bunları; Konunun ana hatlarıyla anlatıldığı metin kısmı, metindeki bilgileri tamamlayan veya tartışmaya açan değişik kaynaklardan alınmış kısa alıntılar ve sorular olarak sınıflandırabiliriz (Köstüklü, 1999: 106).

Metin kısmının konuyu ana hatlarıyla kısa ve öz biçimde sunacak şekilde hazırlanmasına dikkat edilmelidir. Ders kitaplarında metin içinde geçen konu ile ilgili tarihi kavramlar farklı karakterde yazılarak öğrencinin bu kavramlara dikkati çekilmelidir.

Ders kitaplarında, metnin yanına, konu ile ilgili çeşitli kaynaklardan alıntılar konmalıdır. Her bir alıntı çerçeve veya sarı renkli kutucuklar içine alınıp, “Kaynak A”, “Kaynak B” veya “Kaynak1”, “Kaynak 2”, vb. şeklinde belirtilmelidir. Bu alıntılar arasında konunun özelliklerine göre resim ve haritalar da bulunmalıdır. Bu alıntıların seçiminde, özellikle konuyu tamamlayıcı veya farklı nitelik ve farklı görüşleri içeriyor olmasına dikkat edilmelidir. Ders kitaplarında, tek bir doğru gösterilmeyip, işlenen konu ile ilgili değişik görüşler sunularak öğrencinin daha geniş bir perspektiften düşünerek, tartışarak konuyu algılaması amaçlanmalıdır.

Ders kitaplarında yer alan herhangi bir konu, yukarıda belirtilen aşamalardan sonra “Sorular” kısmıyla tamamlanmalıdır. Sorular öğrenciyi düşünerek cevap verecek şekilde olmalıdır. Öğrenciyi hazır cevaba ve ezberciliğe teşvik edici nitelikte olmamalıdır. Konunun sonundaki değerlendirme soruları, öğrencinin konuda yer alan

cümlelerle cevaplayabileceği türden olmayıp, metindeki bilgilerden hareketle kendisinin düşünüp cevap verebileceği nitelikte olmalıdır.

Öğretim açısından tarih ders kitaplarında bulunması gereken özelliklerden bir öğretmen haberdar olursa, en azından konuyu işlerken kendi imkânlarıyla bu eksiklikleri giderebilecek yaklaşımlarda bulunabilir, ek bilgiler verebilir.

Safran’a göre ise: Tarih ders kitaplarının gerek içerik ve tasarım, gerekse pedagojik açıdan çağın standartlarını yakalaması sağlanmalıdır. Ders kitaplarının daha pedagojik tasarımlarına ilişkin araştırmalar yapılmalıdır (Safran, 2002: 942).

Stradling (2003: 244)’de ders kitaplarında, çizimler, fotoğraflar, haritalar ve şemalar metinle nasıl ilişkilendirilmiş? Metinde anlatılan hususları aydınlatma veya örneklendirme işlevini yerine getiriyorlar mı? Sorularıyla pedagojik olarak olaya yaklaşmıştır.

Bu gün okullarda okutulan T.C. İnkılâp Tarihi kitaplarının içeriğiyle, 1932 yılında yayınlanan İnkılâp Tarihi konularının içeriği arasında bir fark olmadığını belirten Safran, “Türkiye’de İnkılâp Tarihi öğretiminde bir diğer hatayı da ilköğretimden yükseköğretime kadar aynı içeriğin, aynı yöntem ve tekniklerle, benzer materyallerle sunulması oluşturmaktadır” demektedir (Safran, 1998:12).

Genç’e (1984: 56) göre “Okullarımızda okutulacak ders kitapları özellikle üniversitelerimizde yapılmakta olan yoğun çalışmalarla ortaya çıkarılan yeni buluşlara yer verecek şekilde hazırlanmalı, müfredatlar ve bunlara bağlı olarak hazırlanan kitaplar, ihtiyaç duyuldukça ilavelerle yeniden düzenlenmelidir” demektedir.

Başvuru Kitapları:

Ansiklopediler, yıllıklar, sözlükler, atlaslar, kılavuz kitaplar, yaşamöyküleri bu tür kitaplardandır. Ayrıca çeşitli toplulukların, kültürlerin ve kentlerin tarihleri ve yönetim biçimleri ile ilgili broşürler, kitapçıklar ve el kitapları bulunmaktadır. Bu tür yerel kaynaklar çevre incelemelerinde çok yararlıdır.

Belge Niteliğindeki Kaynak Kitaplar:

Tarih derslerinde birinci elden yazılan kayıtlar çok değerlidir. Çünkü bu kaynaklar geçmiş olayları canlandırmakta yardımcı olur. Bu kaynaklar iki biçimde kullanılabilir. Ders kitaplarına yardımcı olarak ve dersin temel okuma malzemesi olarak yararlanılmaktadır.

Diğer taraftan yine mevcut ders kitapları ile çeşitli kurumlar tarafından yayımlanan veya piyasa kitabı olarak hazırlanan eserler arasında bazen esaslı bilgi farklılıkları bulunmakta, bu durum genç dimağları tereddütlere sevk etmektedir. Yayın hayatına giren eserleri devlet adına ciddi bir süzgeçten geçirecek esaslı bir denetleme organının olmadığını belirten Genç, “Talim ve Terbiye Başkanlığının ihtisas dallarında, üniversiteler başta olmak üzere çeşitli kesimlerdeki uzman kimselerden danışmanlar bulunmalı, gerek ders kitapları, gerekse diğer yayınlar, yetkili kurulların kontrolünden geçirilmelidir” demektedir (Genç, 1984: 56).

Gazete ve Dergiler/Tarihsel Dergiler:

Gazete ve dergiler, son haberleri ve gelişmeleri kapsar; güncel olayların incelenmesinde temel kaynaklardır. Gazete ve dergilerde yalnız haber öyküleri yer almaz. Başyazılar, sürekli inceleme yazıları, siyasal karikatürler ve duyurular yer alır. Bunlardan öğretimden etkili biçimde yararlanılabilir (Paykoç, 1991: 103-104).

1.2. Görsel-işitsel Araçlar:

Görsel materyallerin tarih araştırmalarında ve tarih öğretiminde önemli bir yeri vardır. Görsel algı, bilinç düzeyindeki davranışlarımızın yaklaşık % 99'unun belirleyici ögesi durumundadır. Bu oran özellikle bilinç düzeyindeki davranışlarımıza etkisi açısından çok büyük gözükmemektedir. Buna göre algının niteliği ve yoğunluğunun yüksek olmasına dikkat çekmek gerekir (Derman, 1991:37).

Yazı Tahtası:

Fikirlerin veya problemlerin daha somut bir tarzda açıklanması icap edince kullanılması bakımından okullarda yazı tahtası; önemli öğretim vasıtaları arasında yer almaktadır. Öğretim metotlarının uygulandığı konuların işlenmesinde yazı tahtası iyi kullanıldığı takdirde, sözle izahı yetmeyen fikirlerin veya kavramların açıklanmasında ve ayrıca, öğrencilerin dikkat ve ilgilerini devam ettirmede büyük faydalar sağlar (Aytuna, 1958: 15).

Yazı tahtasının öğretimde daha faydalı olabilmesi için bazı fiziki özelliklere sahip olması tercih edilir Bunlar şunlardır;

- Yazı tahtası öğrencilerin uzaktan görebileceği, ışık durumunun uygun olduğu sınıfın en uygun yerine konulmalıdır.
- Mümkün olduğu kadar geniş kullanım alanına sahip olmalıdır. Günümüzde daha geniş alan elde etmek için yeni teknikler geliştirilmiştir. Bu modellerde tahtanın kullanım alanı elastiki özellikte olup, yukarıya ve aşağıya doğru sarılabilmektedir.

Tahtanın kullanılmasında da bazı pedagojik usullere uyulmalıdır. Yazı tahtasına yazılacak yazılar, tahtanın sol ucundan sağ ucuna kadar boydan boya, uzun satırlar halinde yazılmamalı; öğrencilerin de yazı tahtasını bu tarzda kullanmalarına

müsaade edilmemelidir. Konuyla ilgili çok önemli kavramlar tahtanın bir köşesine yazılmalı hatta önemli vurgularda renkli tebeşirler kullanılmalıdır. Öğretmenin bir ders boyunca tahtaya yazdıkları, düzenli kullanımla silmeden ders boyunca tahtada kalabiliyorsa veya tahta bu şekilde kullanılabiliyorsa, şüphesiz öğrencinin derste anlatılanları dersin sonunda bir bütün olarak tekrar görmesinde faydalı olacaktır (Köstüklü, 1999: 113-114).

Bülten Tahtası:

Tarih dersi ile ilgili çeşitli gereçler tahtada gösterilebilir. Öğrencilerin ilgilerini çekebilecek gereçler, haritalar, grafikler, çizelgeler, karikatürler, resimler, posterler ve öteki malzemelerle öğrencilerin ürünleri, çalışmaları tahtada gösterilebilir.

Bülten tahtasında gösterilen gereçlerin yeterince büyük ve ilginç olması gereklidir. Ayrıca bülten tahtası renk, biçim ve denge yönünden ilgiyi çekici bir biçimde düzenlenmelidir (Paykoç, 1991: 105).

Resimler ve Fotoğraflar:

Tarih öğretiminde kullanılan malzemeler arasında resim ve fotoğrafların önemli bir yeri vardır. Çünkü tarihte işlediğimiz döneme ait resim ve fotoğraflar o dönem hakkında sözlerle anlatılması güç olan pek çok mesajı kolaylıkla verebilir. Bu yüzden bir tarihçi veya tarih öğretmeni derste konuyla ilgili resim ve fotoğrafları (aşırıya kaçmamak şartıyla) yeterince kullanabilmelidir. Ders kitaplarında konuyla ilgili bazı resim ve fotoğraflar bulunsa da öğretmen kitap haricinde resim ve fotoğraflarla dersi zenginleştirebilmelidir (Köstüklü, 1999: 114). Bu tür resimleri gazetelerden, iş merkezlerinden, resmi dairelerden, kitaplıklardan, ticari yayınevi ve dağıtıcılardan bulmak mümkündür.

Resim ve fotoğraflar, kullanılırken, dersin amaçlarına ilişkin belli düşüncelere bağlanmaya çalışılmalıdır. Öğrencilere resim ve fotoğrafların nasıl yorumlanabileceği öğretilmelidir. Bütün öğrencilerin dikkati gösterilen resim ya da

Tarihsel görsel malzeme içinde değerlendirilebilecek resim (minyatür, gravür, yağlıboya vs.) ve fotoğrafların öğretme, öğrenme sürecine dâhil edilmeden önce seçiminde yazılı kanıtla ilgili aşağıdaki kriterler dikkate alınabilir.

- Kanıt içeriği tarih öğretimine uygun mu?
- Kanıt, konu ya da üniteye uygun mudur?
- Kanıtla ilgili sorulabilecek sorulara cevap verilebilir mi?
- Kanıt önceden işlenmiş konulara atıf yapılmasına imkân tanıyor mu?
- Kanıtın içeriği, öğrencide merak, ilgi, heyecan uyandırabilecek biçim ve anlam zenginliğine sahip mi?
- Kanıt, öğrencinin yaş ve gelişimine uygun mudur? (Safran, Köksal, 1998:1)

Eğitim biliminde, “Bir resmin binlerce kelimeden değerli olduğu” ileri sürülmüştür. Resimsel kanıt ile öğrencilerin görsel belleği geliştirilebilir. Buna rağmen resim, tarih öğretmeni tarafından pek kullanılmayan öğretim araçları arasındadır. “Resimleri okumayı” öğretme, tarih öğretmenin kazandırması gereken şahsiyetin portresi veya tarihi olayın temsili resmi olabilir. Resim seçiminde, programa ve konuya uygunluğa dikkat edilmelidir (Ata, 2002: 126).

Haritalar:

Sosyal Bilim derslerinde özellikle coğrafya ve tarih öğretimlerinin vazgeçemediği temel öğretim materyali haritalardır. Görsel sembollere ve çizimlere dayanan haritalar, özellikle yer bildirmelerinde en etkili araçtır (Şimşek, 2003: 151).

Tarih öğretiminin belki de en sık kullanılan aracı tarih haritalarıdır. Tarih haritaları, tarih ile ilgili yorumlarımızda bize yardımcı olduğu gibi bazı soyut kavramları öğrencinin anlamasında faydalıdır. Bu yüzden tarih sınıflarında önemli, belli başlı haritalar, mesela bir dünya haritası, Türkiye haritası, Türk Dünyası haritası vb. haritalar sürekli bulunmalıdır. Böyle bir ortamda ders yapan çocuk belki farkına varmadan tarih eğitimi almış olacaktır (Köstüklü, 1999: 116).

Tarih haritalarının ya çok karışık ifadelerle dolu olması, ya da çok fazla bilginin bir harita üzerinde verilmeye çalışılması, bu araçların fonksiyonlarını yerine getirmelerini engellemektedir. En az üç haritaya aktarılması gereken bilginin zaruri sebeplerle bir haritaya yerleştirildiği görülmektedir. Bu durum, özellikle okul haritaları ve atlaslarında eğitime elverişli olmayan bir görünüm oluşturmaktadır (Dağtekin, 1977: 11). Meşhur, “Türklerin Anayurdu ve Göçler” haritasında olduğu gibi, hava yolları ağını andıran, bilimsel gerçeklerden uzak ve birçok bilgiyi aynı anda verme çabasının ürünü bu tarz tarih haritalarının öğretimi nasıl etkileyebileceği açıktır (Safran, 1993: 8).

Araştırmalar göstermektedir ki T.C. İnkılâp Tarihi dersinin önemli ders araçlarından biri olan haritalar, programa göre yeterli değildir. Haritalar eğitim bilimcilerinin önerdiği materyal kriterlerine uygun görülmemektedir.

Elektronik Araçlar

Video Kasetler:

TV ve video ile pek çok sosyal ve tarihi olaylar yeniden eğitim ortamına getirilip sunulabilir. T.C. İnkılâp Tarihi ile ilgili Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisinde (Nisan 1998-2487), Atatürk ve Kurtuluş Savaşı ile ilgili videokasetlerin isimleri bulunmaktadır.

Ankara ili içinde 20 tarih öğretmeni ile yapılan bire-bir görüşmede bu kasetlerden tam anlamıyla faydalanamadıkları öğrenilmiştir. Bu kasetlerde bilgilerin doğru olduğu, fakat teknik kalitesinin, yeniden gözden geçirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Nitekim günümüzde teknolojinin gelişmesiyle video-kasetlerin yerini CD'ler almıştır. Bu kasetlerin CD'lerinin yapılması daha uygun olacaktır.

T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi programının önerdiği materyallerin birçoğunun (harita, ders kitabı, film vb.) eğitim bilimcilerinin önerdiği materyal kriterlerine uymadığı görülmektedir. Bu materyallerin, yeniden alanında uzman kişilerce gözden geçirilip yenilenmesi önerilmektedir.

2. T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programının Önerdiği Materyaller, Programdaki Hedef ve Davranışların Kazandırılması İçin Yeterli midir?

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin amacı esas olarak milli mücadele savaşımızın hangi şartlarda ve nasıl doğup geliştiğini, modern Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu ve milletimizin çağdaşlaşma yolunda Ulu Önder Atatürk'ün liderliğinde yaptığı İnkılâpları ve O'nun ilkelerini öğretmeyi amaçlar. Kısaca Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin hedef ve gayesi şu şekilde sıralanabilir:

- Milli mücadelenin olduğu şartlar, Türk Kurtuluş Savaşı'nın safhaları, Atatürk İlke ve İnkılâpları, Atatürkçü düşünce sistemi hakkında doğru bilgiler vermek.
- Atatürk İnkılâpları ve İlkelerinin doğru anlaşılmasını sağlayacak gençlerde bu İnkılâp ve İlkeleri savunmak ve geliştirmek için şuur oluşturmak.
- Devleti, Milleti ve Ülkesiyle Türkiye Cumhuriyeti'nin bölünmez bir bütün olduğunu yeni nesillere öğretmek ve bu ideal içinde Türk Gençliğinin bütünleşmesini sağlamak (Yavuz, 2001: 72).

Bir bütün olarak eğitimin, bireylerde istenilen yönde düşünce, tutum ve davranış kalıpları oluşturmak anlamına geldiği ve Türkiye'de Milli Eğitim Sisteminin, bu kalıpları Atatürkçülük bağlamında tasavvur ettiği göz önünde tutulduğunda, öğretim sürecinin tüm basamaklarında İnkılâp Tarihi derslerinin, Milli Eğitimin amaçları çerçevesinde önemi gün yüzüne çıkar. Temelde bu dersten, öğrencilerde Atatürkçü düşünce, tutum ve davranışlar ile bunlara paralel olarak Atatürkçü “değerler” oluşturması beklenmektedir. Sözü edilen düşünce tutum ve değerlerin oluşması, her ne kadar eğitim sürecinin tüm basamaklarında vuku buluyor olsa da, bunlardan özellikle tutum ve değerlerin ilköğretim basamağında oluşuyor olması, önemli bir ayrıntıdır. Bireyde değişmesi güç tutum ve değerlerin 7-13 yaşları arasında kazanıldığı, araştırmalarla saptanmıştır (Safran, 1998: 1).Çocuklarda,

lkelerine karşı sevgi ve bağlılık duygularının oluşması 3-7 yaş arasında, milli kimliğin fark edilmesi ve benimsenmeye başlaması 8-10 yaş arasında ve bunlar hakkında kalıcı tutum ve değerlerin oluşması da 10-13 yaş arasında olmaktadır (Safran, 1998: 3).

İnkılâp tarihi öğretiminin ilk düzeyinin, tutum ve değer kazanımı amaçlı, davranış boyutu ağır basar, orta öğretim düzeyi için farklı bir nitelik arayışına gidilmelidir (Safran, 1998: 3).

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersin programında onerilen materyaller genel olarak ifade edilmiştir. Orta ğretim düzeyindeki öğrencilere hitap edebilecek materyallerin alanlarında uzmanlaşmış kişilerce incelenip, programın yeniden gözden geçirilmesi gereklidir. T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programının onerdiği materyaller, programdaki hedef ve davranışların kazandırılması için yeterli görülmemektedir.

3. T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programına Paralel Önerilen Materyaller Eğitim Bilimcilerinin Önerdiği Materyal Kriterlerine Uygun mudur?

Araç ve gereç öğretimin (ilk, orta, lise, üniversite) her basamağında müfredat programlarına göre hazırlanmalıdır. Öğretimin seviyesine hitap etmeyen araç ve gereçler öğrenmeyi gerçekleştiremez, çünkü öğrenme ile verilmek istenen bilgiler öğretim kademelerine göre farklılık gösterir (Güngördü, 2003: 71).

İnkılâp Tarihinin öğretiminde ders araç-gereçlerinin yeri tartışılmaz. Ders araç-gereçlerini ne kadar zenginleştirirsek, o kadar da etkili ve verimli öğrenme sağlamış oluruz.

Önerdiğimiz materyalleri, M.E.B Eğitim Araçları ve Donatım Dairesi Başkanlığının kendi programlarında üretip geliştirip okullara göndermeleri uygun görülmektedir.

Haritalar:

Tarih öğretiminin belki de en sık kullanılan aracı tarih haritalarıdır. Tarih haritaları, tarih ile ilgili yorumlarımızda bize yardımcı olduğu gibi bazı soyut kavramları öğrencinin anlamasında faydalıdır. Bu yüzden tarih sınıflarında önemli, belli başlı haritalar, mesela bir dünya haritası, Türkiye haritası, Türk Siyasi haritası vb. haritalar sürekli bulunmalıdır. Böyle bir ortamda ders yapan çocuk belki farkına varmadan tarih eğitimi almış olacaktır (Köstüklü, 1999: 116).

Tarih haritalarının ya çok karışık ifadelerle dolu olması, ya da çok fazla bilginin bir harita üzerinde verilmeye çalışılması, bu araçların fonksiyonlarını yerine getirmelerini engellemektedir. En az üç haritaya aktarılması gereken bilginin zaruri sebeplerle bir haritaya yerleştirildiği görülmektedir. Bu durum, özellikle okul haritaları ve atlaslarında eğitime elverişli olmayan bir görünüm oluşturmaktadır (Dağtekin, 1977: 11). Meşhur, “Türklerin Anayurdu ve Göçler” haritasında olduğu

gibi hava yolları ağını andıran, bilimsel gerçeklerden uzak ve birçok bilgiyi aynı anda verme çabasının ürünü bu tarz tarih haritalarının öğretimi nasıl etkileyebileceği açıktır (Safran, 1993: 8).

Bilgisayar:

İçinde bulunduğumuz yüzyıl ve gelecek bilgisayarın insan hayatında artık vazgeçilmez bir unsur olacağını göstermektedir. Bu bakımdan eğitim-öğretim araçlarından bilgisayarın gittikçe ön plana çıkması kaçınılmazdır.

Bilgisayar, diğer öğretim araçlarından farklı olarak öğretme ve öğrenme açısından benzersiz imkânlar sunan çok yönlü bir araçtır. Bilgisayarın eğitimdeki önemi ve bilgisayarı diğer araçlardan ayıran en önemli özelliği bir üretim, öğretim, yönetim sunu ve iletişim aracı olarak kullanılabilmesidir (Yalın, 2003: 162).

Eğitim alanında bilgisayar kullanımı üç bölümde incelenebilir:

- Bilgisayar denetimli öğrenme: Herhangi bir konuda öğrenme süreçlerinin bilgisayarca yönetilmesidir. Her öğrencinin öğretimin amaçladığı davranışları kazanıncaya kadar ne yapması gerektiğini gösterir ve yaptıklarının kayıtlarını tutar.
- Bilgisayara dayalı öğretim: Herhangi bir konuda diğer öğretim donanımlarından bağımsız, tek başına yeterli bir öğretici kaynak olarak bilgisayar kullanımıdır.
- Bilgisayar destekli öğretim: Öğretim sürecine bilgisayarın seçenek olarak değil, sistemi tamamlayıcı, sistemi güçlendirici ve yardımcı bir araç olarak girmesidir.

Bilgisayarın öğretim stratejilerinde yer alması, yeni programlar geliştikçe artacaktır. Bilgisayar destekli tarih öğretiminin istenilen düzeye ulaşabilmesi için her

şeyden önce, o ülke tarihine ve özelliklerine has bilgisayar programları geliştirilmelidir.

Bilgisayar ayrıca kişinin veya öğrencinin ferdi olarak yeni bilgiler edinmesini kolaylaştırıcı imkânlar da sunmaktadır. Bugün internet vasıtasıyla pek çok bilgi kaynağına rahatça ulaşılabilir.

Öte yandan tarih ve diğer sosyal bilimlerde kullanılan grafik, şema vb. malzemeleri bilgisayar vasıtasıyla kolayca ve kısa sürede oluşturabiliriz (Köstüklü, 1999: 129).

Tarih öğretiminde bilgisayar, diğer öğretim araçlarından bağımsız, tek başına yeterli bir öğretici araç olarak kullanılmaktan ziyade öğretim sistemini tamamlayıcı unsur olarak algılanmakta ve kullanılmaktadır. Mesela ders kitaplarında yer alan herhangi bir ünite veya konular, bir CD Room ile resim, hareketli resim ve açıklamalı bilgilerle zenginleştirilmekte ve öğrenci ilgili konuları buradan takip ederek daha çekici ve öğretici bir ortamla karşılaşmaktadır. Piyasada eskiçağları, Osmanlı Devletini ve İstiklal Harbini vb. tarih konularını anlatan CD'ler bulunmaktadır.

Bilgisayarlı Tepegöz (Data Show)

Bilgisayar ya da video ünitesinin normal yapıdaki tepegözle kenetlenerek elde edilen bir araçtır. Bilgisayarın hafızasındaki program, programlı öğretim metoduna göre öğrenme sürecine girmektedir. Ancak görüntüler için bilgisayarın ekranı kullanılmakta, görüntüler ara ünitelerden geçerek tepegözle perdeye yansıtılmaktadır. Böylece bilgisayar yazılımındaki görüntüler perdede büyütülmüş olarak eğitim sürecine girmektedir (Büyükkaragöz-Çivi, 1997: 288). Bilgisayar kullanımı gibi özel bir eğitimi gerektirdiğinden ve oldukça pahalı olduğundan dolayı bu aracın, sosyal bilimler derslerinde kullanılması şimdilik yaygın değildir.

Bilgisayarlı tepegöz kullanımı ile eğitim ve öğretimde aşağıdaki sonuçlar elde edilebilir:

- Grup eğitiminde etkili bir görsel-işitsel araçtır.
- Sunucu ile dinleyiciler arasında yüz yüze eğitime imkân verir.
- Bilgisayar bağlantılı çalışmalar esnasında materyal üzerinde değişiklik yapma imkânı verir.
- Renk ve ses ögesi içerdiğinden gerçeğe yakın ortam oluşturur.
- İlgi uyandırır (Şimşek, 2002: 58).

Nokta Gösterici (Lazer Pointer):

Tahtaya yazılmış veya tepegöz, slâyt makinesi vb. araçlarla perdeye yansıtılmış herhangi bir yazı veya resmin öğrencilere çubuk ile göstermemiz gerektiğinde, bunun bazı açılardan mahzuru olabilmektedir. Öğretmen elindeki gösterme çubuğunun uzunluğuna göre göstereceği bilgiye yaklaşması gerekir. Öğretmenin pozisyonu öğrencilerin her açıdan bilgiyi görmelerini engelleyebilir. Gösterme çubuğu yerine nokta gösterici (lazer pointer) kullanılırsa eğitim ortamını etkileyen bu tür olumsuzluklar giderilebilir. Bu araçla sınıfın her yerinden öğretmen tahtadaki bir bilgiye öğrencileri hiç rahatsız etmeden aracın çıkardığı lazer ışıkla işaret edebilir (Köstüklü, 1999: 129).

Episkop:

Episkop veya opak projeksiyon adı verilen araç: Kitap, fotoğraf, resim, kart, şema, harita vb. çeşitli kâğıtlar üzerindeki görüntülerin sınıfta incelenmesi için yazı tahtasına çizilmesine gerek kalmadan ışığın yansıtılmasından yararlanılarak perdede büyütülmesini sağlar. Yazının veya şeklin bulunduğu materyalin asetat veya benzeri saydam maddeler üzerine özel olarak hazırlanması gerekmediğinden episkop kullanım kolaylığı sağlamaktadır. Ancak bu aracın çok pahalı olması yüzünden okullarda bir öğretim aracı olarak kullanımı yaygınlaşmamıştır (Köstüklü, 1999: 126).

Müzeler:

Kurtuluş Savaşı konularını işlerken müzelerden mutlaka faydalanmalıdır. Kurtuluş Savaşının geçtiği coğrafi yerlerde bulunan öğretmenler, ören yerleri, şehitlik anıtlarını, milli mücadele ve Atatürk Müzelerini yerinde öğrencilerine gösterip programlarına almalıdır. Bu konuda okul idareleri gerekli ihtimamı ve kolaylığı sağlamalıdır.

Bulundukları yerlerde müze ve ören yerleri olmayan öğretmenler buraların CD'lerinden, fotoğraflarından faydalanabilir.

Okul Müzesi:

Okullarda okul müzesi oluşturulabilir.

“Okul Müzesi” terimi öğrenciler, veliler ve öğretmenler tarafından toplanan, okulda bir araya getirilen, tanımlanarak katalogu çıkarılan ve mümkünse sırf bu amaca mahsus bir mekânda sergilenen nesne, belge, fotoğraf gibi şeylerin yer aldığı bir koleksiyonu ifade eder (Stradling, 2003: 148).

İnternette Tarih:

İnternet geleneksel hiçbir ders kitabının sunamayacağı şekilde, tarih öğretmenlerinin ve öğrencilerin şunlara erişmesini sağlayabilir:

- Birincil kaynak belgelerin oluşturduğu geniş bir yelpazeden özetler ve tam metinler.
- Birçok farklı kaynak (belgeler, gazete makaleleri, dergiler ve süreli yayınlar, mektuplar, kartpostallar, günce özetleri, anılar, fotoğraflar, afişler, film klipleri, televizyon belgeselleri, haberler, güncel olaylara ilişkin programlar, diğer görsel-işitsel malzemeler).

- 20. yüzyılın kilit olaylarına ve gelişmelerine ilişkin-bazıları olayların yaşandığı dönemde, bazıları ise geçmişe dönüp bakarak yazılmış çeşitli ikinci kaynaklar.
- Farklı tarihçilere, farklı ülkelere ve farklı dönemlere özgü çok sayıda perspektif (Stratling, 2003: 152).

Müzik:

İnkılâp tarihi dersinde yeri geldikçe Milli Marşlarımız dinletilmelidir (Örneğin: 10. Yıl Marşı).

Fotoğraflar:

Yazıyla karşılaştırıldığında, fotoğrafın duyarlılaştırma etkisinin daha güçlü olduğu ortaya çıkmaktadır. Fotoğrafın okuyucuda çok güçlü zihinsel ve duygusal tepkiler uyandırdığı insana özgü davranışlar vardır. Oysa, kimi zaman söz konusu davranışlar yazılı metinler aracılığıyla iletildiğinde aynı etkiyi uyandırmayabilir (M.E.B, İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı; 2005: 334).

Kavram Haritası:

Bir konuyla ilgili kavramların isimlerinin genelden özele doğru, birbirleriyle ilişkilerine göre şematik gösterimine kavram haritası adı verilir. Kavram haritaları karmaşık konuların öğretilmesinde öğrencilerin kavramlar arasındaki ilişkileri görmesini sağlar, öğrencilerin sınava hazırlanırken konuyu tüm boyutlarıyla görmesini ve konuyu özetlemesini sağlar, öğrencilerin bilgi eksikliklerini görmesini sağlar, dersin planlanmasını kolaylaştırır. Kavram haritaları, kavram öğretilirken tahtaya çizilebileceği gibi büyük bir kâğıda çizilerek sınıf duvarına da asılabilir (Erden 1996: 212).

Tablo:

Bilgiyi sınıflandırma öncelikle tablo oluşturma ile başlar. Tablo yaparak sınıflandırılan bilgiler diyagram ve grafiklerle daha görsel bir içerik kazanır. Bu şekilde yapılandırılan bilgiler dikkat çekici olmaları, kolay öğrenilip kalıcı öğrenmeyi sağlamaları açısından tercih edilir.

Tablo oluşturmak için:

- Bir veriyi, birbiriyle ilişkili olan ya da amacına uygun şekilde gruplara bölmelidir.
- Her bir gruba o grupta ifade edilmek istenen sayı gösteren isimler verilir.
- Amaca uygun olarak belirlenen grupları yatay ve dikey sütunlar üzerinde gösterilir.
- Bilgiler gruplandırılırken sade ve anlaşılır olmalarına dikkat edilir.
- Tablonun iyi anlaşılması için konuyu özetleyen başlık eklenir (M.E.B, İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı; 2005: 56).

Diyagram:

Çeşitli şekillerde elde ettiğimiz istatistikî verileri diyagramlarla da gösterebiliriz. Tablo yaparken de dikkat ettiğimiz konulara diyagram yaparken de dikkat etmeliyiz. Ancak diyagram, tablodan farklı olarak biraz daha özet ve seyrekleştirilmiş bilgiler içerirken sadece rakamları değil, bir olay veya olguyu da ifade edebilir. Örneğin bir olayın oluşum aşamalarını veya bir konudaki sıralamayı gösteren akış şemaları, en sık kullanılan diyagramlardır (M.E.B, İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı; 2005: 57).

Grafik:

Grafikler kolayca anlaşılabilen konuyu somutlaştıran, kalıcı öğrenme sağlayan araçlardır. Rakamsal değerlerin akılda tutulmasını rakamlar arasındaki ilişkinin kolayca görülmesini de sağlarlar. Ayrıca öğrencilerin ilgilerini çekerler.

Öğrencilerin grafik okurken;

- Grafik eksenleri üzerindeki değerleri ve bunların birimlerini fark etmeleri,
- Grafikte sunulan bilgiyi fark etmeleri,
- Grafikteki çeşitli değerler arasında bağlantı kurmaları,
- Birden fazla değeri karşılaştırma ve sonuç çıkarmaları,
- Grafikte sunulan bilgiyi kanıt göstererek genellemeler yapmaları gereklidir (M.E.B, İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı; 2005: 58).

Karikatür:

“Karikatür; insan ve toplumla ilgili her tür olayı konu olarak abartılı bir biçimde belirten, düşündürücü ve güldürücü resim veya çizgi” (T.D.K Sözlüğü; 2000: 540).

Tarih ders kitaplarında karikatürlere yer verilmediği görülmektedir. Karikatürler öğrenciyi hem güldürüp hem de düşünmesini sağlayarak konuyu anlamasına yardımcı olacak, ilgisini çekecektir.

Mizah:

“Mizah (gülmece), eğlendirmek, güldürmek ve birine bir davranışa incitmeden takılmak amacını güden ince alay” (T.D.K Sözlüğü, 2000:414).

Yapılan araştırmalar; gülmenin, komikliklerin beynin uyanıklığını ve bellek için gerekli olan maddeleri artırdığını göstermektedir. Bu sonuç; beynin daha iyi çalışması, dikkatin artması kısacası daha iyi öğrenme için derslerde mizaha yer verilmesi gerektiğini göstermektedir.

Bulmaca;

“Çeşitli biçimlerde düzenlenen ve düşündürerek, araştırarak, karşılaştırma yöntemiyle buldurmayı amaç edinen oyun” (T.D.K Sözlüğü; 2000: 180).

Öğrencilere konu ile ilgili bulmaca hazırlamaları ya da öğretmen tarafından hazırlanmış bir bulmacayı çözmeleridir. T.C İnkılâp Tarihi dersinde kavram, olgu ve olayların öğretiminde faydalı olabilir.

Simülasyon:

Simülasyon belli bir durum, olay veya süreç sırasında var olan -ya da var olmuş- koşulları taklit etmeye ya da yeniden yaratmaya yönelik bir modeldir. Bazı simülasyonlarda belli durumları aynen yaratma amacı güdülür. Uçuş simülatörleri, mekanik test yatakları ve rüzgâr tünelleri bunun örnekleridir. Tarih öğretimi bağlamında ise eğitim amaçlı simülasyonlar genelde gerçek durumun basitleştirilmiş modelleridir.

Tarih öğretiminde bir eğitim simülasyonunun yararı gerçek hayattaki durumların karmaşıklığını basitleştirmesinden gelir; gerçekliğin içinden yalnızca müfredat amaçları ve öğrenim hedefleri açısından gerekli olan unsur ve faktörler çekilip alınır. Tarih haritaları birer simülasyondur; bu gerçeklik modellerinde önemli olduğu düşünülen unsurlar sembollerle gösterilirken önemsiz unsurlar atlanır (Stradling; 2003: 105).

Yerel Tarih:

Yerel tarih; bir yörenin, bir bölgenin tarihinin sahip olduğu “kendine özgü” nitelikler, geçmişten günümüze tarihi gelişimi ve o geçmişten kalan izlerde o yörenin bölgenin yerel tarihini oluşturmaktadır.

Bir bakıma yerel tarih kişinin doğup büyüdüğü, çocukluğunun, gençliğinin geçtiği öğrenim hayatının sürdüğü yakın çevrenin tarihidir.

Yerel tarih konularının çocuklara anlatılması gereğini kabul eden ve bunu uygulamak isteyen bir öğretmen, bulunduğu bölge ile ilgili bilgileri; kitaplardan, makalelerden, yüksek lisans ve doktora tezlerinden, gazetelerden, şehir

rehberlerinden, haritalardan, belediyelerde bulunan bölge bilgilerinden, sözlü belgelerden yararlanarak elde edebilir.

Yerel tarih öğretiminin faydalanacağı vasıtaların başında, yakın yurttaki bulunan yakın ve uzak geçmişe ait eserler ve eski devirlerden günümüze ulaşmış olan kıyafetler, aletler, yapılar, gelenekler, efsaneler v.b gelmektedir. Bu vasıtalar doğrudan doğruya inceleme imkanı vermelerinden dolayı büyük bir öneme sahiptir (M.E.B, İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı; 2005: 312-313).

Bir kasabayı ya da kenti tıpkı bir tarihsel belge gibi okumak mümkün olmaktadır. Geçmişin izleri binaların mimarisinde ve eski işlevlerinde, sokak adlarında, köprülerde, anıtlarda, dükkân, kahve ve lokanta adlarında, kasabanın ya da kentin gelişim çizgisinde, özel konutların ve kamu binalarının yerleşim düzeninde mevcut bulunmaktadır.

Bir kırsal arazi de tıpkı bir tarihsel belge gibi okunabilmektedir. Ortaöğretim okullarının tarih müfredatında yerel tarihe yer verilmesi artık bir değer sağlamaktadır. Bildik yerlere ve kişilere daha önce işitilmiş olaylara yakınlık öğrencilerde ilgi uyandırmaktadır; ulusal, bölgesel ve uluslar arası tarih çalışmalarına bir başka boyut eklemektedir (Stradling; 2003: 138-140).

Sözlü Tarih:

Sözlü tarih; bugünü iyi anlayabilmek ve geleceği yönlendirebilmek için, geçmişini yorumlamaya yönelik bir katkıdır şeklinde açıklanabilir. Sözlü tarih, belirli bir konu etrafında, o konuyla ilgili kişilerle yapılan ve kaydedilen uzun söyleşiler sonucu ortaya çıkan bilgileri bir sistem içerisinde değerlendirerek, incelemektir. Sözlü tarihin özünü bir konu çerçevesinde belirlediğimiz kaynak kişilerle yapılan uzun söyleşiler oluşturmaktadır.

Sözlü tarih, tarihin içine hayatı sokar, kapsamını genişletir. Kahramanlarını sadece devlet büyükleri arasından değil o ana kadar bilinmeyen insanlar arasından da seçer (M.E.B, İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı; 2005: 141).

Sözlü tarih genelde iki ayrı amaç için kullanılır. Birinci amaç geçmişin yeniden kurgulanmasına yardımcı olmak, ikinci amaç ise insanların geçmişi nasıl yorumladığını anlamaya yardımcı olmaktır. Sözlü kaynaklar bize sadece insanların neler yaptıklarını, neler gördüklerini ve başlarından neler geçtiğini değil, o sırada ne düşündüklerini ve ne hissettiklerini, yaptıkları şeyleri neye inanarak ve niçin yaptıklarını, diğer insanlar tarafından yapılanlara ve bunların sebeplerine nasıl baktıklarını, aslında neler yapmak istediklerini ve -aynı ölçüde önemli bir nokta olarak- yaptıkları şeyler hakkında şu anda ne düşündüklerini anlatır (Stradling; 2003: 196).

Sözlü tarih çalışması için aşağıdaki süreçler izlenir.

- Konu seçilir.
- Görüşme yapılacak kişi veya kişiler belirlenir.
- Sorular hazırlanır.
- Görüşme için gerekli iletişimler kurulur, randevu alınır.
- Gerekli materyal hazırlanır (teyp, fotoğraf makinesi, kâğıt, kalem).
- Görüşme sonunda elde edilen bilgiler düzenlenir.

Öğretimde kullanılan araç-gereç sayısı arttıkça, her bir öğrencinin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına uygun bir öğretim kanalının bulunması ihtimali de artar. Bazı konular en iyi sınıf ortamında, bazıları laboratuvar (bilgisayar laboratuvarı, fen laboratuvarı, dil laboratuvarı gibi) ortamında ve bazıları da bireysel çalışma materyalleriyle öğretiler/öğrenilebilir (Yalın; 2003: 83-95).

T.C İnkılap Tarihi Derslerinde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca önerilen ders araç ve gereçlerine ilave olarak, programa paralel önerilen ders araç ve gereçlerini eğitim bilimcileri desteklemektedir. Yapılan araştırmalar, ders araç-gereçlerinin eğitim öğretimin etkili ve kalıcı olmasında çok önemli katkıları olduğu sonucunu göstermektedir.

4. T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programına Paralel Önerilen Materyaller İle Mevcut Programı Nasıl İlişkilendirebiliriz?

Tarihte belli bilgileri, tutum ve değerleri geliştirmek için çeşitli öğretim malzemeleri ile belge niteliğindeki kaynaklar kullanılmalıdır. Öğretmen, öğretim malzemelerinin sunuluş sistemi, kapsamı ya da iletisi, soyutluk derecesi ya da biçimi üzerinde düşünmesi gerekir. Öğretim malzemelerinin kullanılmasında uyulması gereken belli ilkeler vardır. Ayrıca çeşitli malzemelerin ve kaynakların özelliklerini belli öğrenme düzeylerine ve yöntemlere göre kullanmak gerekir. Önemli olan malzemeleri yerine ve duruma göre yararlı bir biçimde kullanabilmektir (Paykoç, 1991: 71).

Tarih öğretiminde görsel malzeme olarak nitelenebilecek resim (gravür, minyatür, yağlı boya vb.) fotoğraf, grafik, şekil, şema ve haritaların derslerde sadece bir görüntü olarak kullanılmasının çocuğun ilgisini ve dikkatini derse çekmekte faydası açıktır. Ancak, örnek olay çalışması tarzında resim ve fotoğraf çözümlemeleri, grafik, şema, çizelge ve harita okumalar, bu öğrenme süreci sonundaki hatırlanma oranlarını yükseltebilir.

Görsel sembol olarak adlandırılan grafik, çizelge, şema, haritaların öğrencilerin anlayabileceği ölçüde basit konuya en iyi hizmeti edecek şekilde albenili, bilgileri bilimsel ve belli metotlar kullanılarak hazırlanması durumunda tarih öğretimine olumlu etki yapacağı kuşkusuzdur (Şimşek, 2003: 153).

Öğretim malzemeleri belli ölçütlere göre değerlendirilerek kullanılmalıdır. Öğretim malzemelerini değerlendirmede şu sorulardan yararlanılabilir:

- Malzemeler amaçlara tutarlı mı?
- Malzemeler öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişmesine katkıda bulunuyor mu?
- Malzemeler öğrencilerin konuya ilgisini çekiyor mu?

- Malzemeler öğrencilerin eleştirci düşünme ve sorun çözme yeteneklerini geliştiriyor mu?
- Malzemeler hata ve yanlışlıklardan uzak olarak kullanılabilir mi?
- Malzemeler işlenen konu ile doğrudan ilgili mi?
- Malzemeler öğrencilerin yaşına uygun mu? (Paykoç, 1991: 93).

Tarihsel çevrenin gezilmesi planlı bir etkinlik gerektirir. Öğretmen sınıfları gruplara ayırabilir. Bir grup tarihsel çevreyi dersin amacına yönelik fotoğraflarken, diğer bir grup video-kamera ile bu işi yapabilir. Bir başka grup çizimler, krokiler hazırlayarak tarihsel mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler üretmeye ve yorumlar yapmaya teşvik edilir. Bu etkinlikler, öğrenciler tarafından not ettirilir (Safran, Ata. 1998: 1).

Bir savaş alanı geziliyor ise olayla ilgili anekdotlar, dokümanlar olay yerinde okunarak öğrencilere bir “gerçeklik hissi” verilebilir. Olayları, eserleri ve savaşları cereyan ettikleri tarihsel çevre içinde görmek öğrencilerin ilgi ve heyecanlarını canlandırır ve etkili bir öğrenmeye yol açar (Safran, Ata, 1998: 1).

Müze ve tarihsel çevre ortamında öğrencilerin yer alacağı, önceden planlanmış bir dramatizasyon gerçekleştirilebilir.

Sit ve müze gezisi dönüşü toplanan veriler sınıfa getirilir. Öğrencilerden geziyle ilgili yorumlarının değerlendirilmesi istenir. Öğrenciler, kendi yaptıkları araştırmanın sonuçlarını ders kitapları ve başvuru kaynaklarındaki kanıtlarla karşılaştırabilirler. Araştırma sonuçlarını fotoğraf, video, film olarak geniş bir halk kitlesine gösterimi sağlanabilir. Okul genelinde gezi fotoğrafları sergisi açılabilir (Safran, Ata, 1998: 1).

Gazete ve dergilerde yalnız haber öyküleri yer almaz. Başyazılar, sürekli inceleme yazıları, siyasal karikatürler ve duyurular yer alır. Bunlardan öğretimden etkili biçimde yararlanılabilir (Paykoç, 1991: 103–104).

Tarih dersi ile ilgili çeşitli gereçler tahtada gösterilebilir. Öğrencilerin ilgilerini çekebilecek gereçler, haritalar, grafikler, çizelgeler, karikatürler, resimler, posterler ve öteki malzemelerle öğrencilerin ürünleri, çalışmaları tahtada gösterilebilir (Paykoç, 1991: 105).

Ders kitaplarında konuyla ilgili bazı resim ve fotoğraflar bulunsa da öğretmen kitap haricinde resim ve fotoğraflarla dersi zenginleştirebilmelidir (Köstüklü, 1999: 105). Bu tür resimleri gazetelerden, iş merkezlerinden, resmi dairelerden, kitaplıklardan, ticari yayınevi ve dağıtıcılardan bulmak mümkündür.

Resim ve fotoğraflar kullanılırken, dersin amaçlarına ilişkin belli düşüncelere bağlanmaya çalışılmalıdır. Öğrencilere resim ve fotoğrafların nasıl yorumlanabileceği öğretilmelidir. Bütün öğrencilerin dikkati gösterilen resim ya da fotoğraf üzerinde toplanabilmelidir. Bunun için uygun göstericilerden yararlanılmalıdır (Paykoç, 1991: 104–105).

Eğitim biliminde “bir resmin binlerce kelimedenden değerli olduğu” ileri sürülmüştür. Resimsel kanıt ile öğrencilerin görsel belleği geliştirilebilir. Buna rağmen resim, tarih öğretmeni tarafından pek kullanılmayan öğretim araçları arasındadır. “Resimleri okumayı” öğretme, tarih öğretmenin kazandırması gereken davranışlardan biri olmalıdır. Resim, fotoğraf tarzında olabilir ya da bir tarihi şahsiyetin portresi veya tarihi olayın temsili resmi olabilir. Resim seçiminde, programa ve konuya uygunluğa dikkat edilmelidir (Ata, 2002: 126).

Tarih konulu temsili resimlere dayalı etkinlikler ile öğrencide eleştirel düşünmenin geliştirilmesi sağlanabilir. Özellikle temsili tablolar, yazılı birinci elden kanıt ile kullanıldığında, ressamın görsel olarak söylediği tarihi yalanların keşfedilmesine hizmet edebilir. Bu iş için öncelikle, öğretmenin tabloya dayalı soru sorma becerisini geliştirmesi gerekmektedir. Tabloya yönelik iyi hazırlanmış sorular, öğrencinin düşünme becerisini geliştirecektir. Bir tarih konulu resme dayalı soru sorma ayrıca uzmanlık ister.

Bu durumda öğrenciye aşağıdaki şekilde sorular sorulabilir:

- Resimde ne görüyorsunuz?
- Resimde ilginç görünen uygun olmayan bir şey var mı?
- Sanatçı, resmi neden bu şekilde boyamıştır (Ata, 2002: 126).

Nichol resimsel kanıta ilişkin soru tiplerini 12 grupta toplamıştır. Bu sorular şunlardır:

- **Veri anımsama sorusu:** Öğrencinin önceki bilgisini hatırlamasını gerektirir. Ör: x savaşı ne zamandı?

- **Adlandırma Sorusu:** Resimdeki nesne ya da her hangi bir şeyin adı sorulur. Ör: Resimdeki adamların giydiği şey nedir?

- **Gözlem Sorusu:** Resimdeki olayı anlamaya yönelik sorudur. Ör: Resimde ne olduğunu açıkla?

- **Mantık Sorusu:** Öğrencinin olayı açıklamasına ilişkin sorulan sorudur. Ör: Resim Norman ve Saksonlar'ın nasıl savaştığı hakkında bize ne anlatıyor?

- **Kuramsal Soru:** Resimdeki olayın bir sonraki gelişimine ilişkin öteleme sorusudur. Ör: Daha sonra ne olduğunu düşünüyorsunuz?

- **Empati Sorusu:** Öğrencinin, resimdeki bir insan yerine kendisini koyarak, düşünmesini sağlayan sorudur. Ör: Resimde o askerin yerine sen olsaydın ne yapardın?

- **Hipotez Oluşturma Sorusu:** Olayın sebep ve sonucuna ilişkin düşünmeyi gerektiren sorudur. Ör: X'i onlara savaş ilan etmeye iten sebepler nelerdir?

- **Problem Çözme Sorusu:** Öğrencinin, kanıtı (resmi) değerlendirmesini sağlayan sorudur. Ör: Resim, X'e ilişkin ne içeriyor?

- **Kanıtı Sorgulama Sorusu:** Resimsel kanıtın, tarihe gerçekliğe uygun olup olmadığını sorgulayan sorudur. Ör: Bu tablo, Atatürk ile Trikupis arasında geçenleri ne ölçüde anlatıyor?

- **Sentez Sorusu:** Resimdeki bir başkasının bakış açısından olaya ilişkin bir sentez yapmayı gerektiren sorudur. Ör: Trikupis'in bakış açısıyla başkomutanlık savaşını anlatınız?

- **Kontrol Sorusu:** Sınıf yönetimini sağlama açısından sorulan sorudur. Ör: Kemal, Susar mısın?

- **Kapalı Soru:** Çoğunlukla tek bir yanıt ile sınırlandırılmayan ve “öğretmenin düşüncesini yakalamaya yönelik sorulardır. Ör: Kurtuluş Savaşı'nda Yunan General Trikupis'e ne oldu (Nichol, Çev: Safran, 1996: 72).

Tarihi konuları işleyen temsili resimler, tarihi olayları doğru yansıtır, yansıtmadığı açısından da incelemek eğitim açısından öğrencilerde eleştirel bakışı geliştirecektir. Tarih öğretmenin yardımıyla, öğrenciler, sanatçının tabloya ilişkin niyetini keşfedebilir. Öğrenciler, eleştirel olarak resimlere bakarak, tarihi ve çağdaş yalanları ayırt edebilir.

Tarihi şahsiyetlerin portrelerinin ve diğer Türk tarihine hizmeti geçmiş kimselerin portrelerinin sınıf ve okul duvarlarına asılması ayrıca eğitici bir etki yapacaktır (Ata, 2002: 146-147).

Tarihsel malzeme içerisinde değerlendirilebilecek fotoğraf, gerçeğe yakın olması sebebi ile öğretimde tarihsel kanıt olarak sunulabilir. Fotoğraf, toplumun belleği dünyamızda olup bitenin izi, yalnız geçmişin mirası değil, yarının rehberidir.

Bu yaklaşımdan hareketle, tüm sanat eserlerinin tarihsel birer belge olduğu söylenebilir. Bu da gerçeğe en yakın sanat dalı olarak nitelenen fotoğrafın tarihsel bir belge olarak durumunu güçlendirmektedir (Çizgen, 1992: 68). Belgesel fotoğraflar tarih öğretiminde rahatlıkla kullanılabilecek araçlardır. Çünkü fotoğraflar değişim ve süreklilik kavramlarının çocuklara daha iyi kavratılması için birer fırsattır. Örneğin, bir şehrin geçmiş zaman fotoğrafları ile bugünkü fotoğraflarından hareketle şehirdeki tarihsel süreç içindeki değişimi en güzel biçimde anlatabiliriz (Çizgen, 1992: 40).

Tarih öğretiminde ilk fotoğraf kaynakları öğrencinin tarih ders kitabında karşılaştığı fotoğraflardır. Fotoğraf olarak özellikle müzelerin pek çok kanıt sunduğu görülmektedir. Türkiye’de bilhassa Atatürk ve Cumhuriyet müzesi gibi tarih müzeleri bir hayli fotoğraf içermektedir.

Alptekin Müderrisoğlu’nun hazırlamış olduğu “Kurtuluş Savaşı’nda Ankara” adlı kitap, içerdiği 400 belgesel fotoğraf ile tarih öğretimine oldukça zengin bir fotoğraf arşivi sunmaktadır. Cumhuriyetin il yıllıkları da oldukça zengin fotoğrafik malzeme bulunmaktadır. Ayrıca Cumhuriyet’in 10., 50., 75. Yılları için hazırlanan özel fotoğraf albümleri de bulunmaktadır.

Hayat Tarih Mecmuası, Yıllar Boyu Tarih, Tarih ve Toplum, Toplumsal Tarih gibi popüler tarih dergileri tarih öğretmenine görsel olarak oldukça zengin belge sunmaktadır.

Fotoğrafların tarih öğretiminde kullanılmasına yönelik en pratik model Felton ve Allen’in geliştirdiğidir. Bu model sekiz aşamadan oluşmaktadır. Modelin aşamaları şu şekildedir:

- **Fotoğrafın Sunumu:** Öğrenciye, yerel tarih ve ülke tarihi bağlamında fotoğrafın kapsamı söylenir.

- **Anahtar Soru Yönelme:** Bu aşamada öğretmen anahtar sorular sorar. Örneğin, Bu insanlar kimlerdir?, Bu resimlerdeki insanlar ne yapıyor?, Bu fotoğrafın

nerede çekildiğini düşünüyorsunuz?, Fotoğraf o dönemdeki yaşam hakkında ne söylemektedir? Öğrencilerin sorunun cevabına yönelik hipotezleri alınır, tahtaya not edilir.

- **Öğrencilere Kişisel ve Nesneleri Tanımlamalarının İstenmesi:**

Öğrenciler, gözlem yapar, gördükleri kişi, grup ve nesneleri etiketlendirir. Öğrenciler, resimde gördükleri her şeyi listeler. Bütün insanlar ve nesneler adlandırılır.

- **Öğrencilere Resimde Gördüklerini Betimletme:**

Öğrencilerden, gördüklerini karşılaştırarak betimlemeleri istenir. Öğretmen, bu kimseler nasıl giyinmiş?, Giysilerinin, bizimkinden farklılığı nedir? gibi sorular yöneltir.

- **Öğrencilerden Hipotezlerini Değiştirme, Doğrulama ve Atma**

İhtiyaçlarının Olup Olmadığını Sorma: Öğrenciler bu aşamada başlangıçta yaptıkları hipotezlere yönelirler. Öğrenciler, hipotezlerini destekleyecek ve değiştirecek çıkarımları yapmada gözlemlerini kullanır.

- **Hipotezleri Desteklemede Ders Kitabı ve Diğer Materyallerin**

Kullanılması: Öğretmen konuya ilişkin daha fazla bilgi bulmaları için kaynaklar önerir. Bu şekilde, öğrenciler ulaştıkları sonucu desteklemede ve değiştirmede daha fazla bilgi toplar.

- **Düşünmeyi Gözden Geçirme:**

Öğretmen, süreci gözden geçirmede öğrencilere kılavuzluk eder. Birlikte sorular ve düşünme becerileri üzerinde odaklaşır (Ata, 2002: 126).

Bu teknikler kullanılmadan önce konuya uygun mesajlar olan fotoğraflar seçilmelidir.

Görsel materyaller içinde yer alan haritaları sadece ilgi aracı olmaktan çok çeşitli tekniklerle kullandığımız zaman, daha fazla fayda elde edebiliriz. Bunlar:

- Dilsiz haritalar üzerinde öğrenci çalışmaları yaptırmak,
- Gerektiği ve uygun harita bulunmadığı zaman tahtaya ilgili haritayı çizmek,
- Öğrencilere, belli konularla ilgili kopya haritaların çiziminin ödev olarak verilmesi.
- Öğrenci merkezli etkinliklerle haritalardan faydalanmak.
- Asetata fotokopi yapılan tarih haritalarını tepegözde kullanmak.
- Haritayı belli çizim ve işaretlemeleri ile birden fazla asetata çizmek, asetatların üst üste gelmesiyle, tarih haritasının tamamının oluşmasını sağlamak.
- Belli olayları ya da belli noktaları açıklayan haritaların çizimini öğrencilere ödev olarak vermek. (Milli Mücadele, sadece Yunanlıların işgallerini gösteren bir Türkiye haritası çizimi gibi).
- Karışık bir haritadan belli bir konuya ait bilgileri, öğrencinin kendi eliyle yaptığı haritaya naklettirmek.
- Haritadaki işaretleri, kelimelerle ifade ettirmek.
- İncelenen haritanın birçok yönünü anlatan kompozisyonlar yazdırmak, şeklinde sıralanabilir (Şimşek, 2003: 1).

Tarih derslerinde dersle ilgili olaylar filmlere çekilip, eğitim ortamında etkili bir şekilde kullanılabilir. Ancak bu tür filmlerin seçiminde, dersin hedef davranışları desteklenmeli, öğrencinin düzeyine uygun, açık ve anlaşılır olmalıdır. Hedef davranışları desteklemeyen filmler eğitim ortamına getirilmemelidir (Sönmez, 1996: 136). Son yıllarda, Tarih öğretiminde kullanılabilecek filmler ve belgeseller gittikçe çoğalmaktadır. Mesela, Osmancık, Küçük Ağa, Kurtuluş, Sarı Zeybek filmleri sırasıyla; Osmanlı Devleti'nin kuruluşunu, Milli Mücadeleyi ve Mustafa Kemal Paşa'nın hastalığını ve ölümünü konu edinmektedir. Bu tür konular ilköğretim ve orta öğretim tarih müfredatında yer alan konulardır. Buna benzer tarihi ve sosyal konuları ihtiva eden pek çok yerli ve yabancı filmler bulunmaktadır (Köstüklü, 1999: 124).

Tarih ğretmeni internetten yararlanırken, ilgili sitelere girip indirdiği malzemeyi sadece destekleyici bir ğretim ve öğrenim kaynağı olarak kullanabilir ve bu malzemeye elektronik yayım, yazılım programlarıyla oluşturulmuş metin, fotoğraf, harita, grafik, afiş ya da diğer arşivlenmiş kaynaklar gibi ilginç ve yaratıcı ğretim malzemeleri katabilir (Stradling, 2003: 155).

Tarih ğretmeni, elektronik iletişim teknolojisini kullanarak diğer tarih öğretmenleriyle bağlantı kurabilir, fikir alışverişinde bulunabilir, ders planlarını ve ğretim malzemelerini paylaşabilir, işbirliğine dayalı projeler planlayabilir (Stradling, 2003: 155).

T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçölük dersi programına paralel önerilen materyaller, konuların içeriğine uygun olacak şekilde önceden hazırlanmalı, nerede, nasıl uygulanacağı çok iyi planlanmalıdır.

5. T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Programına Paralel Önerilen Materyaller Hedef ve Davranışların Kazandırılmasına Ne Gibi Katkıda Bulunabilir?

Günümüzde çağdaş eğitim anlayışının bir gereği olarak eğitim materyalleri, eğitim programlarının vazgeçilmez bir ögesi durumundadır. Fakat bu güne kadar konu ile ilgili yapılan araştırmalar eğitim materyallerine ilişkin problemlerin genel eğitim problemleri arasındaki yerini koruduğunu göstermektedir.

Eğitim materyallerinin öğretim sürecinde istendiği işlev eğitim amaçlarına en üst düzeyde ulaşmayı sağlamak, öğretim etkinliğini artırmak ve niteliği yükseltmektedir.

Derslerde araç-gereç kullanımı öğrencinin derse daha iyi motive olmasını sağlamakta ve öğrenciyi etkinliğe sevk etmekte etkilidir.

Yapılan araştırmalar göstermektedir ki, araç-gereç kullanılarak işlenen bir ders araç-gereç kullanılmadan işlenen bir derse göre daha verimli geçmektedir. Bu da öğrencilerin gelişimleri üzerinde etkilidir.

Bugün okullarımızın en önemli sorunlarından birisi derslerin işlenişinde materyal kullanımında görülen eksikliktir. Bunun çeşitli nedenleri vardır. Okullarımızda yeterli materyallerin bulunmayışı, öğretmenlerin mevcut materyalleri çeşitli sebeplerle kullanmaması ya da kullanamaması nitelikli öğrenci yetişmesini engellemektedir.

Bilgi patlaması ve insanın sosyal dünyasının değişmesi, programların değişmesini getirmekte ve eğitim ortamlarında ders kitapları etkin bir iletişim için yeterliliğini yitirmekte, değişen ve gelişen koşullar öğrencilerin gereksinimini duydukları somut ve alternatif yaşantıları yeterli ölçüde sağlamak için yeni ortamları gerektirmektedir. Öğrenciler sınıfa geldiklerinde eğlence televizyon, dergiler, radyo,

video, internet vb. ortamların ürünü olarak okula gelmektedir. Öğrencilerin okuldan beklentilerinde, bu okul dışı ortamların etkisi görülmektedir (Alkan, 1998: 138).

Teknolojik araçların günden güne gelişmesiyle birlikte, klasik öğretim araçlarının yanında öğretimde yeni teknolojilerin de kullanılması ihtiyacı gittikçe artarak ortaya çıkmış ve bu bakımdan yeni stratejiler geliştirilmesine ihtiyaç duyulmuştur (Köstüklü, 2001: 105).

Bireyin içinde yaşadığı topluma uyum sağlayabilmesi için öğretim kurumlarında gerekli bilgi, beceri ve alışkanlıklar kazandırılmaktadır. Öyle ki, bilimsel nitelik taşıyan gelişmeler öğretim kurumlarında yapılan eğitimin ilerisinde ve ötesinde değişik amaçlı programları gerektirmektedir. Meydana gelen değişme ve gelişmeler, eğitimin amaçlarında, yöntemlerinde ve öğretimin geleneksel rollerinde değişmelerin olmasına yol açmıştır. Bu durum okul programlarının ve öğretim materyallerinin sürekli olarak yenilenmesini ve öğrencilere yeni bilgilerin en kısa zamanda ve en etkili biçimde kazandırılmasını gerektirmektedir. Toplumu oluşturan bireylerin, meydana gelen değişikliklere uyum sağlamalarında ve bu uyumla birlikte toplumun gelişmesine katkıda bulunma konusunda eğitim kurumlarına ve bu kurumlarda görev yapan öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Bunu başarabilmek için de öğretimini yapacağı alanda ya da alanlarda bilgi, beceri sahibi olmaları ve eğitim öğretim alanında teorik ve uygulamalı olarak yetişmeleri gerekmektedir.

Ata (2001: 29) “Çanakkale Savaşlarının öğretiminde ders kitabı ve haritalar kadar şiir, fotoğraf, temsili resim, film, tarihi roman, web siteleri gibi araçlar kullanılarak aynı zamanda müze ve tarihi yerlere geziler düzenlenerek de tarih dersinin sunumu çeşitlendirilebilir ve derse ilgi artırılabilir” demektedir. Ancak bu amaçların gerçekleşmesi için Çanakkale Savaşlarına ait şiir, fotoğraf, temsili resimler ve hikâyelerin bir albüm ya da kitapta toplanıp öğretmenlerin hizmetine sunulmasına, öğretmenlerin ilgili görsel-ışitsel malzemeyi kullanabilecek şekilde eğitilmesine, Çanakkale Savaşları ile ilgili Türkçe ve İngilizce Web sitelerinin sayısı ve kalitesinin

artırılmasına, Çanakkale Savaşı Müzelerinin “yaşayan tarih müzeleri” anlayışında yeniden düzenlenmesine gerek vardır görüşünü savunmaktadır.

Öğrencileri, profesyonel tarihçilerin problem çözme, eleştirel ve yaratıcı düşünme, empati kurma vb. gibi üst düzey zihinsel becerilerle donatabilmenin yolu, tarihi ve tarih öğrenme sürecini sınıfın dışına taşıyarak bir araştırma ve keşfetme süreci haline getirmekten geçmektedir. Okul dışı tarih öğretimi, öğrencilerin gözlem, değerlendirme ve sınıflama becerilerini geliştirir. Dinleme, soru sorma, hipotez kurma ve iletişim becerilerini artırır. Grup halinde çalışma becerisini geliştirir (Safran, Ata, 1998: 88).

Öğrencide tarih terminolojisinin gelişmesini sağlar. Müzeyi gezen öğrenciler orijinal ve taklit eserler arasındaki farkları, moda, beğeni gibi kavramlar bilgisini artıracaklardır. Öğrenci yazılı ve dokümanter olmayan kaynakları karşılaştıracak, görsel kanıtı değerlendirmeyi öğrenecektir. Okul dışı tarih öğretimi tarihsel çevreye empatiyi güçlendirmektedir (Safran, Ata. 1998: 92).

1991’de Yücel Karapınar’ın İzmir İl merkezinde 7 lise ve dengi okulda 199 lise ve dengi okulda 199 lise son sınıf öğrencisiyle yürüttüğü anket çalışmasında öğrencilerin % 79’u “müze ve tarihsel çevre gezileriyle desteklenen tarih öğretimi düşüncesine tümüyle katıldıklarını” belirtmektedir (Kabapınar, 1991: 103).

1993’te Mustafa Safran’ın Ankara İl merkezinde 15 lise ve dengi okulda 536 öğrenciye uyguladığı bir ankette ise öğrencilerin % 91’i tarih derslerinde gezi yönteminin hiç kullanılmadığını belirtmiştir. Uygulamada lise ve dengi okullardaki öğrenciler, genellikle gerçeklik hissini verdiği, grup içi dinamiği, bilgi ve anlayışlarını geliştirdiği için gezileri yararlı ve eğlenceli bulmaktadır. Diğer yandan, havanın soğukluğundan, fazla yürümekten, eşyasını kaybetmekten yakınan öğrenciler de çıkmaktadır (Safran, Ata, 1998: 93).

Öğrenciye kazandırdığı bilgi ve beceriler göz önüne getirildiğinde, okul dışı tarih öğretiminin değeri anlaşılmaktadır. Bu kazançlarından dolayı tarih öğretiminde

alan gezilerinin yapılması ve kaynak kişilerle görüşme öğretmenlerin iyi niyetine bırakılmaksızın, yıllık tarih programlarında zorunlu tutulmalıdır. Tarihsel çevrede tarih öğretimiyle ilgili kılavuz kitaplar öğretmenin kullanımına sunulmalı, okulun bulunduğu bölgenin tarihsel dokusu göz önüne getirilerek, tarih ders programı bağlamında yapılacak okul dışı etkinliklere işlerlik kazandırılmalıdır (Safran, Ata 1998: 87).

Eğitsel açıdan televizyon programlarının ve program alıntılarının şu yararları vardır:

- Öğrencinin başka program türlerinden aşına olduğu sunum tekniklerini kullanarak tarihi çok cazip biçime sunabilirler.
- Uzun bir süre önce yaşanmış veya öğrencilerin pek bilmediği yerlerde meydana gelmiş olaylara sanki bugün oluyormuşçasına canlı ve somut bir hava katarlar.
- Eski haber filmleri veya tarih kurgulamaları aracılığıyla öğrencilere bir yer ve dönem hakkında fikir verirler.
- Belli bir olayda veya tarihsel gelişmede doğrudan yer almış insanların deneyimlerini, düşüncelerini duygularını ve tutumlarını anlamayı sağlayacak içgörüler sunarlar (Stradling, 2003: 234).

Tarih öğretmeni interneti, bir öğretim ve öğrenim kaynağı olarak kullanabilir. İlgili sitelere girip indirdiği malzemeye elektronik yayım yazılık programlarıyla oluşturulmuş metin, fotoğraf, harita, grafik, afiş ya da diğer arşivlenmiş kaynaklar gibi ilginç ve yaratıcı öğretim malzemeleri katabilir. İnternette öğrenciler çoğu kez çevrilmiş halde bütün metinlere ve destekleyici nitelikteki başka birçok değişik malzemeye erişebilirler (Stradling, 2003: 161).

İster fotoğraf, ister karikatür, ister sinema filmi biçiminde olsun, görsel imge 20. yüzyıl boyunca kendimize ve çevremizdeki dünyaya ilişkin izlenimlerimizin şekillenmesinde önemli rol oynamış ve yakın geçmişi hatırlamamız için referans noktaları sağlamıştır. Tecrübeli bir gazete editörünün işaret ettiği gibi “tek bir haber

fotoğrafi, önemli ve karmaşık olaylara ilişkin izlenimlerimizi kalıcı kılma gücüne sahiptir” (Stradling, 2003: 91).

Fotoğraflar bizde olaylara ilişkin duygusal tepkiler yaratırlar ve analize hiç başvurmaksızın olaylara bir anlam yüklerler.

Kapsamlı bir tarih programı ders kitabından başka okuma materyallerine de yer verir. Bunlar tarihi romanlar, destanlar, efsaneler, masallar, hikâyeler, şiirler, seyahatnameler, biyografiler, otobiyografiler, atlaslar, ansiklopediler, hatıralar, orijinal metinler vb. dir. Bu tür materyaller, metinler, öğrencilere, kavramların keşfinde örgütleme, okuma, anlama ve düşünme becerilerinin gelişiminde katkı sağlarlar.

SONUÇ

Teknolojik araçların günden güne gelişmesiyle birlikte, klasik öğretim araçlarının yanında öğretimde yeni teknolojilerin de kullanılması ihtiyacı gittikçe artarak ortaya çıkmış ve bu bakımdan yeni stratejiler geliştirilmesine ihtiyaç duyulmuştur (Köstüklü, 2001: 105).

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca kabul edilen, Orta Öğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programında önerilen materyal yeniden gözden geçirilmelidir. Programa paralel önerilen materyalleri Milli Eğitim Bakanlığı ve Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının kendi programlarında uzman ekiplerce geliştirilip, üretilip okullara göndermeleri uygun görülmektedir.

T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programının önerdiği materyallerin bir kısmının (harita, ders kitabı, film gibi) eğitim bilimcilerinin önerdiği materyal kriterlerine uymadığı görülmektedir. Bu materyallerin yeniden alanında uzman kişilerce gözden geçirilip yenilenmesi uygun görülmektedir. T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programının önerdiği materyaller, programdaki hedef ve davranışların kazandırılması için yeterli görülmemektedir.

T.C İnkılâp Tarihi derslerinde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca önerilen ders araç ve gereçlerine ilave olarak önerilen ders araç ve gereçlerini eğitim bilimcileri desteklemektedir. Bu araç ve gereçler çeşitlendirilebilir. Yapılan araştırmalar ders araç-gereçlerinin eğitim ve öğretimin etkili ve kalıcı olmasında çok önemli katkıları olduğu sonucunu göstermektedir.

T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılan araç-gereçler; öğrencilerin problem çözme, eleştirel ve yaratıcı düşünme, empati kurma, gözlem, değerlendirme, sınıflama, dinleme, soru sorma, hipotez kurma, iletişim kurma v.b becerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

ÖNERİLER

Araştırmanın bu kısmında, araştırma bulgularına dayalı olarak geliştirilen öneriler bulunmaktadır.

➤ XX. Yüzyıl Başlarında Osmanlı İmparatorluğu Bölümünde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca önerilen ders araç ve gereçlerine ilave olarak, programa paralel önerilen ders araç ve gereçlerini şu şekilde sıralayabiliriz: Osmanlı Padişahları ve devlet adamlarının fotoğrafları, Trablusgarp savaşında Mustafa Kemal'in fotoğrafları, I. Dünya savaşını gösteren fotoğraflardan örnekler verilmelidir.

➤ XX. Yüzyıl başlarında Osmanlı İmparatorluğu haritası, I. Dünya savaşında Osmanlı İmparatorluğu'nun savaştığı cepheleri gösteren harita ve dilsiz haritadan bu bölümde faydalanılmalıdır.

➤ Okuma materyali olarak Milli Eğitim Bakanlığınca tavsiye edilen yardımcı kitaplardan, ansiklopedilerden, kronoloji, konuyla ilgili resmi kurumlar TRT ve özel televizyonların hazırladığı belgesellerden faydalanılabilir. Ayrıca Sarıkamış Harekâtı, 7. Ordu ve Yıldırım Orduları Grubu konularıyla ilgili belgeseller yapılmalıdır. Bu döneme ait telgraf metinlerinden, M. Kemal'in hatıraları, pul, plak, bant, kartpostallar, gazete, dergi vb. malzeme veya kupürlerden, internetten faydalanılabilir. Müze gezisi veya sanal müze gezisi, alan veya sanal alan gezisi yapılabilir. Çanakkale Savaşı gibi tarihe damgasını vuran önemli savaşların simülasyonu yapılabilir. Elektronik araçlardan faydalanılmalıdır.

➤ Birinci Dünya Savaşı Sonunda Osmanlı İmparatorluğu'nun Durumu bölümünde, Mondros Ateşkes Antlaşması ve uygulanmasını gösteren harita, I. Dünya Savaşı sonrasını gösteren siyasi harita, konuyla ilgili karikatürler, M.E.B tarafından tavsiye edilen yardımcı kitaplar, ansiklopediler, süreli yayınlardan faydalanılabilir. Resmi internet sitelerinden araştırmalar yapılabilir. Döneme ait fotoğraflar ve resimler gösterilip yorumları yapılabilir. Atatürk Anlatıyor I (Kurtuluş

Savaş Başlarken videokaseti, TRT tarafından hazırlanan belgeseller gösterilebilir. Döneme ait plak, pul, videokaset, bant, kartpostallar, gazete-dergi vb. materyal veya kupürlerinden faydalanılabilir. Bu bölümle ilgili power-point (sunu) hazırlanabilir.

➤ Mustafa Kemal Atatürk'ün Hayatı bölümünde Atatürk fotoğrafları, Atatürk'ün çocukluk ve ailesinin fotoğrafları, gösterilip yorumlar yapılabilir. Atatürk'le 1,2,3,4 konulu filmler gösterilebilir. M. Kemal Atatürk'ün hayatının kronolojisi, Atatürk'ün Hayatı konulu CD'ler, resmi internet siteleri, Atatürk müzeleri, okul müzeleri, Atatürk köşeleri, Atatürk'ün hatıraları, Atatürk şiirleri, Atatürk konulu bilgi yarışmaları, Atatürk'ün sevdiği şarkılardan örnekler verilebilir. Arşivlerde yer alan Atatürk'ün ses kayıtları, Atatürk'ün özdeyişleri, Atatürk'ün doğduğu evin ve Anıtkabir'in maketleri veya fotoğrafları gösterilebilir. Konuyla ilgili power-point (sunu) yapılabilir. Bu döneme ait pul, plak, bant, afiş, pankart, gazete, dergi, makale, hikâye, roman, tiyatrolardan örnekler gösterilebilir. Müze veya sanal müze, alan veya sanal alan gezisi yapılabilir. Diyagram, bulmaca, elektronik araç ve gereçlerin kullanılması önerilebilir.

➤ Kurtuluş Savaşı bölümünde; Sevr Antlaşmasına göre Osmanlı Devleti'nin paylaşılmasını gösteren harita, Kurtuluş Savaşı haritası, resmi kurumlarca hazırlanan “Ermeni Sorunu” konulu belgeseller ve CD'ler, il yıllıkları, drama, Türk Milleti'nin Kurtuluş Savaşında kahramanlıklarını anlatan fotoğraflar ve resimler, Kurtuluş Savaşı zaman şeridi, muharebelerin krokileri, Kurtuluş Savaşı'nda telgraf metinleri, Nutuk ve CD'sinin kullanılması önerilebilir. Kurtuluş Savaşı'yla ilgili bulmacalar, karikatürler, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, ÖSS'ye hazırlık test soruları, İstiklal Marşı, M. Akif Ersoy'un hayatıyla ilgili araştırmalar “Atatürk Anlatıyor 2” (İnönü ve Sakarya Savaşları videokaseti) Kurtuluş Savaşı konulu roman, dizi film, sinema filmleri, belgeseller, hatıra ve mektup gibi birinci elden kaynaklardan, Kurtuluş Savaşı Gazileriyle yapılan söyleşilerin ses bandı veya kasetlerinden faydalanılabilir. Son Osmanlı padişahları ve hanedan üyelerinin fotoğrafları, Kurtuluş Savaşında M. Kemal'in silah arkadaşlarının hatıraları ders araç ve gereci olarak önerilebilir. Ayrıca müze gezisi veya sanal müze gezisi, alan veya sanal alan gezisi ve simülasyon tasarımlarından faydalanılabilir.

➤ Cumhuriyet Dönemi bölümünde, fotoğraflar, Cumhuriyet'in ilanı konulu CD'ler, Cumhuriyet'in ilanı ile ilgili belgeseller, Nutuk ve CD'si, internet, son Osmanlı Halifesinin fotoğrafı, Cumhuriyet Marşları, 29 Ekim tarihli gazete haberleri, Cumhuriyet konulu makale ve şiirler, Atatürk'ün hatıraları, özdeyişleri, konuyla ilgili kavram haritası, power-point, Atatürk'ün yaptığı İnkılâplarla ilgili fotoğraflar, Osmanlı Padişahları, Başkent Ankara ve Cumhuriyetin ilk yıllarında kurulan siyasi parti üyelerinin fotoğrafları kullanılması önerilmektedir. Ayrıca grafik, Türklerin tarih boyunca kullandıkları alfabeler, Atatürk'ün milli eğitim, kültür, milli tarih, Türk Dili ve bilim hakkında görüş ve düşüncelerini belirten sözleri, Atatürk'ün fotoğraf ve hatıralarından faydalanılabilir. Mizah, karikatür, Devlet İstatistik Enstitüsü yaylığı, Atatürk'ün yurtiçi gezileri ve konuşmaları, döneme ait pul, para, kartpostal, resim ve koleksiyonları, Atatürk'ün “Onuncu Yıl Nutku”, zaman şeridi, internet, müze ve sanal müze gezisi, alan ve sanal alan gezisi bu bölümde önerilen ders araç ve gereçlerindendir.

➤ Türk Ordusu ve Milli Savunma, Atatürk Döneminde Türkiye Cumhuriyeti'nin Dış Siyaseti, Atatürkçü Düşünce sistemi ve Atatürk İlkeleri bölümlerinde: Atatürk'ün Türk Ordusu hakkında söylediği sözler, Atatürk'ün hatıraları, Cumhuriyetten günümüze Türk Ordusundaki değişim ve gelişmelerin fotoğraflarla kanıtlanması, Türk Ordusu konulu belgeseller ve CD'ler, diyagram ve kavram haritası, Genel Kurmay Başkanlığı ve Milli Savunma Bakanlığının resimli ve görüntülü yayınları, sözlü tarih çalışması, yerel tarih gezisi, askeri müze gezisi, internet araştırma, medya haberleri, Atatürk'ün ailesi ve öğrenim hayatıyla ilgili hatıraları, Atatürkçülük I,II,III, Power-point (sunu) dan faydalanılabilir. Tablo çizerek yapılan inkılâplarla Atatürk İlkelerini ilişkilendirme, Atatürk'ün bilimsel ve akılcı düşünmeyi yansıtan sözleri, yönetim biçimleriyle ilgili tablo, Anayasa kitapçığı, kavram haritası, internetten araştırma, “Atatürk'ün Onuncu Yıl Nutku”, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi, afiş, pankart, Atatürk'ün Türk Gençliği ile ilgili sözleri, konuyla ilgili makaleler, medya haberleri, Atatürk'ün yurtiçi gezileri ve fotoğraflarından örnekler, cumhuriyetçiliğin Türk toplumuna sağladığı faydalar örneklerle ve fotoğraflarla açıklama, milliyetçiliğin Türk toplumuna sağladığı faydalar; örneklerle ve fotoğraflarla açıklama, halkçılığın Türk toplumuna sağladığı

faydalar; örneklerle ve fotoğraflarla açıklama, devletçiliğin Türk toplumuna ekonomik alanda sağladığı faydalar; laikliğin, inkılâpçılığın Türk toplumuna sağladığı faydalar, örneklerle ve fotoğraflarla açıklanabilir. Türkiye'yi laikleştiren yasaların zaman takvimi yapılabilir. Bilgisayarla sunum, asetat kâğıdı- tepegöz kullanılması önerilebilir.

➤ Atatürk'ün Ölümü ve İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanı Seçilmesi Bölümünde: Atatürk'ün hayatının son günleriyle ilgili fotoğrafları, Dolmabahçe Sarayı, Etnografya Müzesi ve Anıtkabir fotoğraflarından örnekler gösterilebilir. Atatürk'ün ölümüyle ilgili yabancı basında yer alan haberlerden örnekler sınıf ortamında okunabilir. Atatürk hatıraları, İsmet İnönü'nün fotoğrafları, İsmet İnönü'nün hatıraları gösterilebilir. Bilgisayar ortamında sunu yapmak bu bölümde önerilen ders araç ve gereçlerindendir.

➤ Ders kitapları; çocuk gelişim uzmanları, dil uzmanları, görsel materyal konusunda uzmanlaşmış kişilerce ortak hazırlanıp yazılmalı ve yine benzer biçimde oluşturulmuş komisyonlar tarafından düzenlenmelidir. Bu tür bir komisyonun işbirliği ile mevcut kitaplar incelenmelidir.

➤ Okullarda yardımcı kaynak olarak yararlanılan kitaplar, dergiler, broşürler, şemalar, grafikler, haritalar, v.b. araçlar görsel tasarım ilke ve ölçütlerine göre yeniden düzenlenmelidir.

➤ Ders kitabındaki görsel unsurlar (resim, şema, harita vb.) yeterli düzeyde kullanılmalı ve bunlar ilgi çekici olmalıdır.

- Ders kitabını seçerken;
 - Ders kitabının CD'si var mı?
 - Ders kitabının asetatları var mı?
 - Ders kitabının disketi var mı?
 - Üniteler için kullanılacak araç gereçler içeriğe eklenmiş mi?

• Ders kitabı hem kültürel, hem de estetik bir değere ve kalıcılığa sahip mi? (Stradling; 2003: 241) gibi özelliklere dikkat etmelidir.

➤ T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin birinci elden kaynağı, Kurtuluş Savaşı’nın en önemli belgesi “NUTUK” öğrencilerin anlayacağı dilde, tüm okullarda bulundurulmalıdır.

➤ Mevcut film ve slâytlar teknik kalite kontrolünden geçirilmeli, yenilenmelidir.

➤ T.C. İnkılâp Tarihi konularında birinci elden kanıtları içeren telgraflar, konuşma metinleri vb. kılavuz kitaplarla telafi edilmelidir.

➤ Okul kütüphanelerinde T.C. İnkılâp Tarihinin kaynak kitapları yeterince bulundurulmalıdır.

➤ Okullarda daha etkili bir T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminin verilebilmesi için özellikle diğer sosyal derslerde de kullanılabilecek şekilde tarih laboratuvarlarının oluşturulması gereklidir.

➤ T.C.İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin tüm öğretim kademelerinde hep aynı tarzda aynı konuları içeriyor olma durumundan kurtarılması gereklidir.

➤ Dersin öğretimi için yıl içerisinde ayrılan zaman diliminin müfredatı vermeye yeterli olup olmadığının tekrar gözden geçirilmesi gereklidir.

➤ Öğretmenler eğitim teknolojisindeki yeni gelişmeler konusunda bilgilendirilmeli ve eğitilmelidir.

➤ Öğretmen kalabalık sınıflarda ders yapmaktan kurtarılması gereklidir.

- Dersin öğretiminde gezi-gözlem yönteminin daha yaygın olarak kullanılmasını temin amacıyla hem öğretmenlerin bu konudaki şikâyetleri giderilmeli hem de yıllık planlarda yer verilerek gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.
- Tarih öğretmenleri bilgisayara dayalı tarih dersleri yapabilme ve tarih ders kitaplarını daha etkili kullanma teknikleri konularında donatılmalıdır (Safran; 2002: 942).
- Çanakkale Savaşları, Kurtuluş Savaşı ve benzeri Türk tarihinin önemli olayları ele alınıp, ders örnekleri hazırlanmalı ve konuların nasıl işleneceği hakkında bir fikir vermek üzere tarih öğretmenlerinin hizmetine sunulmalıdır (Safran; 2002, 942).
- İnkılâp Tarihi Enstitüleri, orta öğretimde yapılan inkılâp tarihi öğretimine eğitimsel amaçlı katkıda bulunmalıdır.
- T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programının önerdiği ders araç-gereçleri yeniden gözden geçirilmeli, program yeniden yapılandırılmalıdır.
- Tarihsel fotoğraf ve resimlerin nasıl yorumlanabileceği hakkında öğretmenlere hizmet içi eğitim seminerleri verilmelidir.
- T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı, öğretmen kılavuz kitabı ve öğrenci çalışma kitabı birlikte hazırlanmalıdır.
- 20. yüzyıl tarihimizle ilgili yazılı bilgilere eşlik eden sinema, roman, belgeseller, vb. kaynakların dökümü çıkarılarak, gerekli tanımlama, çözme ve değerlendirme işlemleri yapılmalıdır.
- Sürekli gelişme ve değişim gösteren internet sitelerinden bir liste oluşturmalıdır.

- Müzeler, arşivler, sergiler gibi okul dışı öğrenme etkinliklerinden, etkili şekilde yararlanmalı ve bunları sınıf içi eğitimle bütünleştirmelidir.
- Öğretmenler yetiştirilirken, materyal hazırlama, görsel tasarım, ilke ve ölçütleri konusunda bilgilendirilmelidir.
- Öğretmenlere belli aralıklarla meslek içi eğitim kursları verilmeli, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük konuları ile ilgili yapılan son araştırmalar, tarih öğretmenlerine yansıtılmalıdır.
- Öğretmenler, öğrenciler ve veliler materyal kullanımının eğitim-öğretimde etkinliği konusunda aydınlatılmalıdır.
- Müze ve tarihsel mekânlar eğitimsel amaçlara yönelik daha elverişli bir biçimde kullanılabilmelidir.
- Okul müzeleri oluşturulmalıdır.
- Sözlü tarih etkinlikleri yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

ADEM, Mahmut ve K. KARAKÜTÜK. **Orta Öğretim Kurumlarında İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Öğretimi Sorunları.** Türk Eğitim Derneği X. Öğretim Toplantısı, Ankara, 1992.

ALKAN, Cevat. **Eğitim Teknolojisi.** Anı Yayıncılık, Ankara, 1998.

ASLAN, Erdal. **Devrim Tarihi Ders Kitapları.** Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İzmir, 1992.

ATA, Bahri. **Müzelerle ve Tarihi Mekanlarla Tarih Öğretimi: Tarih Öğretmenlerinin “Müze Eğitimi’ne” İlişkin Görüşleri,** Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara , 2002

.....*Atatürk, Tarih Öğretimi ve Müzeler,* **Türk Yurdu,** Ankara, Aralık 2000.

..... *Çanakkale Savaşlarını Nasıl Öğreteceğiz?* **Türk Yurdu,** C. 21, S.164, Ankara, 2001.

ATABAY, Mithat. **Cumhuriyet’in 80. Yılında Üniversitelerde Tarih Öğrenimi,** Araştırmaları ve Yayınları Semineri 16-17 Aralık 2003 Bildiriler “Globus” Dünya Basımevi, İstanbul, 2004.

AYTUNA, Hasip. **Orta Dereceli Okullarda Öğretmenlik ve Problemleri,** Maarif Vekaleti, Ankara, 1958.

BİLEN, Mürüvvet. **Plandan Uygulamaya Öğretim.** Anı Yayıncılık, Ankara, 1998.

BİNBAŞIOĞLU, Cavit. **Özel Öğretim Metotları**. Binbaşioğlu Yayınevi, Ankara, 1974.

BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş ve C. ÇİVİ. **Genel Öğretim Metotları**, İstanbul, 1997.

ÇİFTÇİ, Ümit. **Sosyal Bilgiler 6., 7. ve 8. Sınıf Derslerinde Materyal Kullanımının Öğrenci Başarısı ve Tutumlarına Etkisi**. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2002.

ÇİZGEN, Gültekin. **Fotoğrafın Yapısı ve Kimliği Üzerine Denemeler**, Ataoğlu Yayınları. İstanbul, 1992.

DAĞTEKİN, Hüseyin. **Bizde Tarih Haritacılığı ve Kaynakları Üzerine Bir Araştırma**, İnkılâp ve Aka Basımevi, İstanbul, 1977.

DEMİREL, Özcan. **Genel Öğretim Yöntemleri**. Ankara, 1993.

DERMAN, İhsan. **Fotoğraf ve Gerçeklik**. Ağaç Yayıncılık. İstanbul, 1991.

DÖKMEN, Üstün. **İletişim Çalışmaları ve Empati**. Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1996.

DÖNMEZ, Cengiz ve Ş. ORUÇ. **Atatürkçülük, Tarih, Coğrafya ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Bibliyografyası**. Asil Yayın Dağıtım. Ankara, 2004.

ERDEN, Münire. **Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Alkım Kitapevi, İstanbul, 1996.

ERTÜRK, Selahattin. **Eğitimde Program Geliştirme**. Yelkentepe Yayınları, Ankara, 1972.

GENÇ, Reşat. *Tarih Öğretimimiz Nasıl Olmalıdır?* **Milli Eğitim Sempozyumu**, İstanbul, 1984.

GÜNGÖRDÜ, Ersin. *Öğretimde Görsellik ve Görsel Araçlarda Bulunması Gereken Özellikler*. **Milli Eğitim Dergisi**, Kış, S. 157 , 70-74. 2003.

GÜRSEL, Musa. *Nitelikli Eğitim ve Eğitimin Niteliğinin Geliştirilmesi*, **Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, S.7. Konya, 1996.

GÜVENÇ, Bozkurt. **İnkılâp Tarihi Dersinin Öğretimi ile ilgili Sorunlar**. Orta Öğretim Kurumlarında İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Öğretimi ve Sorunları Toplantısı Konulu Türk Eğitim Derneği X. Öğretim Toplantısı. Ankara, 1992.

İZGİ, Özkan. *Türk İnkılap Tarihi Derslerinin Metot ve Kaynaklar Açısından İncelenmesi*, I. **Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Seminerleri**, 19 Mayıs Üniversitesi, Samsun, 1985

KABAPINAR, Yücel. **Müfredat Programı ve Ders Kitapları Açısından Ortaöğretimde Lise Tarih Öğretimi**. Dokuz Eylül Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi). İzmir, 1991.

KARASAR, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara, 2003.

KOÇAK, İsmail. **Liselerde Cumhuriyet Tarihi Ders Kitapları 1935-1990; Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2000.

KÖMÜRCÜ H. Zafer. **İlköğretim 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Yer Alan Kavramların Kazandırılma Düzeyi**. Gazi Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara, 2002.

KÖSTÜKLÜ, Nuri. **Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi**, Günay Ofset Matbaacılık, Konya, 1999.

.....**Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi**, Günay Ofset Matbaacılık, Konya, 2001.

M.E.B. **Lise Ders Programları**. Milli Eğitim Basımevi, C.1. İstanbul, 1998.

M.E.B. **Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı**, Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi, Ankara, 2005.

M.E.B. 2487 Sayılı **Tebliğler Dergisi**. S. 566. 1998.

NICHOL, John. **Tarih Öğretimi**, (Yay.Haz. Mustafa Safran), Ankara, 1996.

ÖZBARAN, Salih. **Yakın Dönemler Tarihi Öğretimi ve Devrim Tarihi**. Orta Öğretim Kurumlarında İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Öğretimi ve Sorunları Toplantısı Konulu Türk Eğitim Derneği X. Öğretim Toplantısı, Ankara, 1992.

..... **Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları**, Dokuz Eylül Üniv. Yayınları. İzmir, 1998.

ÖZTAŞ, Sezai. **İlköğretim Altıncı Sınıflar Sosyal Bilgiler Tarih Ünitelerinin İşlenişinde Öğretmenlerin Kullandıkları Öğretim Yöntemleri**. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara, 2000.

PAYKOÇ, Fersun. **Tarih Öğretimi**, Açık öğretim Fakültesi Yayınları. Eskişehir, 1991.

SAFRAN, Mustafa. **Ders Kitaplarındaki Türk Dünyasına İlişkin Bir Çalışma**, Uluslararası Türk Dünyası Tarih Araştırma Sempozyumu. Ankara, 1993.

..... *İnkılâp Tarihi Öğretimine Yaklaşım Sorunları*; **Gazi Üniversitesi G.E.F. Dergisi**. C. 18, s.3, Ankara, 1998.

.....*Orta Öğretim Kurumlarında Tarih Öğretiminin Yapı ve Sorunlarına İlişkin Bir Araştırma*, **Türk Yurdu**, C. 22, S.175, 2002.

.....*İlkokul Öğretmenlerinin İnkılâp Tarihi Konularının Öğretimine İlişkin Görüşleri*, (**Yayınlanmamış Araştırma**). Ankara, 1997.

.....**Tarih Öğretimi ve Çağdaş Müfredat Teorileri, XII. Türk Tarih Kongresi (12-16 Eylül 1994)**, Kongreye Sunulan Bildiriler, C. III, TTK Basımevi, Ankara 1999.

.....**Türk Tarih Öğretimi ve Meseleleri**. Türkler Ansiklopedisi (Yeni Türkiye), C. 17 s. 942, Ankara, 2002.

SAFRAN, Mustafa ve H. KÖKSAL. "*Tarih Öğretiminde Yazılı Kanıtların Kullanılması*", **Gazi Üniversitesi G.E.F. Dergisi**, C.18, S.1, Ankara, 1998.

SAFRAN, Mustafa ve B. ATA. *Okul Dışı Tarih Öğretimi*. **Gazi Üniversitesi GE.F Dergisi**. C: 18, S: 1, S.87-94. Ankara, 1998.

SÖNMEZ, Veysel. **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Pegem Yayınları, Ankara, 1996.

STRADLING, Robert. **20. Yüzyıl Avrupa Tarihi Nasıl Öğretilmeli**. (Çev. Ayfer Ünal). Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı. İstanbul, 2003.

ŞANLI, Muammer. **İnkılâp Tarihi Derslerinin Öğretimi İle İlgili Sorunlar**. Orta Öğretim Kurumlarında İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Öğretimi ve Sorunları Toplantısı Konulu Türk Eğitim Derneği X. Öğretim Toplantısı, Ankara, 1992.

ŞİMŞEK, Ahmet. "*Tarih Öğretiminde Görsel Materyal Kullanımı* ", **G.Ü. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi**, C.4, S.1, Kırşehir, 2003.

ŞİMŞEK, Nazmi. **Derste Eğitim Teknolojisi Kullanımı**. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara, 2002.

T.D.K SÖZLÜĞÜ. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2000.

T.D.K SÖZLÜĞÜ. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1998.

TANÖR, Bülent ve Başk. **İnkılâp Tarihi Dersleri Nasıl Okutulmalı?** Üniversite Öğretim Üyeleri Derneği. İstanbul, 1997.

ULUÇAY. M. Çağatay. *Tarih Derslerinde Çevre İncelemeleri, Tedrisat Mecmuası*, (C.III, Sayı. 21-28, İstanbul, 1953)' dan aktaran Mustafa Safran, B. Ata, Okul Dışı Tarih Öğretimi, G.Ü. G.E.F.Dergisi, C.18, Sayfa 1, Ankara, 1998.

YALIN, Halil İbrahim. **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara, 2003.

YAVUZ, Nuri ve Başk. **Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu**. (Edi. Leyla Küçükahmet), Nobel Yayın Dağıtım. Ankara, 2001.

YILDIZ, Hakkı Dursun. *Orta Öğretimde Türk Tarihi, Türk Kültürü*, C.4, Sayı 40. 1965.

www.halisahin.tripod.com/inkn.htm

Tablo 1.1: “ XX. Yüzyıl Başlarında Osmanlı İmparatorluğu” Bölümünde M.E.B Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri

Ders Saati	KONULAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLER	PROGRAMA PARALEL ÖNERİLEN DERS ARAÇ VE GEREÇLERİ
2 Saat	1.II. Meşrutiyet Dönemi 2.Trablusgarp Savaşı 3.Balkan Savaşları	Anlatım Soru-cevap Tartışma	1.Ders kitabı 2. Harita Atlası 3.Konu ile ilgili Yayınlar 4.Sesli ve görüntülü Eğitim araçları	•Son dönem Osmanlı Padişahları ve devlet adamlarının fotoğrafları •Trablusgarp savaşında Mustafa Kemal’in fotoğrafları. •XX. Yüzyıl Başlarında Osmanlı İmparatorluğu Haritası •I. Dünya Savaşında Osmanlı İmparatorluğunun savaştığı cepheleri gösteren harita •Dilsiz harita(Balkan Sav. ve I. Dünya Savaşı konuları) •Milli Eğitim Bakanlığınca tavsiye edilen yardımcı kitaplar (H. Eroğlu: Türk Devrim Tarihi, F. Armaoğlu: 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi vb.) •Ansiklopediler (Meydan Larousse, Temel Biritannica, Yurt Ansiklopedisi vb.) •Kronoloji (20. Yüzyıl başlarında Osm. İmp. Dön. İle ilgili) •Resmi kurumlar, TRT ve özel televizyonların hazırladığı konu ile ilgili belgeseller •M. Kemal’in hatıraları •20. Yüzyıl başlarında Osm. İmp. dönemine ait telgraf metinleri •I. Dünya Savaşını gösteren fotoğraflar •Sarıkaş hareketi, 7. Ordu ve Yıldırım Orduları Grubu konularıyla ilgili belgeseller •Döneme ait pul, plâk, bant, kartpostallar •Gazete, dergi v.b malzeme veya kupürler •İnternette konu ile yapılan araştırmaların bulunması •Müze gezisi veya sanal müze gezisi •Alan veya sanal alan gezisi •Simülasyon •Fotoğrafların Yorumları •Asetat kâğıdı, tepegöz - Elektronik Araç ve Gereçler: •Tepegöz •Video-kaset •Televizyon •Bilgisayar •Bilgisayarlı tepegöz (Data-show) •Nokta gösterici (Lazer Pointer) •Episkop •VCD, DVD

Tablo 2.1: “Birinci Dünya Savaşı Sonunda Osmanlı İmparatorluğunun Durumu” Bölümünde M.E.B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak, Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri

Ders Saati	KONULAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	PROGRAMA PARALEL ÖNERİLEN DERS ARAÇ VE GEREÇLERİ
2 Saat	1.Mondros Ateşkes Antlaşması 2.Mondros Ateşkes Antlaşması ve Uygulanması	Anlatım Soru-cevap Tartışma Ders sonu değerlendirme	1.Ders kitabı 2.Harita Atlas 3.Konu ile ilgili yayınlar 4.Sesli ve Görüntülü Eğitim Araçları	• Mondros ateşkes Antlaşması ve Uygulanmasını gösteren harita • I. Dünya savaşı sonrasını gösteren siyasi harita • Karikatürler • M.E.B. tarafından tavsiye edilen yardımcı kitaplar (E.Z. Karal: Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, L. Kinross: Atatürk, Bir Milletın Yeniden Doğuşu, U. Kocatürk: Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Kronolojisi vb.) • Ansiklopediler (Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, Ana Biritannica Genel Kültür Ans.) • Süreli yayınlar (Belleten, Türk Kültürü, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi vb.) • Resmi internet siteleri (www.ataturk.net, www.devletarsivleri.gov.tr, www.ttk.gov.tr vb.) • Fotoğraflar ve resimler • Kurtuluş Savaşı haritası
2 Saat	1.Wilson İlkeleri ve Paris Konferansı 2.İzmir’in İşgali 3.Memleketin iç durumu ve Cemiyetler			• Atatürk Anlatıyor I (Kurtuluş Savaşına Başlarken videokaseti) • TRT tarafından hazırlanan belgeseller (İzmir’in İşgali, Cemiyetler vb.) • Plak • Pul • Video-kaset, bant, kartpostal • Gazete-dergi v.b. Materyal veya kupürler • Power-point (sunu) Elektronik Araç ve Gereçler: • Tepegöz • Video-kaset • Televizyon • Bilgisayar • Bilgisayarlı tepegöz (Data-show) • Nokta gösterici (Lazer Pointer) • Episkop • VCD, DVD

Tablo: 3.1 “Mustafa Kemal Atatürk’ün Hayatı” Bölümünde M.E.B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri

Ders Saati	KONULAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	PROGRAMA PARALEL ÖNERİLEN DERS ARAÇ VE GEREÇLERİ
2 Saat	Atatürk’ün Hayatı Eserleri, Atatürk’ün Karşılaştığı Güçlükler	Anlatım Soru-cevap Grup tartışması	1.Ders kitabı 2.Harita-Atlas 3.Nutuk 4.Atatürkçülük I,II,III 5.T.C. İnkılâp Tarihi (Hamza EROĞLU)	•Atatürk fotoğrafları •“Atatürk”, “Atatürk’le 1,2,3,4” konulu filmler •M. Kemal Atatürk’ün Hayatının kronolojisi •Atatürk’ün çocukluk ve aile fotoğrafları • “Atatürk’ün Hayatı” konulu CD’ler. •Resmi internet siteleri (www.ataturk.net, www.sanalkutuphane.net, vb) •Atatürk Müzeleri •Okul müzeleri •Atatürk köşeleri •Atatürk’ün hatıraları •Atatürk şiirleri •Atatürk konulu bilgi yarışmaları •Atatürk’ün sevdiği şarkılar •Arşivlerde yer alan Atatürk’ün ses kayıtları •Atatürk’ün Özdeyişleri •Atatürk’ün doğduğu evin ve Anıtkabir’in maketleri veya fotoğrafları •Power-point (sunu)
2 Saat	Atatürk’ün Kişisel Özellikleri ve Çeşitli Yönleri			•Pul, plak, bant, afiş, pankart •Gazete, Dergi, Makale, Hikâye, Roman, Tiyatro •Müze veya sanal müze gezisi •Alan veya sanal alan gezisi •Diyagram •Bulmaca Elektronik Araç ve Gereçler: •Tepegöz •Video-kaset •Televizyon •Bilgisayar •Bilgisayarlı tepegöz (Data-show) •Nokta gösterici (Lazer Pointer) •Episkop •VCD, DVD

Tablo: 4.1 “Kurtuluş Savaşı” Bölümünde M.E.B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri

Ders Saati	KONULAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	PROGRAMA PARALEL ÖNERİLEN DERS ARAÇ VE GEREÇLERİ	
2 Saat	A)Hazırlık dönemi 1.Kuva-i Milliye Hareketinin başlaması ve Batı cephesinin kurulması 2.Mustafa Kemal’in Samsun’a Çıkışı ve Milli Bilincin Uyandırılması 3.Amasya genelgesi	Anlatım Soru-cevap Grup tartışması Ders sonu değerlendirme	1.Ders kitabı 2.Harita-Atlas 3.Konu ile ilgili yayınlar 4.Sesli ve Görüntülü Eğitim Araçları	•Kurtuluş Savaşı konulu, tarihi roman, hikâye ve hatıralar (H.E. Adıvar: Türk’ün Ateşle İmtihanı, Y.K. Karaosmanoğlu: Yaban vb.) •Kurtuluş Savaşı konulu belgeseller •Kurtuluş Savaşı haritası •Dilsiz Harita •Nutuk ve Nutuk CD’si •Milli Mücadele yıllarını gösteren resimler •Atatürk’ün Hatıraları •Atatürk’ün silah arkadaşları ve Milli Mücadele kahramanlarının (K. Karabekir, R. Bele, A.F. Cebesoy, Halide Edip, Yakup Kadri v.b) hatıraları •Kurtuluş Savaşı konulu filmler ve televizyon dizileri (Küçük Ağa, Kurtuluş vb.) •Telgraf metinleri •Anayasa kitapçığı •Konu ile ilgili bulmacalar •Müze veya sanal müze gezisi •Alan veya Sanal Alan Gezisi •Resmi İnternet siteleri (www.ataturk.net, www.sanalkutuphane.net)	•Zaman şeridi - Elektronik Araç ve Gereçler: •Tepegöz •Video-kaset •Televizyon •Bilgisayar •Bilgisayarlı tepegöz (Data-show) •Nokta gösterici (Lazer Pointer) •Episkop •VCD, DVD
2 Saat	4.Erzurum Kongresi ve önemi 5.Sivas Kongresi ve önemi 6.Damat Ferit Paşa Hükümetinin Tutumu ve Sonuçları				
2 Saat	7.Ali Rıza Paşa Kabinesi, Amasya Görüşmesi ve Sonuçları 8.Temsil Heyeti’nin Ankara’ya Gelmesi 9.Son Osmanlı Mebusan Meclisi ve Misak_1 Milli				
2 Saat	10.İstanbul’un itilaf Devletleri tarafından resmen işgali ve Mebuslar Meclisinin dağıtılması 11.Ankara’da TBMM’nin Açılması ve TBMM Hükümetinin Kurulması 12.Yeni Türk Devletinin ilk Anayasası				
2 Saat	13.İstanbul Hükümetinin tutumu B)Büyük Millet Meclisi Hükümeti ile İstanbul Hükümetinin Mücadelesi 1.Büyük Millet Meclisine Karşı Ayaklanmalar 2.Hıyanet-i Vataniye Kanununun Kabulü ve İstiklal Mahkemeleri				

Tablo: 5.1 “Kurtuluş Savaşı” Bölümünde M.E.B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri

Ders Saati	KONULAR	ÖĞRENME- ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	PROGRAMA PARALEL ÖNERİLEN DERS ARAÇ VE GEREÇLERİ
2 Saat	C)Sevr Barış Antlaşması 1.Sevr Antlaşması ve Önemli Maddeleri D)Düzenli Ordunun Kurulması	Anlatım Soru- Cevap Tartışma Ders sonu değerlendirme si	1.Ders kitabı 2.Harita-Atlas 3.Konu ile ilgili Yayınlar 4.Sesli ve Görüntülü Eğitim Araçları	•Sevr Antlaşmasına göre Osmanlı Devleti’nin paylaşılmasını gösteren harita •Resmi kurumlarca hazırlanan “Ermeni Sorunu” konulu belgeseller ve CD’ler •İl Yıllıkları (Şanlı Urfa, Kahraman Maraş, Gazi Antep İl Yıllıkları vb.) •Drama (Sütçü İmam olayı, Şahin Bey vb) •Kurtuluş Savaşında Türk Milletinin kahramanlıklarını anlatan fotoğraflar ve resimler •Kurtuluş Savaşı zaman şeridi •Muharebelerin krokileri •Telgraf metinleri •Nutuk •Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri (sadeleştirilmiş) •Bulmacalar •Karikatürler •ÖSS’ye hazırlık test soruları •İstiklal Marşı •M. Akif Ersoy’un hayatıyla ilgili araştırmalar •Resmi Internet siteleri (www.devletarsivleri.gov.tr, www.ttk.gov.tr vb) •Müze gezisi veya Sanal müze gezisi •Alan veya sanal alan gezisi •Simülasyon - Elektronik Araç ve Gereçler: •Tepegöz •Video-kaset •Televizyon •Bilgisayar •Bilgisayarlı tepegöz (Data-show) •Nokta gösterici (Lazer Pointer) •Episkop •VCD, DVD
2 Saat	E)Muharebeler ve Sonuçları 1.Ermeni Sorunu ve Ermenilerle savaş			
2 Saat	2.Güney Cephesinde Maraş ve Urfa’nın Kurtarılması 3.Batı Cephesi Muharebeleri (Sakarya Savaşına kadar)			
2 Saat	4.Gürcülerle Antlaşma, Afganistan, Fransa, İtalya ve Amerika ile ilişkilerimiz. 5.Ruslarla ilişki ve Moskova Antlaşması			

Tablo: 6.1 “Kurtuluş Savaşı” Bölümünde M.E.B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri

Ders Saati	KONULAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	PROGRAMA PARALEL ÖNERİLEN DERS ARAÇ VE GEREÇLERİ
2 Saat	6.Sakarya Meydan Muharebesi ve Sonuçları	Anlatım Soru-Cevap Grup Tartışması Ders sonu değerlendirilmesi	1.Ders kitabı 2.Harita-Atlas 3.Konu ile ilgili yayınlar 4.Sesli ve Görüntülü Eğitim Araçları	•Kurtuluş Savaşı Haritası • “Atatürk Anlatıyor 2” (İnönü ve Sakarya Savaşları videokaseti) •Kurtuluş Savaşı konulu roman, dizi film, sinema filmleri (Küçük Ağa, Kurtuluş, Yaban vb) •TRT ve özel TV.ler tarafından hazırlanmış Kurtuluş Savaşı konulu belgeseller •Hatıra ve mektup gibi birinci elden kaynaklar •Kurtuluş Savaşı Gazileriyle yapılan söyleşilerin ses bandı veya kasetleri •Son Osmanlı Padişahları ve hanedan üyelerinin fotoğrafları •Kurtuluş Savaşında M. Kemal’in fotoğrafları •İsmet İnönü’nün hatıraları •Müze gezisi veya Sanal müze gezisi •Alan veya Sanal Alan gezisi •Simülasyon - Elektronik Araç ve Gereçler: •Tepegöz •Video-kaset •Televizyon •Bilgisayar •Bilgisayarlı tepegöz (Data-show) •Nokta gösterici (Lazer Pointer) •Episkop •VCD, DVD
2 Saat	7.Büyük Taarruz, 8.Başkumandan Meydan Muharebesi ve Anadolu’nun Düşmandan Temizlenmesi 9.Mudanya Ateşkes Antlaşması, Esasları ve Önemi			
2 Saat	10.Saltanatın Kaldırılması 11.Lozan Konferansı ve Antlaşması 12.İkinci Büyük Millet Meclisi			

Tablo: 7.1 “Cumhuriyet Dönemi” Bölümünde M.E.B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri

Ders Saati	KONULAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	PROGRAMA PARALEL ÖNERİLEN DERS ARAÇ VE GEREÇLERİ
2 Saat	A)Çağdaşlaşma B)Cumhuriyetin ilanı ve Halifeliğin kaldırılması 1.Cumhuriyetin ilanı ve Mustafa Kemal Paşa’nın Cumhurbaşkanı Seçilmesi 2.Halifeliğin Kaldırılması ve Bunun Önemi	Anlatım Soru-Cevap Grup Tartışması Ders Sonu Değerlendirmesi	1.Ders Kitabı 2.Harita-Atlas 3.Konu ile ilgili yayınlar 4.Sesli ve Görüntülü Eğitim Araçları	•Cumhuriyetin ilanı olgusuyla ilgili fotoğraflar (M.E.B Film Radyo ve Televizyon ile Eğitim Merkezi: Fotoğraf Arşivi, M. Hengirmen’in Resim Arşivi vb.) •“Cumhuriyetin ilanı” konulu CD’ler •Belgeseller (Cumhuriyet’in İlanı ile ilgili) •Resmi kurumların yayınladıkları CD’ler •“Nutuk” ve Nutuk CD’si •“Mucizeler Yaratın Türk Atatürk” konulu videokaseti •İnternette araştırma •Son Osmanlı halifesinin fotoğrafı •Cumhuriyet Marşları •29 Ekim tarihli gazete haberleri •Cumhuriyet Konulu Makale ve şiirler •Atatürk’ün hatıraları •Atatürk’ün özdeyişleri •Kavram Haritası •Power-point (sunu) Elektronik Araç ve Gereçler: •Tepegöz •Video-kaset •Televizyon •Bilgisayar •Bilgisayarlı tepegöz (Data-show) •Nokta gösterici (Lazer Pointer) •Episkop •VCD, DVD

Tablo:8.1 “Cumhuriyet Dönemi” Bölümünde M.E.B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri

Ders Saati	KONULAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	PROGRAMA PARALEL ÖNERİLEN DERS ARAÇ VE GEREÇLERİ
2 Saat	C)Partiler ve Çok Partili Döneme Geçiş Denemeleri D)İnkılâbın Gelişimi, Devlet ve Toplum Kurumlarının Laikleşmesi	Anlatım Soru-Cevap Grup Tartışması	1.Ders Kitabı 2.Harita-Atlas 3.Konu ile ilgili yayınlar 4.Sesli ve Görüntülü Eğitim Araçları	•Atatürk’ün yaptığı İnkılâplarla ilgili fotoğraflar (M.E.B Film Radyo ve Televizyon ile Eğitim Merkezi: Fotoğraf arşivinden faydalanılabilir) •Osmanlı Padişahları, Başkent Ankara ve Cumhuriyetin ilk yıllarında kurulan siyasi parti üyelerinin fotoğrafları •Eğitim ve kültür alanında yapılan inkılâpları gösteren fotoğrafların; Cumhuriyetin ilk yılları ve günümüzle karşılaştırma yapılması •Grafik •Türklerin tarih boyunca kullandıkları alfabelerin kanıt olarak gösterilmesi •Atatürk’ün Milli Eğitim, kültür, milli tarih, Türk dili ve bilim hakkında görüş ve düşüncelerini belirten sözleri •Sözlü tarih çalışması •Atatürk’ün nüfus cüzdanı •Fotoğraflarla kıyafette değişikliğin aşamaları •Atatürk’ün fotoğraf ve hatıraları •Mizah •Karikatür
2 Saat	E)Eğitim ve Kültür Alanında İnkılâp Hareketleri 1.Milli Eğitim 2.Tevhid-i Tedrisat Kanunu 3.Medreselerin kaldırılması 4.Türk Harflerinin Kabulü 5.Eğitim-Öğretim Alanında Gelişmeler 6.Yeni Tarih Anlayışı 7.Türk Dilinin Gelişmesi			•Devlet İstatistik Enstitüsü yıllık •Atatürk’ün yurt içi gezileri ve konuşmaları •Pul, para, kartpostal, resim koleksiyonları •Atatürk’ün “Onuncu Yıl Nutku” •Kronoloji •Zaman şeridi •Okul Müzesi •İnternette araştırma •Etnografya müzelerine gezi •Sanal müze gezisi •Müzelerin CD’si
2 Saat	E)Toplumsal Yaşayışın Düzenlenmesi 1.Tekkelerin, zaviyelerin ve Türbelerin Kapatılması 2.Kıyafet Değişikliği 3.Soyadı Kanununun Kabulü 4.Takvim Saat ve Ölçülerde Değişiklik 5.Kadın Haklarının Kabulü			Elektronik Araç ve Gereçler: •Tepegöz •Video-kaset •Televizyon •Bilgisayar •Bilgisayarlı tepegöz (Data-show) •Nokta gösterici (Lazer Pointer) •Episkop •VCD, DVD
2 Saat	F)Ekonomik Alanda Gelişme 1.Milli Ekonominin Kurulması 2.Bayındırlık ve Ulaştırma Alanında Gelişme 3.Sağlık ve Tıp Alanında Gelişme			

Tablo: 9.1 “Türk Ordusu ve Milli Savunma- Atatürk Döneminde Türkiye Cumhuriyeti’nin Dış Siyaseti- Atatürkçü Düşünce Sistemi ve Atatürk İlkeleri ” Bölümlerinde M.E.B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri

Ders Saati	KONULAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	PROGRAMA PARALEL ÖNERİLEN DERS ARAÇ VE GEREÇLERİ
2 Saat	1.Türk Ordusu ve Milli Savunma 2.Türkiye Cumhuriyetinin Dış Siyaseti	Anlatım Soru-Cevap Grup Tartışması	1.Ders Kitabı 2.Harita-Atlas 3.Konu ile ilgili yayınlar 4.Sesli ve Görüntülü Eğitim Araçları	•Atatürk’ün Türk Ordusu hakkında söylediği sözler •Atatürk’ün hatıraları •Cumhuriyetten günümüze Türk Ordusundaki değişim ve gelişmelerin fotoğraflarla gösterilmesi •Türk Ordusu konulu belgeseller ve CD’ler •Diyagram ve kavram haritası •Genel Kurmay Başkanlığı ve Milli Savunma Bakanlığının resimli ve görüntülü yayınları •Sözlü tarih çalışması •Yerel tarih gezisi •Askeri müze gezisi •İnternet araştırması •Medya haberleri (Gazete ve televizyon haberleri ve yorumları) •Atatürk’ün ailesi ve öğrenim hayatıyla ilgili hatıraları •Atatürkçülük I,II,III •Power-point (sunu) Elektronik Araç ve Gereçler: •Tepegöz •Video-kaset •Televizyon •Bilgisayar •Bilgisayarlı tepegöz (Data-show) •Nokta gösterici (Lazer Pointer) •Episkop •VCD, DVD
2 Saat	YEDİNCİ BÖLÜM: ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ VE ATATÜRK İLKELERİ A)Atatürkçü Düşünce Sistemi 1.Atatürkçü Düşünce sisteminin Oluşumunu Hazırlayan Etkenler			
2 Saat	2.Atatürkçülüğün tanımı ve önemi 3.Atatürkçülüğün Nitelikleri 4.Atatürkçü Düşünce Sisteminde Milli Güç Unsurları *Siyasi Güç *Ekonomik Güç *Askeri Güç *Sosyo-Kültürel Güç			

Tablo: 10.1 “Atatürkçü Düşünce Sistemi ve Atatürk İlkeleri” Bölümünde M.E.B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Önerilen Ders Araç ve Gereçleri

Ders Saati	KONULAR	ÖĞRENME- ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLE Rİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	PROGRAMA PARALEL ÖNERİLEN DERS ARAÇ VE GEREÇLERİ
2 Saat	B)Atatürk İlkeleri 1.Atatürk İlkelerinin Ortak Özellikleri 2.Atatürk İlkelerinin Ortak Özellikleri 3.Atatürk İlke ve İnkılaplarının Dayandığı Temel Esaslar	Anlatım Soru-Cevap Grup Tartışması	1.Ders Kitabı 2.Harita-Atlas 3.Konu ile ilgili yayınlar 4.Sesli ve Görüntülü Eğitim Araçları	•Tablo çizerek yapılan inkılâplarla Atatürk İlkelerini ilişkilendirme •Atatürk’ün bilimsel ve akılcı düşünmeyi yansıtan sözleri •Yönetim biçimleriyle ilgili tablo •Anayasa kitapçığı •Kavram haritası •İnternette araştırma •“Atatürk’ün Onuncu Yıl Nutku” •Atatürk’ün Gençliğe Hitabesi •Afiş, Pankart •Atatürk’ün Türk Gençliği ile ilgili sözleri •Konuyla ilgili makaleler •Medya Haberleri •Atatürk’ün yurtiçi gezileri ve fotoğraflarından örnekler •Cumhuriyetçiliğin Türk Toplumuna Sağladığı Faydalar örneklerle ve fotoğraflarla açıklama •Milliyetçiliğin Türk Toplumuna Sağladığı Faydalar; örneklerle ve fotoğraflarla açıklama
2 Saat	Cumhuriyetçilik İlkesi			•Halkçılığın Türk Toplumuna Sağladığı Faydalar; örneklerle ve fotoğraflarla açıklama •Devletçiliğin Türk toplumuna ekonomik alanda sağladığı faydalar; örneklerle ve fotoğraflarla açıklama •Bilgisayarla sunum
2 Saat	Milliyetçilik İlkesi			Elektronik Araç ve Gereçler:
2 Saat	Halkçılık İlkesi Devletçilik İlkesi			•Tepegöz •Video-kaset •Televizyon •Bilgisayar •Bilgisayarlı tepegöz (Data-show) •Nokta gösterici (Lazer Pointer) •Episkop •VCD, DVD

Tablo: 11.1 “Atatürkçü Düşünce Sistemi ve Atatürk İlkeleri- Atatürk’ün Ölümü ve İsmet İnönü’nün Cumhurbaşkanı Seçilmesi” Bölümlerinde M.E.B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca Önerilen Ders Araç-Gereçlerine İlave Olarak Programa Paralel Ders Araç ve Gereçleri

Ders Saati	KONULAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	PROGRAMA PARALEL ÖNERİLEN DERS ARAÇ VE GEREÇLERİ
2 Saat	Laiklik İlkesi	Anlatım Soru-Cevap Tartışma	1.Ders Kitabı 2.Harita-Atlas 3.Konu ile ilgili yayınlar 4.Sesli ve Görüntülü Eğitim Araçları	•Laikliğin Türk Toplumuna Sağladığı Faydalar; örneklerle ve fotoğraflarla açıklama •İnkılâpçılığın Türk Toplumuna Sağladığı Faydalar; örneklerle ve fotoğraflarla açıklama •Anayasa kitapçığı •Türkiye’yi Laikleştiren yasaların zaman takvimi •Atatürk’ün Laiklik ile ilgili sözleri •Atatürkçülük I,II,III •Atatürk’ün İnkılâpçılık ilkesi ile ilgili sözleri • “Sarı Zeybek” belgeseli •TRT tarafından hazırlanan belgeseller •Atatürk’ün hayatının son günleriyle ilgili fotoğrafları •Dolmabahçe Sarayı, Etnografya Müzesi ve Anıtkabir fotoğraflarından örnekler •Atatürk’ün ölümüyle ilgili yabancı basında yer alan haberlerden örnekler •Atatürk hatıraları •İsmet İnönü’nün fotoğrafları •İsmet İnönü’nün hatıraları Elektronik Araç ve Gereçler: •Tepegöz •Video-kaset •Televizyon •Bilgisayar •Bilgisayarlı tepegöz (Data-show) •Nokta gösterici (Lazer Pointer) •Episkop •VCD, DVD
2 Saat	İnkılâpçılık İlkesi			
2 Saat	C)Atatürk İlkelerine sahip Çıkmak ve Devamlılığını Sağlamak D)Türkiye’ye Yönelik İç ve Dış Tehdit			
2 Saat	SEKİZİNCİ BÖLÜM: ATATÜRK’ÜN ÖLÜMÜ VE İSMET İNÖNÜ’NÜN CUMHURBAŞKAN I SEÇİLMESİ 1.Atatürk’ün Ölümü 2.İsmet İnönü’nün Cumhurbaşkanı Seçilmesi 3.İsmet İnönü’nün Kişiliği ve Devlet Adamlığı			

Tablo 1: M.E. B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılâp Tarihi Ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı Giriş Bölümü

GİRİŞ: XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI İMPARATORLUĞU					
DERS SAATİ	HEDEF VE DAVRANIŞLAR	KONULAR	ÖĞRENME/ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	DEĞERLENDİRME (Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyi)
2 Saat	Hedefler: 1- Osmanlı imparatorluğu'nun çöküşünü hızlandıran nedenlerin kavratılması, 2- Meşrutiyet yönetiminin ve Osmanlı imparatorluğunda II. Meşrutiyet Dönemi'nin niteliğinin ve amacına ulaşamamasının nedenlerinin kavratılması, 3- Trablusgarp ve Balkan Savaşı'nın nedenlerinin ve bu savaşta Osmanlı imparatorluğu'nun yenilgisini hazırlayan etmenlerin gösterilmesi, 4- Osmanlı imparatorluğu'nun çöküşünü hızlandıran nedenlerin kavratılması, 5- Osmanlı imparatorluğu'ndaki yenileşme hareketleri ve bu hareketlerin başarıya ulaşamamasının nedenlerinin belirtilmesi, 6- Meşrutiyet yönetiminin ve Osmanlı imparatorluğunda II. Meşrutiyet Dönemi'nin niteliğinin ve amacına ulaşamamasının nedenlerinin kavratılması, 7- Trablusgarp Savaşı'nın nedenlerinin ve bu savaşta Osmanlı imparatorluğu'nun yenilgisini hazırlayan etmenlerin gösterilmesi, 8- Balkan Savaşı'nın nedenlerinin ve bu savaşta Osmanlı imparatorluğunun yenilgisini hazırlayan etmenlerin gösterilmesi. Davranışlar: 1- Çağa uymayan ve emperyalizmin boyunduruğu altına giren devletlerin neden yıkılacağını açıklayarak yazma, söyleme, seçip işaretleme, 2- Çağdaş bilim, sanat ve dünya görüşünü yaşama geçiremeyen devletlerin neden yıkılacağını açıklayarak yazma, söyleme, seçip işaretleme, 3- Çanakkale ve Ulusal Kurtuluş savaşı kazanılmasaydı, neler olabileceğini açıklayarak söyleme, yazma, seçip işaretleme, 4- Batı devletlerinin bu dönemde Türkleri tarih sahnesinden silmek istediklerini yazma, söyleme, seçip işaretleme.	1- II. Meşrutiyet Döne-mi, 2- Trablusgarp Savaşı, 3- Balkan Savaşı.	Anlatım, Soru - Cevap Grup Tartışması, Ders sonu De-ğerlendirmesi.	1- Ders Kitabı, 2- Harita-Atlas, 3-Konu ile ilgili Yayınlar, 4- Sesli ve Gö-rüntülü Eğitim Araçları.	
2 Saat	Hedefler: 1- 1. Dünya Savaşı'nın genel nedenleri ve Osmanlı imparatorluğu'nu bu genel savaşa sürükleyen etmenlerin kavratılması, 2- 1. Dünya Savaşı'nda Mustafa Kemal'in çalışmaları, etkinliği ve Çanakkale Savaşı'nın kazanılmasındaki rolünün belirtilmesi, 3- İtilaf Devletleri'nin kendi Aralarında hazırladıkları paylaşma tasarılarının belgelerle belirtilmesi, 4- I. Dünya Savaşı'nda insanlığın savaştan gördüğü zararların kavratılması, 5- Osmanlı imparatorluğunun savaştaki ekonomik ve siyasal durumunun belirlenmesi, 6- Cephelelerdeki savaş özelliklerinin kavratılması, (bu arada Osmanlı imparatorluğunun durumu ve bazı devlet adamlarının izledikleri hatalı siyasetle ihanete kadar varan tutumlar belirtilip olaylar kısaca sergilenirken genelleme yapılmaktan özellikle kaçınılacak), 7- I. Dünya Savaşı'nın genel nedenleri ve Osmanlı imparatorluğu'nu bu genel savaşa sürükleyen etmenlerin kavratılması, 8- I. Dünya Savaşı'nda Mustafa Kemal'in çalışmaları, etkinliği ve Çanakkale Savaşı'nın kazanılmasındaki rolünün belirtilmesi. Davranışlar: 1- Çağa uymayan ve emperyalizmin boyunduruğu altına giren devletlerin neden yıkılacağını açıklayarak yazma, söyleme, seçip işaretleme, 2- Çağdaş bilim, sanat ve dünya görüşünü yaşama geçiremeyen devletlerin neden yıkılacağını açıklayarak yazma, söyleme, seçip işaretleme, 3- Çanakkale ve Ulusal Kurtuluş savaşı kazanılmasaydı, neler olabileceğini açıklayarak söyleme, yazma, seçip işaretleme, 4- Batı devletlerinin bu dönemde Türkleri tarih sahnesinden silmek istediklerini yazma, söyleme, seçip işaretleme.	4- Birinci Dünya Savaşı.			

Tablo 2: M.E.B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı Birinci Bölüm

BİRİNCİ BÖLÜM: BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONUNDA OSMANLI İMPARATORLUĞUNUN DURUMU					
DERS SAATI	HEDEF VE DAVRANIŞLAR	KONULAR	ÖĞRENME/ ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEK-NOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	DEĞERLENDİRME (Hedef ve Davra-nışlara Ulaşma Düzeyi)
2 Saat	Hedefler: 1-İtilaf Devletleri'nin kendi aralarında hazırladıkları paylaşma tasarımlarının belgelerle belirtilmesi, 2- Mondros Ateşkes Antlaşması'nda İzmir'in durumu ve İzmir'in işgalinde yatan nedenlerin kavratılması, 3- Mondros Ateşkes Antlaşması olgusunun zamanını, yerini, ilgili devlet ve kişileri yazma, söyleme, seçip işaretleme, 4- Mondros Ateşkes Antlaşması'nın ve özellikle 7. maddesinin Türk Milleti'nin yaşama hakkını elinden aldığı kavratılması. Davranışlar:1- Osmanlı Devleti'ni paylaşma tasarımları olgularının ilgili devlet ve kişilerini yazma, söyleme, seçip işaretleme2- Mondros Ateşkes Antlaşmasından sonra bölgede Pontus iddialarını gerçekleştirme faaliyetlerinin niteliğini açıklama (2538 Sayılı TD).	1-Mondros Ateşkes Antlaşması ve uygulanması, 2-Mondros Ateşkes Antlaşmasından 19 Mayıs 1919'a kadar meydana gelen önemli olaylar, 3-Osmanlı Devleti'nin Paylaşılma Tasarımları.	Anlatım, Soru - Cevap Grup Tartışması, Ders sonu De-ğerlendirmesi.	1- Ders Kitabı, 2- Harita-Atlas, 3-Konu ile ilgili Yayınlar, 4- Sesli ve Gö-rüntülü Eğitim Araçları.	
2 Saat	Hedef: Wilson İlkeleri'nin Osmanlı İmparatorluğu'nu ilgilendiren maddelerinin ve bu maddelerin uygulamaya Konulamamasının nedenlerinin belirtilmesi. İtilaf Devletleri'nin kışkırtmaları ve destekleriyle ortaya çıkan ulusal varlığa düşman cemiyetler ve bunlara karşı tepki olarak ortaya çıkan ulusal cemiyetlerin özelliklerinin belirtilmesi. Hedef: Birinci Dünya Savaşı sırasında Pontus iddiaların gerçekleştirme faaliyetlerini kavrayabilme (2538 Sayılı TD), 1- Birinci Dünya Savaşı sırasında itilaf Devletlerinin Pontus çetelerini destekleme amacını açıklama, 2- Birinci Dünya Savaşı Sırasında Fener Rum Patrikhanesi ve ona bağlı kiliselerin Pontus çeteleriyle işbirliğini açıklama, 3- Birinci Dünya Savaşı sırasında Osmanlı Hükümetinin Pontus çetelerine karşı aldığı önlemleri açıklama. Hedef: Mondros Ateşkes Anlaşmasından sonra Pontus iddialarını gerçekleştirme faaliyetlerini kavrayabilme. 1- Mondros Ateşkes Anlaşmasından sonra bölgede Pontus iddialarını gerçekleştirme faaliyetlerinin niteliğini açıklama, 2- Pontus iddialarının Paris Barış Konferansında gündeme getirilme çabalarının nedenlerini ve sonuçlarını açıklama, 4- Paris Barış Konferansında İngiltere'nin izlediği Pontus politikasını gerekçeleriyle açıklar Hedef: Kurtuluş Savaşı sırasında Pontus iddialarını gerçekleştirme faaliyetlerini kavrayabilme. 1- Kurtuluş Savaşı sırasında Doğu Karadeniz Bölgesindeki ayrılıkçı Ortodoks çetecilik faaliyetlerinin amacını açıklama, 2- Milli Mücadele döneminde Yunanistan'ın savaş stratejisinde Doğu Karadeniz Bölgesindeki ayrılıkçı Ortodoks çetelerinin rolünü açıklama, 3- İtilaf Devletlerinin Doğu Karadeniz Bölgesindeki ayrılıkçı Ortodoks çetelerine destek vermesinin nedenlerini açıklama, 4- TBMM Hükümetinin Doğu Karadeniz Bölgesindeki ayrılıkçı Ortodoks çetelerine karşı önlem almasının nedenlerini açıklama, .5- TBMM Hükümetinin I Hedef: Yunanistan'ın günümüzdeki Pontus iddialarını gerçekleştirme faaliyetlerini değerlendirebilme. 1- Yunanistan'ın Karadeniz Bölgesi ile ilgili iddialarını açıklama, 2- Tarihi ve bilimsel açıdan soykırım iddialarının geçersizliğini ispat etme, 3 -BM Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesindeki soykırım tanımı ile Yunanistan'ın asılsız iddialarını karşılaştırma, 4- Pontus iddialarının geçersizliğini tarihi, kültürel, siyasi ve nüfus yapısı bakımından ispat etme.	4-Wilson ilkeleri ve Paris Barış Konferansı, 5-İzmir'in işgali, 6-Memleketin iç Durumu ve Cemiyetler.			

Tablo 3: M.E.B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı İkinci Bölüm

İKİNCİ BÖLÜM: MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ÜN HAYATI					
DERS SAATİ	HEDEF VE DAVRANIŞLAR	KONULAR	ÖĞRENME/ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	DEĞERLENDİRME (Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyi)
2 Saat	Hedef: Atatürk'ün hayatı ile ilgili olguları kavrayabilme. Davranışlar : Atatürk'ün öğrenim, askerlik ve siyasi hayatıyla ilgili olguları açıklama.	A) Atatürk'ün Hayatı 1-Öğrenim Hayatı, 2- Askerlik Hayatı, 3- Siyasi Hayatı.	Anlatım, Soru - Cevap Grup Tartışması,	1- Ders Kitabı, 2- Harita-Atlas, 3- Nutuk.	
1 Saat	Hedef: Atatürk'ün kişilik özelliklerini analiz edebilme. Davranışlar: 1- Atatürk'ün kişilik ve özelliklerini örneklerle açıklama, 2-Atatürk'ün kişiliği ile hayatındaki olgular arasındaki ilişkileri kurma. Hedef: Atatürk'ün düşünce sisteminin oluşumunu hazırlayan etkenleri kavrayabilme. Davranışlar: 1- Atatürk'ün düşünce sisteminin oluşumunda, Ailesinin ve öğrenim hayatının etkisini açıklama.	B)Atatürk'ün Kişisel Özellikleri ve Çeşitli Yönleri 1-Vatan ve Millet Sevgisi, 2-Mantıklı ve Gerçekçi Oluşu, 3- Yaratıcı Düşüncesi, 4- İdealist Oluşu,	Anlatım, Soru - Cevap Grup Tartışması,	1- Ders Kitabı, 2- Atatürkçülük I-II-III,	
1 Saat	Hedef: Atatürk'ün düşünce sisteminin oluşumunu hazırlayan etkenleri kavrayabilme. Davranışlar: 2- Atatürk'ün düşünce sisteminin oluşumunda, Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu siyasi, Ekonomik, Sosyal, Kültürel ve Askeri Durumu-nun etkisini açıklama, 3- Atatürk'ün düşünce sisteminin oluşumunda, Avrupa'da meydana gelen gelişme ve değişmelerin etkisini açıklama, 4- Atatürk'ün düşünce sisteminin oluşumunda, yerli ve yabancı düşünürlerin etkisini açıklama.	5- İleri Görüşlülüğü, 6-Önder Oluşu, 7- İnkılapçılığı, 8- Birleştirme ve Bütünleştirme Gücü	Anlatım, Soru - Cevap Grup Tartışması,	1- Ders Kitabı, 2- Harita-Atlas, 3- T.C. İnkılâp Tarihi (Hamza EROĞLU).	

Tablo 4: M.E.B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı Üçüncü Bölüm

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: KURTULUŞ SAVAŞI					
DERS SAATİ	HEDEF VE DAVRANIŞLAR	KONULAR	ÖĞRENME/ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	DEĞERLEN DİRME (Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyi)
2 Saat	Hedefler: 1-Vatanın işgali karşısında yerel halkın bir lider etrafında toplanıp hemen mücadeleye girebileceğinin öğrencilere kavratılması, 2- Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışının, Kurtuluş Savaşımızın başlangıcı olduğunun kavratılması, 3-Amasya Genelgesi ile Ulusal Kurtuluş savaşımızın genel stratejisinin saptandığının kavratılması, 4- Bağımsızlığına ve özgürlüğüne düşkün olan Türk Milletinin hangi koşullar altında olursa olsun mücadeleden geri kalmadığını kavratmak. Davranışlar: Kuva-i Milliye hareketi, Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışı ve Amasya Genelgesi olgularının yerlerini, ilgili kişileri, yazma, söyleme, seçip işaretlerne.	A) Hazırlık dönemi: 1- Kuva-i Milliye Hareketi'nin başlaması ve batı Cephesi'nin Kurulması, 2- Mustafa Kemal'in Samsun'a Çıkışı ve Milli Bilincin Uyandırılması, 3- Amasya Genelgesi,	Anlatım, Soru - Cevap Grup Tartışması, Ders sonu Değerlendirmesi.	1- Ders Kitabı, 2- Harita-Atlas, 3-Konu ile ilgili Yayınlar, 4- Sesli ve Gö-rüntülü Eğitim Araçları.	
2 Saat	Hedefler: 1- Samsun'a çıkışın Kurtuluş Savaşı'nın ilk adımı olduğunu, kongrelerle halkın ve dağınık haldeki yararlı cemiyetlerin bir birlik altında toplandığını kavratmak, 2- Erzurum ve Sivas Kongreleri ile Türk toplumunun ulusal birlik ve beraberliğinin sağlanması için örgütlendiğinin kavratılması, 3- Türk toplumunun ulusal birlik ve beraberliğinin sağlanması için örgütlendiğinin kavratılması, 4- bağımsızlık mücadelesi verilirken, devleti yönetenlerin bile olumsuz davranış içerisinde bulunabileceklerini kavratmak. Davranışlar: 1- Erzurum ve Sivas Kongreleri olgularının zamanını, ilgili kişi ve kurumları, kararların içeriği, önemi ve özelliklerini yazma, söyleme, seçip işaretleme, 2- Kongrelerde oluşturulan Temsil kurullarının görevlerini, Mustafa Kemal'in başkan seçilmesinin önemini söyleme, yazma, seçip işaretleme, 3- Ulusal Kurtuluş Savaşı'nı kazanmak için milletin örgütlenmesi, bu savaşa gönüllü katılması gerektiğini yazma, söyleme, seçip işaretleme.	4- Erzurum Kongresi ve Önemi, 5- Sivas Kongresi ve Önemi, 6- Damat Ferit Paşa Hükümeti'nin Tutu-mu ve Sonuçları,			
2 Saat	Hedefler: 1- Ferit Hükümeti yerine Ali Rıza Paşa'ya hükümet kurdurarak Ulusal hareketin gücünü kabul ettiğinin kavratılması 2- İstanbul'da toplanan Mebuslar Meclisi'nin Anadolu Hareketi'nin ve Türk halkının ne istediğini dünyaya ilan ettiğinin kavratılması. Davranışlar: 1- Temsil Kurulunun merkez olarak neden Ankara'yı seçtiğini; Osmanlı Mebusan Meclisi'nin toplanması için yapılan çalışmaları ve Misak-ı Milli kararları olgularının kişilerini, zamanını yazma, söyleme, yazma, seçip işaretleme.	7- Ali Rıza Paşa Kabinesi, Amasya Görüşmesi ve Sonuçları, 8- Temsil Heyeti'nin Ankara'ya Gelmesi, 9- Son Osmanlı Mebusan Meclisi ve Mi-sak-ı Milli,			
2 Saat	Hedefler: 1- Anadolu'da Kurtuluş Savaşı hazırlıkları sürerken, İstanbul Hükümeti bu çalışmaların engellenmesi için ayaklanmalar dahil işgalci güçler ile işbirliği yaptığının kavratılması, 2- Damat Ferit Paşa ve hükümetinin aczinin ve Kurtuluş Savaşı'nın karşısında olduğunun belirtilmesi, 3- Ulusal Mücadelenin en iyi Ankara'dan yönetileceğinin kavratılması, 4- Mebusan Meclisini dağıtarak Anadolu'daki ulusal hareketin yok edilmesi girişiminin kavratılması, 5- TBMM'nin açılmasının, ulusal iradeye dayanarak yeni bir Türk Devleti'nin kurulması girişimi olduğunun kavratılması, 6- İlk anayasanın ilanı (20 Ocak 1921) ile Yeni Türk Devleti'nin hukuka ve güçler birliği ilkesine dayalı olduğunun kavratılması, 7- "Egemenlik kayıtsız şartsız Milletindir" ilkesinin TBMM'nin açılmasıyla kabul edilip, düzenli orduların kurulmaya başlandığını kavratmak. Davranışlar: 1- Amasya Görüşmesi önem ve sonuçları olgularının zamanını, içeriğini, kişilerini söyleme, yazma, seçip işaretleme, 2- Damat Ferit Hükümeti yerine Ali Rıza Paşa Hükümeti'nin kuruluş nedenlerini yazma, söyleme, seçip işaretleme, 3- İstanbul'un işgali, Mebusan Meclisi'nin dağıtılması ve 1921 Anayasası olgularının tarihini ilgili kişi ve devletleri yazma, söyleme, seçip işaretleme.	10- İstanbul'un itilaf Devletleri tarafın-dan Resmen işgali ve Mebuslar Meclisi-nin Dağıtılması, 11- Ankara'da TBMM'nin Açılması ve TBMM Hükümeti'nin Kurulması, 12. Yeni Türk Devleti'nin ilk Anayasası,			
2 Saat	Hedefler: 1- İstanbul Hükümeti'nin, TBMM Hükümeti'nin çalışmalarını engellemek istediğinin kavratılması, 2- Dış güçlere karşı Ülkeyi koruma mücadelesi verilirken, içte de bağımsızlık savaşına karşı çıkan ve yabancılardan destek alan gurupların çıkabileceğinin kavratılması, 3- İstanbul Hükümeti'nin, itilaf Devletlerinin ve azınlıkların çıkardığı ayaklanmaları ve bunların önceleri Kuva-i Milliye güçleri ile, sonra da düzenli ordular ile nasıl bastırıldığının kavratılması, 4- Kuva-i Milliye guruplarından Çerkez Ethem ve Demirci Mehmet Efe'nin düzenli ordunun kurulmasına karşı çıkarak ayaklanma çıkardıkları ve bu ayaklanmaların öneminin kavratılması, 5- Meclise karşı çıkanların ve meclisin varlığını inkâr edenlerin cezalandırılacağıının kavratılması. Davranışlar: 1- TBMM ile İstanbul Hükümeti'nin mücadelelerinde yaşanan ayaklanmalar ve TBMM'nin aldığı önlem olgularının ilgili devlet ve kişilerini yazma, söyleme, seçip işaretleme.	B) Büyük Millet Meclisi Hükümeti ile İstanbul Hükümetinin Mücadelesi: 1- İstanbul Hükümeti'nin Tutumu, 2- Büyük Millet Meclisine Karşı Ayaklanmalar, 3- Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti'nin aldığı Önlemler			

Tablo 5: M.E.B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı Üçüncü Bölüm

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: KURTULUŞ SAVAŞI					
DERS SAATİ	HEDEF VE DAVRANIŞLAR	KONULAR	ÖĞRENME/ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	DEĞERLENDİRME (Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyi)
2 Saat	Hedefler: 1- Sevr Antlaşması ile Türkiye'nin ve Türk Uluğu'nun yok edilmek istendiğinin açıklanması, 2- Sevr Antlaşmasının, Türk Uluğu'nun karakterine ters düştüğünün ve kabul edilemeyeceğinin vurgulanması, 3- Yabancı işğaline karşı Kuva-i Milliye ile karşı konulamayacağıının ve düzenli bir ordunun kurulmasının zorunlu olduğunun kavratılması. Davranışlar: 1- Sevr Barış Antlaşması ve düzenli ordunun kurulması olgularının zamanını, ilgili kişi ve devletleri söyleme, yazma ve işaretleyip gösterme,	C) Sevr Barış Antlaşması: 1-Sevr Antlaşması ve Önemli Maddeleri, 2-Sevr Antlaşmasına Karşı Tepkiler, D) Düzenli Ordunun Kurulması:	Anlatım, Soru - Cevap Grup Tartışması, Ders sonu Değerlendirmesi.	1- Ders Kitabı, 2- Harita-Atlas, 3-Konu ile ilgili Yayınlar, 4- Sesli ve Gö-rüntülü Eğitim Araçları.	
2 Saat	Hedefler:1- Osmanlı döneminde Ermenilerin Türkler kadar rahat ve özgür olduğunun, dış güçlerin kışkırtılması ile ayaklandıklarıının kavratılması. Davranışlar: 1- Ermeni sorunu olgusunun ilgili devletleri, zamanını yazma, söyleme, seçip işaretleme.	E) Muharebeler ve Sonuçları: 1- Ermeni Sorunu ve Ermenilerle Savaş,			
2 Saat	Hedefler: 1-Güney halkının tüm gücü ve benliği ile Kuva-i Milliye'nin yanında yer alarak düşmana karşı başarı ile savaştığının kavratılması, 2- TBMM Hükümeti'nin iradesine karşı çıkan Çerkez Ethem birliklerinin bertaraf edildiğinin kavratılması, 3- Düzenli Ordunun kazandığı ilk askeri başarı olduğunun kavratılması, 4- Sevr Antlaşması'nda küçük değişiklikler yaparak Kurtuluş Savaşı'nın önlenmeye çalışıldığının ve TBMM Hükümeti'nin itilaf Devletleri tarafından ilk kez tanındığının kavratılması, 5- Karşılıklı çıkarlar doğrultusunda Rusya ile yapılacak olan bir antlaşmanın her iki tarafa da yarar sağlayacağıından bu antlaşmanın yapıldığını, diplomasi yönünden kazanılan önemli bir başarı olduğunu kavratmak, 6- Yunan ordusunun püskürtüldüğünü kavratmak, 7- Yeni kurulan Türk ordusunun hazırlığını tamamlamak için stratejik bir çekilme yapıldığının açıklanması, 8- Bir milletin bağımsızlık sevgisi ve isteğini dile getirecek ulusal marşın bulunması gereğini ve önemini öğrencilere kavratmak. Davranışlar: 1- Batı Cephesi savaşlarından I. , II. İnönü ve Kütahya-Eskişehir Savaşları olgularının zamanını, ilgili kişi ve devletleri yazma, söyleme, seçip işaretleme.	2- Güney Cephesinde Maraş ve Urfa'nın Kurtarılması, Antep Savunması, 3- Batı Cephesi Muharebeleri (Sakarya Savaşına Kadar),			
2 Saat	Hedef: Dünya devletleri ile olan ilişkilerimizde Türk yurdunun güvenliğinin korunmasını, barış yolu ile sağlanması gereğinin kavratılması. Davranışlar: 1- Milli Mücadele döneminde siyasi ilişki kurulan devletleri, ilişkilerin içeriği ve önemli olgularını söyleme, yazma, seçip işaretleme.	4- Siyasi İlişkiler			

Tablo 6: M.E.B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı Üçüncü Bölüm

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: KURTULUŞ SAVAŞI					
DERS SAATİ	HEDEF VE DAVRANIŞLAR	KONULAR	ÖĞRENME/ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	DEĞERLENDİRME (Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyi)
2 Saat	Hedefler: 1- Başkomutanlığın, TBMM tarafından Mustafa Kemal'e verilmesi ve düşmanın son saldırı gücünün de kırılarak az bir kuvvetle harikalar yaratan Mustafa Kemal ve Türk Ulusu'nun kahramanlık bilincinin yansıtılması, 2- Sovyet Rusya ve Fransa'nın TBMM Hükümeti'nin haklarını kabul ettiklerinin kavratılması. Davranışlar: 1- Sakarya Meydan Savaşı'nın olgularının zamanını, yerlerini, ilgili devlet ve kişilerini yazma, söyleme, seçip işaretleme.	5- Sakarya Meydan Muharebesi ve Sonuçları,	Anlatım, Soru - Cevap Grup Tartışması, Ders sonu Değerlendirmesi.	1- Ders Kitabı, 2- Harita-Atlas, 3-Konu ile ilgili Yayınlar, 4- Sesli ve Gö-rüntülü Eğitim Araçları.	
2 Saat	Hedefler: 1-Yokluk ve yoksulluk içinde ve en güç şartlarda başlatılarak Atatürk'ün birleştirici gücü ve askeri dehası sayesinde kazanılan bilincin kavratılması, 2- Türk Kurtuluş Savaşı'nın askeri zaferimizle kesin sonuca ulaşılmasından sonra siyasi alanda da Mudanya Ateşkesi ile siyasi alanda da büyük bir zafer kazandığımız gerçeğinin belirtilmesi. Davranışlar: 1- Büyük Taarruz'un ve Mudanya Ateşkes Antlaşması'nın olgularının yerlerini, ilgili devlet ve kişilerini yazma, söyleme, seçip işaretleme.	6- Büyük Taarruz ve Sonuçları, 7- Saltanatın Kaldırılması,			
2 Saat	Hedefler: 1- " Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir" ilkesine dayanarak Türk devletinin yönetim şeklinin demokrasi olması gerçeğini ve saltanatın kaldırılması bilincinin kavratılması, 2- 1. Dünya Savaşı galibi ülkelere karşı eşit haklara sahip olduğumuzu kabul ettirerek, Lozan'da siyasi bir başarı kazanan milletimizin kapitülasyonları da kaldırarak, ekonomik bağımsızlığın da kazanıldığının vurgulanması. Davranışlar: 1- Saltanatın kaldırılması ve Lozan Barış Antlaşması olgularının zamanını, ilgili devlet ve kişilerinin önemini söyleme, yazma, seçip işaretleme.	8- Lozan Konferansı ve Barışı, 9- İkinci Büyük Millet Meclisi.			

Tablo 7: M.E.B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı Dördüncü Bölüm

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: CUMHURİYET DÖNEMİ					
DERS SAATI	HEDEF VE DAVRANIŞLAR	KONULAR	ÖĞRENME/ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	DEĞERLENDİRME (Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyi)
2 Saat	Hedefler: 1- Cumhuriyet yönetiminin diğer yönetimlerden üstün olan tarafları üzerinde durulacak, Türk ulusu için en uygun yönetim Biçimi olduğu vurgulanacak, 2- Din ve devlet yönetiminin birbirinden ayrı tutulmasının yararları üzerinde durulacak, 3. Atatürk'ün çağdaşlaşma konusundaki düşüncelerini değerlendirebilme. Davranışlar: 1- Atatürk'ün kişiliğinin Türk toplumunun çağdaşlaşmasındaki önemini açıklama, 2- Atatürk'ün çağdaşlaşma konusundaki düşüncelerini açıklama, 3- Türk toplumu için çağdaşlaşmanın önemini açıklama, 4- Cumhuriyetin ilanı ve halifeliğin kaldırılması olgularının zamanını, önemini, ilgili kişileri yazma, söyleme, gösterip işaretleme, 5- Mustafa Kemal'in nasıl Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurucusu ve ulusal kurtuluş savaşının öncüsü olduğunu açıklayarak yazma, söyleme, seçip işaretleme, 6- Mustafa Kemal Atatürk'ün tam bağımsız ve ulusal egemenliğe dayalı çağdaş bir devlet kurduğunu yazma, söyleme, seçip işaretleme, 7- Cumhuriyet ilan edilmeseydi neler olabileceğini açıklayarak yazabilme, söyleme, seçip işaretleme.	A) Çağdaşlaşma: B) Cumhuriyetin İlanı ve Halifeliğin Kaldırılması: 1- Cumhuriyetin İlanı ve Mustafa Kemal Paşa'nın ilk Cumhurbaşkanı Seçilişi, 2- Halifeliğin Kaldırılması ve Bunun Önemi,	Anlatım, Soru - Cevap Grup Tartışması, Ders sonu Değerlendirme si.	1- Ders Kitabı, 2- Harita-Atlas, 3-Konu ile ilgili Yayınlar, 4- Sesli ve Görüntülü Eğitim Araçları.	

Tablo 8: M.E.B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı Dördüncü Bölüm

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: CUMHURİYET DÖNEMİ					
DERS SAATİ	HEDEF VE DAVRANIŞLAR	KONULAR	ÖĞRENME/ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	DEĞERLEN DİRME (Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyi)
2 saat	Hedefler: 1- Cumhuriyet yönetimine karşı olanların hatalı yönlerini vurgulamak, 2- Demokrasi yönetiminin getirdiği yeni hukuk düzeninin yararlarının açıklanması. Davranışlar: 1- Çok partili hayata geçiş denemeleri olgularının zamanını ilgili kişi ve çevreleri yazma, söyleme, seçip işaretlerle.	C) Partiler ve Çok Partili Döneme Geçiş Denemeleri: D) İnkılâbın Gelişimi, Devlet ve Toplum Kurumlarının Laikleşmesi:	Anlatım, Soru - Cevap Grup Tartışması, Ders sonu Değerlendirme si.	1- Ders Kitabı, 2- Harita-Atlas, 3-Konu ile ilgili Yayınlar, 4- Sesli ve Gö-rüntülü Eğitim Araçları.	
2 Saat	Hedefler: 1- Osmanlı eğitim sistemi hakkında bilgilendirmek, 2- Öğretimi Birleştirme Yasası'nın gereğini ve önemini kavratmak, 3- Medreselerin kapatılmasının gereğini ve yerine daha çağdaş okulların açılmasının önemini kavratmak, 4- Türk alfabesinin kabul edilmesinin Türk eğitim ve kültürünün gelişmesindeki önemini kavratmak, 5- Medrese sisteminden ve belli bir hedefi olmayan eğitimden, Öğretim birliği içinde ülkede ortak kültüre yönelmeyi vurgulamak, 6- Türk tarihinin sadece Osmanlıdan ibaret olmayıp, 2000 yıllık bir geçmişe dayandığını ve Orta Asya kökenini açıklamak, 7- Türkçeyi, Arap, Fars ve batı dillerinin etkisinden kurtararak, sadeleştirmek ve kendi dil kaynaklarını kullanmasını sağlamak, 8- Yönetim, sosyal yaşayış ve düşünüş bakımından toplumun çağdaşlık ölçüsünde yetiştirilmesi gereğini açıklamak, 9- Güzel sanatların önemini gelişmedeki yerinin kavratılması, 10- Atatürk'ün Milli Tarihimize verdiği önemi değerlendirebilme, 11- Atatürk'ün milli eğitimle ilgili görüşlerini kavrayabilme. Davranışlar: 1- Atatürk'ün tarih ile yaptığı yaptırdığı çalışmaları açıklama, 2- Cumhuriyetten önceki tarih anlayışıyla, Atatürk Dönemindeki tarih anlayışını karşılaştırma, 3- Atatürk'ün Türk tarih ile ilgili yaptığı/yaptırdığı çalışmaları açıklama, 4- Cumhuriyetten önceki tarih anlayışıyla, Atatürk dönemindeki tarih anlayışını karşılaştırma, 5- Atatürk döneminde eğitimin dayandığı esasları açıklama, 6- Atatürk'ün milli eğitimle ilgili görüşlerini açıklama, 7 - Çağdaş bilim, sanat ve dünya görüşünü yaşama geçiremeyen devletlerin neden yıkılacağını açıklayarak yazma, söyleme, seçip işaretleme, 8 - Mustafa Kemal'in Türkiye Cumhuriyeti'ni neden çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarmak istediği açıklayarak söyleme, yazma, seçip işaretleme, 9 - Bir devleti çağa uygun hale getirmek için, siyasal, ekonomik, toplumsal alanlarda devrimler yapmalı ve bunlardan taviz verilmemesi gerektiği açıklayarak yazma, söyleme, seçip işaretleme, 10 - Ekonomik, siyasal, toplumsal alanlarda devrimler yapılmasıydı neler olabileceğini açıklayarak yazma, söyleme, yazma, seçip işaretleme, 11-Atatürk'e göre neden hayatta gerçek yol gösterici bilimdir, her işte çağdaş bilim ve akıl temele alınmalıdır. İlkesini açıklayarak yazma, söyleme, seçip işaretleme.	1- Osmanlı Devletinde Hukuk, 2- Din-Devlet İlişkisi ve Aşamaları, 3- Türk Medeni Kanunu'nun Kabulü ve Karakteri, E) Eğitim Ve Kültür Alanında inkılâp Hareketleri: 1- Milli Eğitim, 2- Tevhid-i Tedrisat Kanunu, 3- Medreselerin Kaldırılması, 4- Türk Harflerinin Kabulü, 5- Eğitim/Öğretim Alanında Gelişmeler, 6- Yeni Tarih Anlayışı, 7- Türk Dilinin Gelişmesi.			
2 Saat	Hedefler: 1- Türk kadının sosyal ve siyasal haklarını değerlendirebilme, 2- Birlik ve beraberliğin çağdaş toplumlar üzerindeki olumlu etkilerini değerlendirebilme. Davranışlar: 1- Türk kadınlarının Atatürk döneminde elde ettiği sosyal ve siyasi hakları açıklama, 2- Türk kadınlarının Atatürk döneminde elde ettiği hakları önceki dönemlerle karşılaştırma, 3- Türk kadınlarının Atatürk döneminde elde ettiği hakların Türk toplumunun çağdaşlaşmasındaki önemini açıklama, 4- Türk kadınının Atatürk döneminde elde ettiği sosyal ve siyasi hakları açıklama, 5- Türk kadınlarının Atatürk döneminde elde ettiği hakları önceki dönemler ile karşılaştırma, 6- Türk kadınlarının, Atatürk döneminde elde ettiği hakların Türk toplumunun çağdaşlaşmasındaki önemini açıklama, 7 - Çağdaş bilim, sanat ve dünya görüşünü yaşama geçiremeyen devletlerin neden yıkılacağını açıklayarak yazma, söyleme, seçip işaretleme, 8 - Mustafa Kemal'in Türkiye Cumhuriyeti'ni neden çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarmak istediğini açıklayarak söyleme, yazma, seçip işaretleme, 9 - Bir devleti çağa uygun hale getirmek için, siyasal, ekonomik, toplumsal alanlarda devrimler yapmalı ve bunlardan taviz verilmemesi gerektiğini açıklayarak yazma, söyleme, seçip işaretleme, 10 - Ekonomik, siyasal, toplumsal alanlarda devrimler yapılmasıydı neler olabileceğini açıklayarak yazma, söyleme, yazma, seçip işaretleme, 11- Atatürk'e göre neden hayatta gerçek yol gösterici bilimdir, her işte çağdaş bilim ve akıl, temele alınmalıdır. İlkesini açıklayarak yazma, söyleme, seçip işaretleme.	F)Toplumsal Yaşamın Düzenlenme-si: Atatürkçü Düşünce'de Yer Alan Temel Fikirleri Kapsayan Bazı Konular: 1- Kadının Türk Toplumundaki yeri, Türk kadın hakları Sosyal hakları Siyasal hakları, 2- Tekkelerin, Zaviyelerin ve Türbelerin Kapatılması, 3- Kıyafette Değişiklik, 4-Soyadı Kanununun Kabulü, 5- Ölçüler, Saat ve Takvimde Değişiklik, F) Ekonomik Alanda Gelişme: 1- Milli Ekonominin Kurulması, 2- Bayındırlık ve Ulaştırma Alanında Gelişme, 3- Sağlık ve Tıp Alanında Gelişme.			

Tablo 9: M.E.B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı Beşinci- Altıncı- Yedinci Bölüm

BEŞİNCİ BÖLÜM: TÜRK ORDUSU VE MİLLÎ SAVUNMA --ALTINCI BÖLÜM: ATATÜRK DÖNEMİNDE TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN DIŞ SİYASETİ					
DERS SAATİ	HEDEF VE DAVRANIŞLAR	KONULAR	ÖĞRENME/ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	DEĞERLEN DİRME (Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyi)
2 Saat	Hedefler: 1- Yeni Türk ordusunun çağdaş ordular düzeyine ulaştırmak ve bu gücü saldırgan amaçlar yerine barışçı amaçlara yöneltmek, 2 Atatürk'ün milli dış politika hakkındaki görüşlerini Değerlendirebilme, 3- Ülke sınırları dışında kalmış olan Türk vatandaşlarının ülkede yerleştirilmesin açıklamak, 4- Yabancı okulların, Öğretim Birliği ilkesi gereği, Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetiminde olmasının sağlanması, 5- Şeyh Said Ayaklanması nedeniyle Irak sınırının, Musul'un sınırlarımız dışında olarak çizilmesini açıklamak, 6- Batı ve Doğu sınırımızın güvenliğini sağlamak ve dünya barışına katkı için, Balkan toplumları ile karşılıklı dostluğa dayalı uluslar arası iyi ilişkiler kurulmasının önemini kavratmak, 7- Montrö Sözleşmesi ile Boğazların güvenliğinin ve denetiminin tam bağımsızlık ilkesi gereği Türkiye'ye ait olduğunun vurgulanması, 8- Hatay'ın bir Türk toprağı olduğunun Avrupa ülkelerine de kabul ettirildiğinin açıklanması. Davranışlar: 1-Atatürk'ün belirlediği milli dış politikanın esaslarını açıklama, 2- .Atatürk'ün milli dış politikaya ilişkin görüşlerini açıklama, 3- Atatürk'ün dünya barışı konusundaki görüşlerini örneklerle açıklama.	Türk Ordusu Ve Milli Savunma. Atatürk Döneminde Türkiye Cumhuriyetinin Dış Siyaseti. 1- Milli Dış Politika, 2- Nüfus Mübadelesi, 3- Yabancı Okullar Sorunu, 4- Irak Sınırı ve Musul Sorunu, 5-Milletler Cemiyeti ve Milletler Cemiyetine Girişimiz, 6- Balkan Antantı, 7- Montrö Sözleşmesi, 8- Sadabat Paktı, 9- Hatay Sorunu.	Anlatım, Soru - Cevap Grup Tartışması, Ders sonu Değerlendirmesi.	1- Ders Kitabı, 2- Harita-Atlas, 3-Konu ile ilgili Yayınlar, 4- Sesli ve Görüntülü Eğitim Araçları.	
YEDİNCİ BÖLÜM: ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ VE ATATÜRK İLKELERİ					
2 Saat	Hedefler: Atatürk'ün düşünce sisteminin oluşumunu hazırlayan etkenleri kavrayabilme. Davranışlar: 1-Atatürk'ün düşünce sisteminin oluşumunda, ailesinin ve öğrenim hayatının etkisini açıklama, 2-.Atatürk'ün düşünce sisteminin oluşumunda Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel ve askeri durumun etkisini açıklama, 3- Atatürk'ün düşünce sisteminin oluşumunda, yerli ve yabancı düşünürlerin etkisini açıklama, 4-.Atatürk'ün düşünce sisteminin oluşumunda, Avrupa'da meydana gelen gelişme ve değişmelerin etkisini açıklama.	A)Atatürkçü Düşünce Sistemi: 1- Atatürk'ün Düşünce Sisteminin oluşumunu Hazırlayan Etkenler, 2- Atatürkçülüğün tanımı ve önemi, 3- Atatürkçülüğün nitelikleri.			
2 Saat	Hedef: Atatürkçü düşünce sistemini kavrayabilme. Davranışlar: 1- Atatürkçü düşünce sisteminde yer alan ana düşünceleri söyleme, 2- Atatürkçü düşünce sisteminde yer alan ana düşünceleri açıklama. Hedef: Atatürkçülüğün önemini değerlendirebilme. Davranışlar: 1- Atatürkçülüğün, Türkiye Cumhuriyeti Devleti için önemini açıklama, 2- Atatürkçülüğün, Türk milleti için bir çağdaşlaşma modeli olduğunu açıklama. Hedef: Atatürkçülüğün niteliklerini analiz edebilme. Davranışlar 1- Atatürkçülüğün niteliklerini açıklama, 2- Atatürkçülük ile akılcılık ve bilimsellik arasındaki ilişkileri kurma. Hedef: Atatürkçü düşüncede milli güç unsurlarını analiz edebilme. Davranışlar: 1- Atatürkçü düşüncede milli güç unsurlarını açıklama, 2- Milli güç unsurlarının milli hedefleri gerçekleştirmedeki yerini açıklama, 3- Milli güç unsurlarının Türkiye Cumhuriyeti devleti için önemini açıklama.	4-Atatürkçü Düşüncede Milli Güç Unsurları: a-Siyasi güç, b-Ekonomik güç, c- Askeri güç, d-Sosyo-Kültürel güç.			

Tablo 10: M.E.B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı Yedinci Bölüm

YEDİNCİ BÖLÜM: ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE SİSTEMİ VE ATATÜRK İLKELERİ					
DERS SAATİ	HEDEF VE DAVRANIŞLAR	KONULAR	ÖĞRENME/ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	DEĞERLENDİRME (Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyi)
2 Saat	Hedef: Atatürk ilkelerinin amacını analiz edebilme. Davranışlar: 1- Atatürk ilkeleri ile Türk toplumunun çağdaşlaşması arasındaki ilişkileri bulma, 2- Atatürk ilkeleri ile Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin gelişmesi arasındaki ilişkileri bulma. Hedef: Atatürk ilkelerinin ortak özelliklerini kavrayabilme. Davranışlar: 1- Atatürk ilkelerinin ortak özelliklerini açıklama. 2- Atatürk ilkeleri ile Atatürkçü düşünce sistemi arasındaki ilişkileri açıklama. Hedef: Atatürk ilke ve inkılaplarının dayandığı esasları analiz edebilme. Davranışlar: 1- Atatürk ilke ve inkılaplarının dayandığı esasların neler olduğunu açıklama, 2- Atatürk ilke ve inkılaplarının dayandığı esasların önemini açıklama.	B)ATATÜRK İLKELERİ: 1-Atatürk ilkelerinin amacı, 2-Atatürk ilkelerinin ortak özellikleri, 3-Atatürk ilke ve inkılaplarının dayandığı esaslar.	Anlatım, Soru - Cevap Grup Tartışması, Ders sonu Değerlendirmesi.	1- Ders Kitabı, 2- Harita-Atlas, 3-Konu ile ilgili Yayınlar, 4- Sesli ve Görüntülü Eğitim Araçları.	
2 Saat	Hedef: Cumhuriyetçilik ilkesini analiz edebilme. Davranışlar: 1- Cumhuriyetçilik ilkesinin dayandığı esasları açıklama, 2-Cumhuriyetçilik ilkesi ile demokrasi arasındaki ilişkileri açıklama. Hedef: Cumhuriyet yönetiminin Türk toplumuna sağladığı faydaları değerlendirebilme. Davranışlar: 1- Cumhuriyet yönetiminin diğer yönetimlerden farklı olan yanlarını açıklama, 2- Cumhuriyet yönetiminin Türk toplumuna sağladığı faydaları örneklerle açıklama. Hedef: Atatürk'ün, Türkiye Cumhuriyeti'nin Türk gençliğine emanet ettiğini kavrayabilme. Davranışlar: 1. Türk gençliğinin, Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görevlerini açıklama. 2- Atatürk'ün, Türk gençliğiyle ilgili sözlerinden örnekler verme. Hedef: Cumhuriyet yönetimine yönelik iç ve dış tehditleri kavrayabilme. Davranışlar: 1- Cumhuriyet yönetimini hedef alan tehditlerin neler olduğunu açıklama, 2- Cumhuriyet Yönetimini hedefleyen tehditlere karşı Türk vatandaşlarına düşen görevlerin neler olduğunu açıklama.	Cumhuriyetçilik ilkesi: 1 - Türkiye Cumhuriyeti'nin nitelikleri, 2-Cumhuriyetçiliğin Türk toplumuna sağladığı faydalar, 3-Türkiye Cumhuriyeti'nin Türk gençliğine emanet edilmesi, 4-Cumhuriyet yönetimine yönelik iç ve dış tehditler.			
2 Saat	Hedef: Milliyetçilik ilkesini analiz edebilme. Davranışlar: 1- Milliyetçilik ilkesinin niteliklerini açıklama. 2. Anayasada yer alan Türk vatandaşlığı anlayışı ile Atatürk milliyetçiliği arasındaki ilişkiyi açıklama Hedef: Milli birlik ve beraberliğin anlamını analiz edebilme. Davranışlar: 1- Milli birlik ve beraberliğin Türk toplumuna sağladığı yararları örneklerle açıklama, 2- Milli birlik ve beraberliğin milli güç öğeleriyle ilişkisini açıklama. Hedef: Milli birlik ve beraberliği güçlendiren unsurları kavrayabilme. Davranışlar: 1- Milli birlik ve beraberliği güçlendiren unsurları sıralama, 2. Milli birlik ve beraberliği güçlendiren unsurları açıklama. Hedef: Atatürk milliyetçiliğinin Türk toplumuna sağladığı faydaları değerlendirebilme. Davranışlar: 1- Atatürk milliyetçiliğiyle milli kültürün gelişmesi arasındaki ilişkiyi açıklama, 2- Atatürk milliyetçiliğiyle çağdaşlaşmak arasındaki ilişkiyi açıklama, 3- Atatürk milliyetçiliğinin Türk toplumuna sağladığı faydaları örneklerle açıklama.	Milliyetçilik ilkesi: 1Atatürk Milliyetçiliğinin dayandığı esaslar, 2-Milli birlik ve beraberliğin anlamı, 3- Milli birlik ve beraberliği güçlendiren unsurlar, 4-Atatürk Milliyetçiliğinin Türk toplumuna sağladığı faydalar.			
2 Saat	Hedef: Halkçılık ilkesini analiz edebilme. Davranışlar: 1- Halkçılık ilkesinin dayandığı esasları açıklama, 2- Halkçılık ilkesi doğrultusunda devlete ve bireylere düşen görevleri ayırt etme. Hedef: Halkçılık ilkesinin Türk toplumuna sağladığı faydaları değerlendirebilme, Davranışlar: 1- Halkçılık ilkesinin Türk toplumuna sağladığı yararları açıklama, 2- Halkçılık ilkesiyle Demokrasi arasındaki ilişkiyi açıklama. Hedef: Devletçilik ilkesini analiz edebilme. Davranışlar: 1- Devletin görevlerini açıklama, 2- Atatürkçü düşünce sisteminde devlet ve fert ilişkilerini açıklama, 3- Devletçilik ilkesine göre devlet ve özel teşebbüs arasındaki ilişkileri açıklama. Hedef: Devletçiliğin Türk toplumuna sağladığı faydaları kavrayabilme. Davranışlar: 1- Devletçiliğin Türk toplumuna ekonomik alanda sağladığı faydaları örneklerle açıklama, 2- Devletçiliğin Türk Toplumuna sosyal ve kültürel alanda sağladığı faydaları açıklama.	Halkçılık ilkesi: Halkçılık ilkesinin Türk toplumuna sağladığı faydalar, Devletçilik ilkesi: Devletçiliğin Türk toplumuna sağladığı faydalar,			

Tablo 11: M.E.B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Ünitelendirilmiş Yıllık Ders Planı Yedinci- Sekizinci Bölüm

YEDİNCİ BÖLÜM: ATATÜRKÇÜLÜK-TÜRK İNKILÂBININ DAYANDIĞI İLKELER VE TÜRK İNKILÂBININ NİTELİKLERİ					
DERS SAATİ	HEDEF VE DAVRANIŞLAR	KONULAR	ÖĞRENME/ÖĞRETME YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	KULLANILAN EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ ARAÇ VE GEREÇLERİ	DEĞERLENİRME (Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyi)
4 Saat	Hedef: Laiklik ilkesini analiz edebilme. Davranışlar: 1- Laiklik ilkesinin dayandığı esasları açıklama, 2- Laiklik ilkesinin devlet hayatına ve sosyal hayata getirdiklerini örnekendirme 3- Anayasamızın laiklikle ilgili hükümlerini inceleme. Hedef: Din ve vicdan hürriyetini değerlendirebilme. Davranışlar: 1- Anayasamızın din ve vicdan hürriyetiyle ilgili hükümlerini açıklama, 2- Din ve vicdan hürriyetinin laiklik ilkesiyle olan ilişkisini açıklama. Hedef: Laikliğin Türk toplumuna sağladığı faydaları değerlendirebilme. Davranışlar: 1. Laikliğin Türk toplumuna sağladığı faydaları örneklerle açıklama, 2- Çağdaşlaşmada laikliğin yerini ve önemini açıklama., 3- Milli birlik ve beraberlik açısından laikliği inceleme. Hedef: inkılâpçılık ilkesini analiz edebilme. Davranışlar: 1- Atatürkçü düşüncede inkılâpçılık ilkesinin dayandığı esasları açıklama, 2- Atatürk'ün inkılâp anlayışının hedeflerini açıklama. Hedef: inkılâpçılık ilkesinin Türk toplumuna sağladığı faydaları değerlendirebilme Davranışlar: 1. inkılâpçılığın Türk toplumuna sağladığı faydaları açıklama. 2. Atatürkçü düşünce sisteminin sürekliliği ile inkılâpçılık arasındaki ilişkiyi açıklama.	Laiklik ilkesi: 1- Laiklik ilkesinin dayandığı esaslar, 2- Din ve vicdan hürriyeti, 3- Laikliğin Türk toplu-muna sağladığı faydalar. İnkılâpçılık ilkesi: 1- İnkılâpçılık ilkesinin dayandığı esaslar, 2- İnkılâpçılık ilkesinin Türk toplumuna sağladığı faydalar.	Anlatım, Soru - Cevap Grup Tartışması, Ders sonu Değerlendirmesi.	1- Ders Kitabı, 2- Harita-Atlas, 3-Konu ile ilgili Yayınlar, 4- Sesli ve Gö-rüntülü Eğitim Araçları.	
2 Saat	Hedef: Atatürk ilkelerine sahip çıkmanın ve devamlılığını sağlamanın gerekliliğini değerlendirebilme. Davranışlar: 1- Atatürk ilkelerinin, Türkiye Cumhuriyeti devleti'nin devamlılığı açısından önemini açıklama, 2- Türk toplumunun çağdaşlaşmasında Atatürk ilkelerinin işlevlerini açıklama. Hedef: Türkiye'ye yönelik iç ve dış tehdidi kavrayabilme. Davranışlar: 1- Türkiye'nin jeopolitik önemini açıklama, 2- Dış tehdit unsurlarını ve hedeflerini tarihten örneklerle açıklama, 3- İç tehdit unsur-larını ve hedeflerini açıklama, 4- İç ve dış tehdit unsurlarına karşı kişilere düşen görevleri açıklama.	C) Atatürk İlkelerine Sahip Çıkmak Ve Devamlılığını Sağla-mak. D) Türkiye'ye Yöne-lik İç Ve Dış Tehditler.			
SEKİZİNCİ BÖLÜM: ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜ VE İSMET İNÖNÜ'NÜN CUMHURBAŞKANI SEÇİLMESİ			Anlatım, Soru - Cevap Grup Tartışması,	Ders Kitabı.	
1 Saat	Hedef: 1- Atatürk'ün ölümünden sonraki gelişmeleri kavrayabilme, 2- Atatürk'ün Ölümü ve ismet İnönü'nün Cumhurbaşkanı Seçilmesi.	1- Atatürk'ün Ölümü, 2- İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanı Seçilmesi, 3- İsmet İnönü'nün Kişiliği ve Devlet Adamlığı.			